Román demokrácia?

Nem olyan lesz, mint a svájci, a finn, az amerikai, vagy a francia.
Erdélyi helyzetkép a 11. oldalon

Választási turf

Takács József esélylatolgatása a 4. oldalon

Kié a föld?

Magyarország új földtörvényre vár. (3. oldal)

A Pannonvin üzlete

(5. oldal)

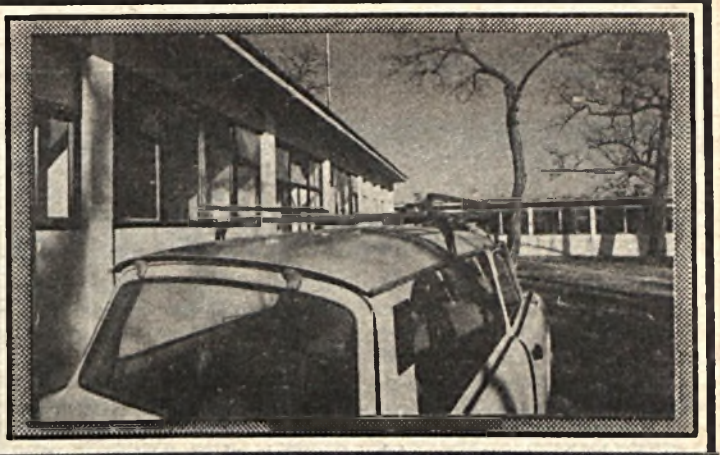

Gespräch mit Kandidaten (Seite 7.) • Mala sedmica: Ko će koga - kako će?

A HELYZET

Pártonkívüli hetilap
Szerkeszti: Havasi János
II. évfolyam 10. szám • 1990. március 10.
Ára: 17 Forint 50 fillér

Fogytán a bizalom

Tudjuk, nehéz hazánk gazdasági helyzete. Olyannyira, hogy az Állami Népességnyilvántartó Hivatal által kidolgozott szavazatszámláló rendszer működtetésére sincs pénz. A BM egyszerűen felrúgja az ÁNH-val kötött szerződést, mondván: túl sok az a 73 millió forint, amit a választások lebonyolításáért a hivatal kér. A Belügyminisztériumban azt mondják, ezt az összeg egytizedéért meg lehet oldani. Szépen hangzik, csak sajnos fogytán a bizalom.

Meg lehet-e bízni abban a Belügyminisztériumban, amely alig mászik ki az egyik botrány mocsarából, máris belesüpped a következőbe? Azonkívül az egytizedes olcsóság is sántít, hisz az ÁNH már 30-33 millió forintot mindenképpen el fog kérni az elvégzett előkészületekért. Nem lett volna célszerűbb azt befejezni, ami már félig készen volt? Elgondolkodtatnak ugyanis a tények. A puszta tények. Hogy a zárt láncú ÁNH-adatgyűjtőrendszer kizárt volna bármiféle külső beavatkozást, míg ez a béemes módszerről nem mondható el. Nem egyértelműen garantált a jogilag ellenőrzött adatok azonnali nyilvánosság elé kerülése sem.

Hogyan mer kiállni a BM illetékese az ország nyilvánossága elé azzal a magyarázattal, hogy a gyors tájékoztatás nem volt feltétel a megállapodásban? Nem először járul-e urnák elé Magyarország lakossága, hogy negyvenhárom év múltán ismét szabadon választhasson parlamentet? Miért kell megfosztani a szavazókat az azonnali információ lehetőségétől? Nem az a legszebb egy valódi választás folyamán, ha a jól működő számítógépes rendszer segítségével mi is követhetjük a részeredmények alakulását? Hogy melyik párt az ország melyik régiójában miként szerepel? Ettől senkinek sincs joga megfosztani minket. Még akkor sem, ha ez - állítólag - drága. A kormányfő által utólag javasolt megoldás - a két módszer összevonása - sem látszik a legszerencsésebbnek. A bizalom pedig, mint írtuk...

Könczöl I.

Balatoni csőd?

A Balaton-partot övező idegenforgalom eddigi adminisztratív szabályozása csődöt mondott. Bármelyik pillanatban, akár egy vízszennyezés nemzetközi hírére összeomolhat a balatoni üdülő-turizmus, s elkezd menekülni a vendég, vele a tőkésítésre számító pénz — állítja lapunknak készített elemzésében Soós Zoltán, a boglárlellei tanács városgazdálkodási igazgatója. „Az elmúlt évben figyelmeztető példa volt az Adria algásodása, aminek következtében, egyharmadára esett vissza déli szomszédaink tengerpartjának idegenforgalma. Egy hasonló arányú visszaesés összeomlásba sodorná a Balaton-part háztartásait, a Balatont kizsákmányoló monopolisztikus idegenforgalmi, kereskedelmi, vendéglátó szervezeteket; a kormányzat egycsapásra elvesztené a magyar idegenforgalmi valutakeret felét."

De vajon indokolt-e a tanácsi szakember aggodalma? Példái nyomán meggyőződhettünk róla: nem pusztán rémképeket fest. A balaton-parti települések közmű- és úthálózata, energiarendszere, egészségügyi szolgálata a végsőkig megnyomorított állapotban van. A helyi lakosság lélekszámára méretezett infrastruktúra teljes csődje akár az idei szezonban bekövetkezhet. Boglárlelle szennyvíztisztító-kapacitását például (fővárosi íróasztal mellett) napi nyolcezer köbméterre tervezték, ennek azonban a háromszorosát is meghaladja a terhelés a nyári napokban. Csatornázás főként a kevéssé kihasznált vállalati üdülők oldalán van, míg a nyugati vendégeket fogadó családi házas területekről a szennylé a talajba, végső fokon a Balatonba folyik. Közismert a közlekedési utak, a vendéglátóhelyek, az orvosi rendelők zsúfoltsága. Márpedig a vendég nem azért jön, hogy a nyaralását sorbanállással töltse el.

Soós Zoltán szerint a bajok gyökere az, hogy a Balaton-part településeit fejőstehénnek nézi a költségvetés, de táplálásáról, energiáinak visszapótlásáról nem gondoskodik. Míg a csecsemőtől az aggastyánig egy-egy balatoni lakos évi 3000 dollárt termel az országnak - méghozzá rendkívül olcsón, alig több mint 20 forintos dollárszorzóval - s így a költségvetés a Balatonból például 1988-ban 30 milliárd forintot inkasszált, addig a Magyar Tengert övező települések lakóihoz a „fejkvóta" alapján mindössze 3 milliárd került vissza.

Az ellentmondás nyilvánvaló:

Amíg a Balaton arra való, hogy olcsón devizát termeljen, a kormányzat az összes jövedelemtermelő „egyeddel" számol, s a jövedelmet igyekszik is bekasszírozni. Ám amikor a költségekről esik szó, már nem olyan bőkezű: nyomban elfelejtkezik róla, hogy az év jelentős részében itt nem néhány százezer, hanem többmillió ember színvonalas ellátásáról kell gondoskodni. (1988-ban a Balatonnál töltött vendégéjszakák száma legkevesebb 25 millió volt.) Ilymódon a költségvetési támogatást csupán az állandó lakosok számarányában méri. Mintha csupán az a 11 ezer boglári és lellei polgár használná el a városi úthálózatot, terhelné a közműveket, venné igénybe a művelődési ház szolgáltatásait.

Csökkentené a feszültséget, ha a jövedelemnek legalább egy része helyi adók formájában a településeken maradhatna. De ez csak álom, hiszen az idegenforgalmi vállalatok székhelye, a vállalkozók lakóhelye zömmel Budapesten van, így a tőlük levont adók a törvény szerint a fővárost gazdagítják. A különböző TOURIST-ok üzletkötői, alkalmazottai is többnyire Budapesten vagy más városokban élnek, így a balatoni települések tanácsai az ő személyi jövedelemadójuktól is elesnek. A helyi közigazgatás legfeljebb az üdülőhelyi díjakból tehetne szert idegenforgalmi bevételre (a parkolódíjat és hasonlókat most ne vegyük figyelembe), ám ezek beszedése, a befizetések ellenőrzése - amellett, hogy a vendégre, házigazdára és a díjbeszedőre nézve gyakran megalázó tortúrával jár - meghaladja erejét.

A központi költségvetés nyer az üdülővárosok kútjainál mért benzinen, a bőven fogyasztott alkoholon, anélkül, hogy ebből a nyereségből bármit visszapótolna a fogyasztás terheit viselő üdülőhelyeknek.

Mondhatnánk erre: ott az illegális vendégtartás, a valutázás, ebből igazán kárpótolhatja magát a helyi lakosság. Kétségtelen, hogy az ország egyetlen üdülőhelyén sem (csak) forinttal fizet a magánvendég. Ám nagyon hamar belátható, hogy az újabban legalizált „dunyhabankok" még az egyéni érdekeket sem szolgálják igazán, a helyi közösségekét és a nemzetgazdaságét pedig a legkevésbé sem.

A jelenlegi szűklátókörű pénzügyi politika és a hivatali bürokrácia együttműködésének köszönhető, hogy a magán vendégfogadók a saját zsebükre dolgoznak. Mert mi történik, ha a hivatalos utat választják?

Először is „le kell tejelniük" az idegenforgalmi hivatalok alkalmazottainak, hogy kellő számú külföldi vendéget kapjanak. Az ilyen-olyan TOURIST már előre eladja a szobát Németországban, mondjuk napi 25 márkáért. Ebből a pénzből a háztulaj-

(Folytatás a 16 oldalon)

Szerdától keddig

Már a napfénynek sem lehet igazán örülni. A múlt szerdán befejeződött február napfényes óráinak száma a sokéves átlag kétszerese volt, a csapadék mennyisége viszont alig haladta meg a szokásos mennyiség felét. Pécsett egy átlagos február középhőmérséklete 0,4, az idei év adata ezzel szemben 6,8 fok. Csak ne akkor jöjjön a hideg, amikor nem számítunk rá!

Az enyhe, száraz tél különösen a mezőgazdaság gondjait növelte, hiszen a földek hiányolják a csapadékot, függetlenül attól, hogy a rendszerváltás után magán-, vagy szövetkezeti tulajdonban lesznek. A baranyai tsz-földek vetésszerkezete észrevehetően megváltozott: az őszi búza területe 4, a kukoricáé 6 százalékkal csökkent, mert a két legfontosabb gabonaféle termesztése egyre gazdaságtalanabbá válik. A cukorrépa területe viszont 28, a szójáé pedig 9 százalékkal növekedett.

Nehéz évek jának a szőlőültetvényekre, most már huzamosabb ideje. Tolnában különösen a tavalyi volt nagyon rossz esztendő: az 1988-as 8,9 hektáros nagyüzemi átlagterméshez képest 1989-ben csak 5,3 tonnát szüreteltek hektáronként. Elsősorban a liszteharmat és a szürkerothadás tehető felelőssé a gyengébb eredményekért.

Másutt is alább kellett adni az igényeket. A ZTE például tízmilliót kért a Honvédtól Kámán Attiláért. Mármár úgy látszott, hogy az üzletből nem lesz semmi, végül a tavaszi rajt előtt néhány nappal a két klub megegyezett hatmillióban. A Zalaegerszegről igazolt csatár egy tizenegyest is kihárcolt ugyan, új csapata azonban így is kikapott Békéscsabán. A PMSC-nek talán még nem kell alább adnia bajnoki reményeit, noha az Üllői úti nyitányon 3-0-ra kikapott a Ferencvárostól. Elverték a PMSC-szurkolókat is, a Fradi-drukkerek, akik a szünetben látogattak át a pécsiek szektorába egy kis különmeccsre.

A Fradi-közönség kemény magjának támadó kedve közismert, az viszont kevésbé, hogy a siklók is tudnak agresszívak lenni. A Dunántúli Napló híre szerint pénteken 30 sikló támadt Dudás Mihályra, Baranya utolsó nádfedőjére. A siklóknak nem tetszett, hogy a nádfedő - véletlenül - őket is kévébe kötötte.

A kötöttségeket Nagy Feró sem szereti. A Beatrice vezetője független jelöltként indul a lenti-letenyei kerületben. Szombati választási gyűlése telt házat vonzott szülőhelyén, Letenyén. Nagy Feró szerint a válsághelyzet egyik bizonyítéka az, hogy a művészek politizálni kényszerülnek. Ő nem tudna zenélni akkor, ha kötné a pártfegyelem, ezért inkább független marad.

Az időközben várossá lett Zala megyei Lenti valamikor nem volt járási székhely, Trianon után vette át ezt a szerepet a Jugoszláviába került Alsólendvától. Egy idő után vasúti összeköttetésük is megszűnt, mert a Zalaegerszegről induló vonat régóta már csak a lenti után következő első faluig, a határ melett levő Rédicsig jut el. A lenti és lendvai vezetők közötti múlt szerdai megbeszéléseken felvetődött új határátkelők létesítése Nemesnép és Kebele, Tornyiszentmiklós és Pince között. Azt is javasolták, hogy ismét teremtsék meg a vasúti összeköttetést Rédics és Lendva között hiszen csupán néhány kilométernyi sínt kellene újra lerakni.

Pécs és Budapest között már több mint 100 éves a vasútvonal. Az utóbbi időben nincs olyan esztendő, amikor ne lennének rajta forgalmi akadályok pályakarbantartás, -felújítás miatt. A személyszállító vonatok általában csak a téli hónapokban futhatnak végig a pálya teljes hosszában, máskor napközben a gyorsvonatokról is gyakran autóbuszra kell szállni. Most buszozni ugyan nem kell, de hétfő óta Sárbogárd és Pusztaszabolcs között - ismét pályafelújítás miatt - nem közlekedhetnek a vonatok. A szerelvények Dunaújváros érintésével, 25 perces késéssel teszik meg a Pécs és Budapest közötti utat. Bár más utakban is biztosak lehetnénk, hogy azok ha kerülővel és késéssel is, de elvezetnek a célhoz ... *(Felső)*

Operátortovábbképzés az Atomerőműben

Ahol nem vétek a szimulálás

Vészjelzés, az arcokon feszült figyelem. Az öltönyös-nyakkendős fiatalemberek a blokkvezénylő hatalmas műszerfalát nézik, amelyen lámpák, színes ábrák villódznak, a monitorokon számoszlopok váltják egymást, analóg és digitális kijelzők mutatják az aktuális értékeket. A hozzá nem értő számára áttekinthetetlenül bonyolultnak tűnik, ők azonban láthatóan tudják, hogy mit kell csinálniuk. Néhány másodperc az egész, a feszültség enyhül, rövid megbeszélést tartanak.

Az üzemzavar valóban súlyos: a szekunderkörben eltörött egy nagy atmoszférájú tápvíz-vezeték, ha nem történik beavatkozás, a primerköri víz, amely közvetlenül a radioktív fűtőelemek között áramlik és azokat hűti, túlhevülhet. A reaktort le kell állítani a szabályzórudak leengedésével. Gondoskodni kell a szekunderköri tápvíz pótlásáról, majd a sérült csőszakasz cseréjéről.

A blokkvezénylő operátorei sikeresen hárították el az üzemzavart, jól vizsgáztak. Aki pánikba esik, aki nem képes a másodperc tört része alatt a helyzetet felmémi, helyes döntést hozni, és eszerint cselekedni, az nem alkalmas erre a pályára. Egy atomreaktor vezénylése nem játék: a lehető legjobban képzett és gyakorlott szakemberekre van szükség. A fenti eseménysor mégis játék volt. Az üzemzavart bonyolult számítógépek szimulálták.

— A Paksi Atomerőmű szimulátorközpontjának fő feladata az operátorok képzése, olyan helyzetek, üzemzavarok gyakorlása, amelyekre a működő atomerőmű igazi blokkvezénylőiben nem, vagy csak nagyon ritkán adódna lehetőség — tájékoztat Paksi László, a szimulátorközpont vezetője. — A Paksi Atomerőmű kiemelkedő biztonsággal működik, átlagosan blokkonként és évente egy olyan üzemzavar fordul elő, amely védelmi működést vált ki. Egy-egy operátorcsapat átlagosan hatévente találkozhatna a gyakorlatban ilyen problémával. Ez nem biztosíthat kellő gyakorlottságot, ezért fontos az állandó továbbképzés, a szimulátorral végzett tréning.

Az immár egy éve üzemelő szimulátor finn-magyar együttműködéssel készült, és igen bonyolult számítógéprendszerrel modellezi az atomerőművi blokkokban lejátszódó folyamatokat. Az egy műszakban dolgozó összeszokott kis csapatok félévente egy-egy hetet töltenek itt, amelyből két napot a blokkindításra-leállításra, három napot üzemzavari tréningre fordítanak. Gyakorolják a más, hasonló rektorokon régebben megtörtént üzemzavarok elhárítását, illetve minden elképzelhető lehetőséget kipróbálnak.

Az operátorokban élt eleinte egy kis félelem a szimulátorral szemben, hiszen olyan helyzetek elé állította őket, amelyeket a gyakorlatban nem ismertek. A szimulátor alkalmas arra, hogy az operátorok feloldják önmagukban a feszültséget.

Az A blokkvezénylővel szemközt, a szimulátor irányító helyiségében Derce László üzemeltető-fejlesztésvezetővel és Borbély Sándor fejlesztőmérnökkel beszélgetünk. Mint elmondják, ez a szimulátor jobb, fejlettebb rendszer annál, hogy csak oktatási célokra használják. A számítógépes program olyan jól utánozza a valóságot, hogy kutatóeszközként is használható. Segítségével pontosítani lehet a különböző üzemzavarok elhárításakor szükséges cselekvési programot, ki lehet próbálni az optimális beavatkozási módot. Most bővítették az úgynevezett Loca rendszerrel, amely az elvileg elképzelhető legnagyobb üzemzavar bekövetkezését modellezi. Ez a primerköri teljes vízvesztést és ezzel egyidejűleg az országos energiahálózattól történő elszakadást jelenti. Ezek egyidejű bekövetkezésének valószínűsége a nullával egyenlő, a Pakson felépült blokkok biztonsági rendszerét mégis úgy építették ki, hogy ilyen üzemzavar elhárítására is alkalmas legyen. Ha tehát bekövetkezne valamelyik blokknál a primerköri 500 milliliter átmérőjű főnyomóvezeték azonnali, teljes keresztmetszetű törése, és így az összes hűtővíz az épület harmonikus részébe kerülne, valamint a blokk külső energiaellátása is megszűnne, a beépített aktív és passzív üzemzavari elemek három egymástól független biztonsági rendszere teljes biztonsággal leállítaná a rektort és megakadályozná a rádioaktív anyagok kijutását.

Árki Attila (x)

Testvéri gondok

Kolozs békés, megértést szeretne

A hétköznapok szolidaritása kevésbé látványos, de talán hosszabb életű. Románia és Magyarország megyéi, városai újjászövik a barátság széttépett szálait.

Baranya már a forradalom győzelmét követő órákban követséget menesztett Kolozsvárra, hogy felvegye a kapcsolatokat, s a múlt héten Kolozs megye és Kolozsvár vezetői Pécsett aláírták a nemes szándékot szentesítő okmányt. Mint a jegyzőkönyv fogalmaz: keresik a kölcsönös érdekekre alapozott termelési, kereskedelmi együttműködés lehetőségeit, segítséget nyújtanak a településfejlesztés, városrendezés, műemlékvédelem szakembereinek tapasztalatcseréjéhez, támogatják a mezőgazdaság és az élelmiszerfeldolgozó ipar, az idegenforgalmi szervezetek kapcsolatait. Az együttműködés kiterjed Kolozs és Baranya teljes kulturális örökségének hiteles bemutatására, kiállítások, művészeti programok szervezésére, pedagógusok továbbképzésére. Nyáron ötven Kolozs megyei magyar illetve magyarul is beszélő román fiatal érkezik Baranyába. A megyei Vöröskereszt egymillió háromszázezer forint értékű ultrahangos sebészeti berendezést, kisebb műszereket és gyógyszereket vásárol Kolozs megye számára az összegyűlt pénzadományokból, és száz kisiskolás üdültetését vállalja.

— A diktatúrából két viharos nap leforgása után olyan szabadságra ébredtünk, amelyet talán még mindig nem tudunk úgy használni, ahogy kellene — mondta **dr. Octavian Buracu**, a Kolozs Megyei Nemzeti Szövetség Ideiglenes Tanácsának elnöke. — A forradalom előttihez képest javult az ellátás, de még mindig gondokkal küzdünk. Nem könnyű a valódi bűnösök leleplezése sem. Közülük többen beszűrődtek a gazdasági, a társadalmi, sőt a politikai élet különböző szintjeire.

— Kolozsváron még mindig gyertyák égnek a Corvin Mátyás szobor melletti parkban a forradalom áldozatainak új oltárain — vette át a szót **Valeriu Dragoi**, a kolozsvári tanács elnöke. — Fiatalok követelik a kommunizmus felszámolását, a terroristák felelősségre vonását. A nép zaklatott, sorok állnak kávéért, narancsért, s az élelmiszer fejadag-jegy is létezik még. Négyezer nyugdíjasunk kap havi ötszáz lejnél kisebb összeget. Sok sérült, árva gyermek fekszik a kórházakban, s kevés a gyógyszerünk. Januárban közel négyezer ember keresett állást. Az embereket inkább az ellátási gondok foglalkoztatják, nem pedig az újjáéledt pártok. Forradalmi romantikánk azonban még érintetlen, álmodozunk...

— Hogy áll a magyar oktatással kapcsolatos konfliktus ügye?

— A tájékoztatás, érzésem szerint nem volt korrekt — mondja a pullóveres **Mircea Valer Pusca**, megyei elnökhelyettes. — Huszonhét gimnáziumunkból tizenháromban folyik magyar nyelvű oktatás, s egyetlen probléma merült csak fel. A magyar gimnáziumok óhaját, hogy a román osztályok alkossanak külön iskolákat, nem teljesíthettük azonnal, mert nem volt hová költöztetni őket, és oktató személyzetünk sem volt erre. A folyamat lelassult ugyan, de sikerült meggyőznünk mindkét felet, hogy nem is lehet egyik napról a másikra megvalósítani. A Brassai Sámuel Gimnáziumból azonban már kiköltöztek a román nyelvű osztályok, egy másikból pedig a következő tanév kezdetéig megtörténik ez. De mérlegelésekor abból kell kiindulni, hogy senki sem lehet boldog a másik boldogtalansága árán.

Káplár László

Magyar a románt...

Orbán László, a brassói Johannes Honterus Líceum tanára, a pécsi Magyar-Román Baráti Társaság első romániai tagja csatlakozó nyilatkozatát annak idején még titokban juttatta át a határon. Most pedig már személyesen jöhetett, hogy hitet tegyen életének vezérlő gondolata mellett.

— Aradnál alig hittem, hogy kiengednek — mondja az ötvenegy éves, fiatalos férfi. — Én, akit tizennyolc évesen a román nép engeszteltelhetetlen ellenségeként ítéltek huszönöt évre, s hat évi szamosújvári raboskodás után, 1964-ben közkegyelemmel szabadultam, elhatároztam, egész életemmel a vád ellenkezőjét bizonyítom. Tavaly januárban egy magyar újságban olvastam a baráti körről. Akkor már közölték velem, hogy nem kívánatos személy vagyok Romániában, s nyomban tollat ragadtam, hogy megírjam a nyilatkozatot. Az elsőt, ami nem érkezett meg, mivel postára tettem. A következőt ismerősömmel küldtem, s az jelent meg lapjuk június 2-i számában.

December 21-én és 22-én felnőtt fiaimmal, Attilával és Lászlóval együtt részt vettem a felvonulásokban. Főleg este volt csodálatos - ámbár benntünk a félsz -, amikor a sokezres tömegben a Scinteia lapjaiból sodort fáklyák fényében azt zúgta a tömeg: Arde Ceausescu! Ég Ceausescu!

22-én ismét a fegyverek csöve előtt vonultunk, s azt gondoltam, egyebet nem tehetek, mint valahogy ezeknek a katonáknak a lelkére szólani. Azt mondtam nekik: „Édes fiaim, ti a gyerekeink vagytok, a szüleitekre céloznátok, ha most közibénk lőnétek. Ugye, hogy nem lőtök? Ti is ugyanazt akarjátok, mint mi. Ti is ugyanúgy fáztok, éheztek, szomjúhoztok, mint mi." Akkor még nem tudtuk, mikor jöhet egyik percről a másikra a tűzparancs. Brassóban aztán mégis ropogtak a gépfegyverek, s nemcsak éjjel, nappal is, de a katonák nem ránk, hanem a szekusokra lőttek.

Másnap behívtak a megyei pártszékházba, s a volt első titkár szobájának ablakából szólhattam az emberekhez. Csak annyit mondtam: „Barátaim, ha én is hozzátok szólhatok innen, akkor tényleg szabadság van." Arra kértem a tömeget, hogy magyarok és románok fogjunk kezet, ez a mi közös forradalmunk. Amikor a „hősök hőse" elmenekült, az egész utca összeölelkezett, sírtak az emberek.

Ma már nincs eufória, csak bizonytalanság. Kicsit rettegek is, ha arra gondolok, hogy hazamegyünk. Annyi rossz hírt hallottam otthonról. Még mindig az a szörnyű kilátástalanság, a zűrzavar. Vár minket a porció, a fél kiló szalámi, a kiló hús havonta - azelőtt évente háromszor kaptunk ennyit - a kenyér, amely más mint itt.

De nem szabad elveszíteni a reményt. A magyar és a román nép a szláv és germán népek tengerében is fennmaradt. Miért ne lehetnénk igazi barátok. De nem azt kell keresnünk egymásban, ami elválaszt, hanem azt, ami összeköt.

-jr-

Podmaniczky -díj

A legmagasabb városvédő kitüntetést kapta a pécsi városvédő őrjárat három tagja. Baráth Etele államtitkár, valamint Ráday Mihály, a Város- és Községvédő Egyesületek Országos Szövetségének alelnöke a Podmaniczky Frigyes-emlékérmet adta át Csernus Ferencnének, Vajgert Györgynek és dr. Vargha Dezsőnek.

Elnézést...

Könyveknek sorsa, nyomdának ördöge vagyon... Hogy a szövegszerkesztő masinának s vele a lapcsinálás legkorszerűbb eszközeinek csakúgy, ezzel mostanában kezdek ismerkedni. Múlt heti színházi kritikánkban (Don Carlos) az egyik főszereplő, Nádházy Péter kellemes hangzású nevét „Hadházy"-ra keresztelük át. A rút militarista névváltoztatásért e helyütt kérjük a színművésznek és a kritika szerzőjének szíves elnézését.

(w.e.)

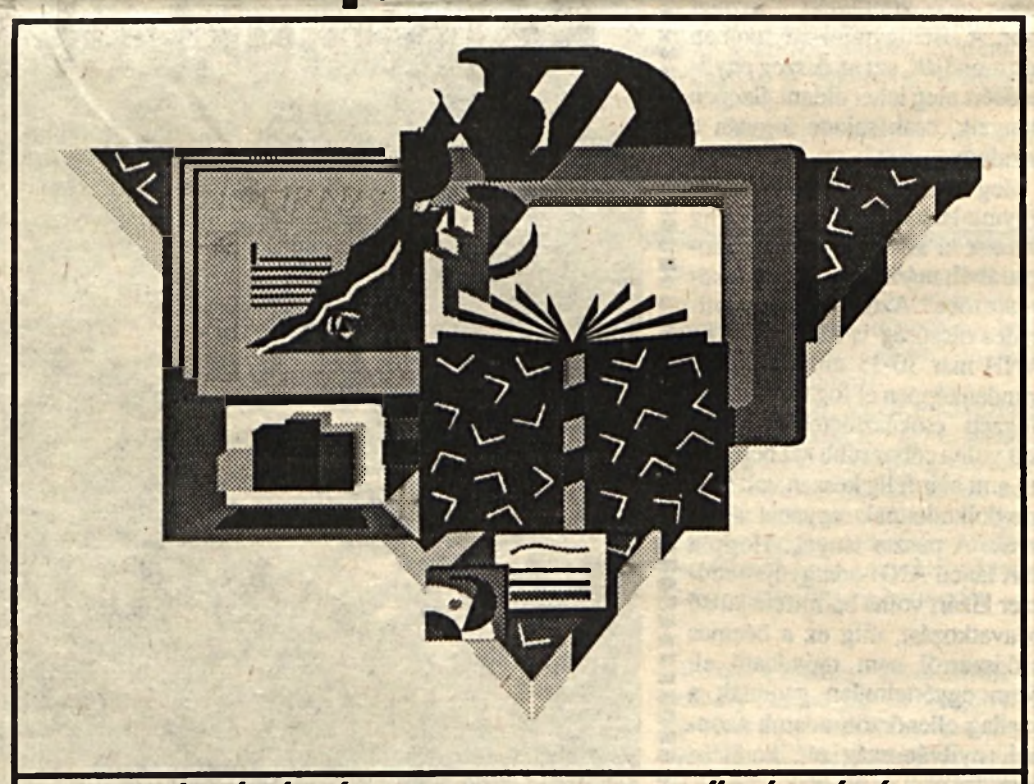

SZÁMÍTÓGÉPES NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS

A COMPUTER MEDIA Részvénytársaság működése során arra törekszik, hogy a számítógépes nyomdai előkészítő rendszerek magyar nyelven is rendelkezésre álljanak. A világpiacon jelentkező legújabb fejlesztési eredményeket rövid időn belül honosítjuk, lehetőséget adva Önnek - az egylapos levéltől a többszáz oldalas könyvig - bármilyen anyag összeállítására, akár színes kivitelben is.

FEDEZZE FEL A SZEMÉLYI SZÁMÍTÓGÉPBEN REJLŐ IZGALMAS LEHETŐSÉGEKET, ISMERJE MEG TELJES VÁLASZTÉKUNKAT! KÉRJEN BŐVEBB TÁJÉKOZTATÓKAT TERMÉKEINKRŐL:

◆ PROPRESS elektronikus lapszerkesztőségi rendszer
◆ TYPO asztali kiadványszerkesztő munkahely ◆ Xerox Ventura Publisher tördelő
◆ nagy felbontású egy- illetve kétoldalas monitorok ◆ GEM Draw és Artline rajzolóprogram
◆ különféle perifériák ◆ és minden, amire még szüksége lehet ...

SZKI COMPUTER MEDIA Rt.

1011 Budapest, Iskola u. 8. Telefon: 115-3204 Telefax:115-5087

COMPUTER MEDIA

Van keresnivalónk 4.

Mi, belgák

Ugye, ismerik a régi viccet, mely a flamand-vallon villongásokról szól? Nagy téren feszülnek egymásnak az ellentétek, mígnem megérkezik a rendőrség.

— Flamadok balra, vallonok jobbra — szól a parancs. Mindenki beáll a helyére, csak egy disszidens magyar csetlik-botlik a tér közepén. A rendőr rákiált:

— Maga mit keres itt?

— Tessék mondani, mi, belgák, hova álljunk?

Mi, belgák, most mindenesetre a vallonok társaságát keressük. A héten Belgium vallon régiója és a Baranya Megyei Tanács szándéknyilatkozatot írt alá egy lehetséges együttműködés megalapozására. A nyilatkozat nem áll előzmény nélkül: két éve vallon ipari szakemberekből álló csoport járt nálunk, a kelet-európai területek közül az elsők között Baranya is ott lehetett az Európai Régiók találkozóján, és Piti Zoltán megyei elnök meghívott volt a Davosi világgazdasági fórumon (Davosi anzix, A HELYZET, 1990. február 17.).

A Belga Királyság fokozott érdeklődést tanúsít hazánk iránt. Ezt jelzi Albert herceg látogatása, és az is, hogy a nemzeti kormány különleges támogatást fontolgat hazánk gazdaságának élénkítésére.

Albert Lienardnak, a kutatás-fejlesztés, a technológiafejlesztés, illetve a külkapcsolatok felelős vallon miniszterének pécsi látogatása példa és gesztus értékű. Mint Piti Zoltántól megtudtuk, a miniszter három csomaggal távozott: a partnereket kereső baranyai vállalatok német-angol nyelvű jegyzékével, a helyi ipartelepítési lehetőségeket bemutató mappával, és a magyarországi beruházások pénzügyi feltételrendszerét összegző dokumentumokkal.

De mit tudunk a vallon gazdaságról, melyhez csatlakozni szeretnénk?

Vannak hasonoló vonások. Az egykor virágzó szénbányák termelése fokozatosan csökkent, a bányákat mára bezárták. Folytatódik viszont a nagy hagyományokkal rendelkező márványbányászat, a kőfeldolgozás. Érdekesség, hogy a Topkapi szeráj márványburkolata is vallon kőfaragók keze munkáját dícséri. A megyénkben is jelenlévő iparágak közül jelentős a gép- és villamosipar, az információtechnikai berendezések gyártása. Ami nálunk a Zsolnay, az ott az üveggyártás. A mezőgazdaságban vezet a minőségi gabona- és cukorrépa termesztés, az állattartásban a szarvasmarha-tenyésztés. Fejlett az élelmiszerfeldolgozó ágazat is. A tanulni vágyókat három nappali tagozatos egyetem várja.

És vannak különbözőségek is. Százharminc szakmunkásképző-, háromszáz kutatóintézet ad szilárd alapokat a kiugró termelési eredmények eléréséhez. Összehasonlításul: az egy munkásra vetített termelékenység a Közös Piacon belül a második helyre emeli Vallóniát. Nehézvegyiparuk mellett a kozmetikai-, a gyógyszervegyipar is európai rangú. De nem hiányzik a palettáról a bioipar, a géntervezés, a robottechnika, de még a repülőgépgyártás sem. Túl vannak a munkanélküliség okozta terhek enyhítésén. A korábbi negyedmilliós állástalanságot, mely a lakosság 17 százalékát sújtotta, sikerült 150 ezer alá szorítani. Volna hát mit tanulnunk.

Úgy tűnik, nem maradunk segítség nélkül. A kezdeti lépéseket a vallon kormány anyagilag is segíti. E heti látogatása során Albert Lienard hat baranyai marketing szakembernek májusra négyhetes ösztöndíjat ajánlott. Ennek keretében olyan elméleti ismeretek elsajátítására nyílik lehetőség, melyek a gyakorlatban is rögtön kamatoztathatók. Vállakozás-, illetve vállalatvezetők napi munkájának tanulmányozása tölti ki ugyanis az idő nagy részét. A résztvevőket csak az útiköltség terheli.

S hogy mit várna tőlünk a miniszter? Agresszívabb piackutató munkát, ízlésesebb csomagolást, igazi, versenyhelyzetet teremtő bankrendszert, pótlólagos forrásokat, több kutatást, és mindenek előtt több pénzt és figyelmet a fiatalok képzésében.

S ha mindez megvalósul, vagy legalább megindul a megvalósulás útján, már csak egy dologra kell figyelnünk. A Baranya Megyei Tanács, a Dél-Dunántúli Kereskedelmi Kamara fölismerte, hogy a hagyományos német nyelvterület érdelklődése az NDK felé fordul. Bízvást állíthatjuk, hogy Baranya gazdasági diplomáciája az országos előtt jár. Nem szabad, hogy orrhossznyi előnyünket a helyhatósági választásokkal, a megye-rendszer esetleges megszűntével elveszítsük.

Így válnánk végképp belgákká flamandok és vallonok között.

Sz.Koncz István
Fotó: Cserl László

A HELYZET

Amint közeledünk a választásokhoz, egyre durvább lesz a hangnem. Még van hova süllyedni, hogyne volna, hisz bizonyos rétegek határozottan érzik, hogy napjaik meg vannak számlálva, mások pedig abban biztosak, hogy most ők következnek. Eljött az ő idejük. X párt megüzeni, mely hivatalokra pályázik. Kényesebb ízlésűek számára túl sok szó esik B-listáról. Pedig aki a családjában tanulta meg, mi az, aki valóban megszenvedte az elmúlt 40 évet, az tudja, hogy egy ilyen retorzió néhány nemzedékre bizony elintéz egy családot. (S az országot?)

Volna mit mesélni. Ha mifelénk valaki belekezd egy családi történetbe, nos mihamar elhurcoltakról, megvertekről, kirúgottakról folyik a szó, megbélyegzettekről, kirekesztettekről. Ahogy Esterházy Péter írja, itt mindig, mindenhonnan kilóg a halottak lába, itt mindig, minden történet így végződik. Itt mindig volt jó ok a kirekesztésre: leparas-tozásra, lezsidózásra. Itt leshetjük, most ki van soron. Gyermekkoromban a reakciós volt a kurrens jelző. A bűvszó, amelyre állást, tisztes nevet, szabadságot, életet, mindent lehetett veszíteni.

Y pártkorifeus akasztófát ígér kollégámnak. Z párt prominense kifejti, az országos intézmény munkatársai évek óta csak taktikából voltak demokratikus gondolkodásúak. Ám ezzel nem csapják be az éber Z pártot, amely most eljövend, és bizony elvégzi a tisztogatást.

Uraim, nem volna ideje az önmérsékletnek? Ez volna az új kor, amelyre úgy vágytunk? Ismétlődik újra, unos-untalan? Miközben Európáról szónokolunk bár egy trafik megnyitásakor is, ami megtörténik, egyre kevésbé emlékeztet Európára. Az indulatok „történnek meg", a nyilvános beígérgetések, a zsilip felemelésével gáttalanul áradó indulat. Jól tudjuk, az indulat nem szokott igazán nívós lenni. Nem szaktudásra, hanem brancsbéliségre figyel. Nem elégszik meg a szolid jelenléttel, hanem hangos lelkesedést követel. A munkára nem hederít.

Ezek a jelenségek, sajna, koroktól, pártoktól függetlenül jellemzőek e helyre, azaz hazánkra s Közép-Európára. Divatosan: geopolitikai jelleggel bírnak. Arra gondolok, amit Bibó István (akit váltig idéznek, de annál kevesebben olvasnak) „a közép-európai kisállamok nyomorúságáról" ír. Arra, ami lejátszódik szomszédainknál, akik felébredvén a közös forradalmi euforiából, most hirtelen nem értik, mit akarnak a magyarok. Maradtak még egyáltalán? A másik, a más nyelvű, a más gondolkodású kirekesztését végzik újólag. S már nemcsak a szabad választásokra készülő hazában, hanem jó szomszédainknál is. Pedig a sokszor hivatkozott Európa is kényes ízlésű. És nehéz beadni neki, mennyire demokratikusak vagyunk, ha menet közben játsszuk a kirekesztősdit, a leszámolóst...

Mert ez a régió lehet színes, érdekes, szépreményű, ez a régió s az itt élő ember valóban nyomorúságos, szegény, sarokba szorított - s aki ilyen, az támad. Az közös munkára képtelen. Az agresszív, az fenyeget.

Gállos Orsolya

Félelmekkel teli várakozás

Kié a föld?

A földre vonatkozó tulajdonviszonyok egy-egy állam tulajdoni rendszerében meghatározó szerepet játszanak. A társadalmi berendezkedéstől függetlenül a földnek, mint termelőeszköznek a tulajdonlása mindenkor hatalmi-politikai kérdés. Gondoljunk csak a választási győzelemért küzdő pártok programnyilatkozataira, amelyek - bár eltérő vérmésséklettel, és megoldási módozatokkal - de szinte kivétel nélkül megfogalmazzák a földtulajdon gyökeres reformjára vonatkozó elképzeléseiket. Teszik ezt az állampolgárok mind szélesebb tömegeinek megnyeréséért.

Névleges tulajdon

A földről szóló 1987. évi I. törvényt több ízben is módosították. A változásokat a szorító gazdasági szükségszerűség kényszerítette ki, okául szolgáltak azonban a politikai törekvések is.

Az 1989. júniusában eszközölt módosítás korlátlanná tette az állampolgárok földtulajdonszerzését, s megszüntette a gátakat az állami és szövetkezeti tulajdonban álló földek elidegenítése előtt. Az ingatlanforgalom felszabadításával utat nyitott a földpiac kialakulása számára, amely elengedhetetlen feltétele az ésszerű földhasználati szerkezet megteremtésének, kedvező lehetőséget nyújt a külföldi tőke beáramlásához, s elősegíti a föld reális értékének kialakulását.

A szabadabb politikai légkör tette lehetővé a „jogellenesen külföldön tartózkodó" magánszemélyek ingatlantulajdonára vonatkozó rendelkezések hatályon kívül helyezését. A korábban alkalmazott kártalanítás nélküli állami tulajdonbavételt felváltva valamivel „humánusabb" módon fosztották meg a „diszidenseket" tulajdonuktól. A tulajdonost quasi elhalálozottnak tekintve lehetőség nyílt az itthon maradott „törvényes örökösökre" származtatni a tulajdont.

A tulajdoni reformhoz a tulajdonszerzés szabadságán kívül hozzátartozik az is, hogy a tulajdonos szabadon rendelkezhet tulajdonával. A tulajdonosi érdekeltség megteremtése a gazdaságos működtetés szükségszerű feltétele. Különösen igaz ez a mezőgazdasági termelőszövetkezetekre, melyeknek tagjai csupán névlegesen tulajdonosai az általuk, vagy felmenőik által a szövetkezet közös használatába adott földnek. Tulajdonjogukat az ingatlannyilvántartási bejegyzésen és a rendkívül alacsony földjáradékon kívül a szövetkezeti tulajdonba való felajánlás, valamint a halál esetére szóló rendelkezés (végrendelet) „joga" jelzi. Ez a tulajdon a tagok szabad rendelkezésének hiányában inkább tekinthető a szövetkezet tulajdonának, következésképpen a tagok tulajdonosi érdekeltségéről nem lehet szó.

Különösen fájó pontja volt a szövetkezetek tagságának a földmegváltás intézménye. Mint ismeretes a tagsági viszony megszűnésekor a kívülállóvá váló tulajdonos (vagy örökös) a földjét a szövetkezetből nem vihette ki, az a kötelezően alkalmazandó megváltás jogcímén minimális ellenérték fejében a szövetkezet tulajdonába került.

Szabad elhatározás

A Földtörvény és hozzá kapcsolódóan a Termelőszövetkezeti Törvény módosításai éppen e téren hoztak kedvező változást. A nagyüzemi úton gazdaságosan nem hasznosítható földek egyéni használatbavételét segítette elő a tag részarányának cseréje a szövetkezeti tulajdonban álló földdel. Ehhez járult 1989-ben, hogy az átruházásról kötött szerződésben szabadon megállapított vételáron (fenntartva a szövetkezet elővásárlási jogát) a tagok egymás között forgalmazhatták földjeiket. Rést nyitva a kivitel tilalmán, a módosítás a szövetkezet önszabályozására bízta annak eldöntését, hogy a tagsági jogviszony megszűnése esetén alkalmazza-e a megváltás intézményét, vagy a földet a kívülálló tulajdonában hagyva földjáradék ellenében tovább használja, vagy kiadja a tulajdonosnak a vezetőség által kijelölt földekből.

A tulajdonosi érdekeltség növelésének gazdasági kényszerén túl politikai hatásoknak tudható be a Parlament januári ülésszakán elfogadott módosítás, amely a megváltás intézményét véglegesen eltörölte. 1990. február 14-től a volt tag (illetve örököse) szabad elhatározásán múlik, hogy földjét kiviszi-e, vagy tulajdonjogát fenntartva földjáradék ellenében a szövetkezet további használatában hagyja. Döntheti azonban úgy is, hogy földjét a szövetkezetnek megvételre felajánlja. Ebben az esetben a föld a tárgyaló felek szabad megállapodásával kialakított vételáron kerülhet szövetkezeti tulajdonba. (E rendelkezéseket a megváltással kapcsolatos folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell. Ezen ügyek azonban már 1989. július 1-től függőben vannak, hiszen a szövetkezeteknek ez év március 31-ig kell alapszabályukat az új rendelkezésekhez igazítani.)

A szövetkezeti földtulajdonszerzés másik vonulata a szövetkezeti és állami földtulajdon egyenrangúságának megteremtése, a szövetkezeti használatban álló földek tulajdoni hátterének egységesítése. A Földtörvény 1987-ben az állami tulajdonban álló ingatlanok hasznosítási gondjainak megoldását elősegítendő kiterjesztette a megváltás intézményét a szövetkezeti használatban álló állami tulajdonú földekre is. A törvény lehetővé tette azon állami tulajdonú földek megváltását is, melyek a helyi tanács kezelésében állnak. A termelőszövetkezet javára történő tulajdonszerzést ezen a jogcímen jogszabály csak abban az esetben zárta ki, ha a szövetkezet által használt belterületi földet a tanács 10 éven belül közérdekű célra használni kívánja.

Baranyában több szövetkezet is élni kívánt ezzel a lehetőséggel. Ez a megoldás kedvezőnek bizonyult számukra, hisz az alacsony megváltási ár megszerezhetővé tette e földeket. Tudvalevő, hogy az állam szövetkezettől történő kisajátítás esetén nem fizet kártalanítást, ha a szövetkezet használatában van állami tulajdonú föld. A kisajátítás ilyenkor az állami tulajdoni részarány csökkentésével, a használati jog visszavonásával zajlik, amely megtérítetlen károkat okoz a szövetkezetnek.

Tanácsi időhúzás

A tanácsok azonban nem szívesen mondtak le ezen földjeik tulajdonjogáról. A Földtörvény rendelkezéseit figyelmen kívül hagyva, s az államigazgatási eljárás szabályait is megsértve halogatták a szövetkezetek kérelmeinek teljesítését , remélve egy későbbi önkormányzati törvény ezzel ellentétes rendelkezéseit. Ez utóbbit meg sem kellett várniuk, hiszen a Földtörvény januári módosítása megszüntette az állami tulajdonú földek megváltással történő szövetkezeti tulajdonba kerülésének lehetőségét. Ettől kezdve a szövetkezetek a szabad piaci forgalomban adásvétel útján, közösen kialakított ellenérték fejében - amely feltétlenül meghaladja a jogszabályban rögzített megváltási árat - szerezhetik meg az állami ingatlanok tulajdonjogát.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni a földtulajdoni és földhasználati kérdések gazdasági és politikai jelentőségét. Az erre vonatkozó jövőbeni törvényalkotással kapcsolatban a mezőgazdaságban dolgozók és a termelőszövetkezeti tagok körében a várakozásnál csak a félelmekkel vegyes bizonytalanság nagyobb. A gazdasági-célszerűségi szempontok politikai érdekeknek történő alárendelése az elmúlt történelmi korszakban bizonyíthatóan megbosszulta magát. A márciusban megválasztandó új Parlamenttől új Földtörvényt vár a társadalom. Az új politikai hatalomtól joggal várható el, hogy az előző korszak hibáit elkerülve megfontolt földjogi törvényhozással csak a gazdasági előrehaladást valóban akadályozó intézményeket szüntesse meg. A beváltakat megtartva, gazdagítva garantálja a mindennapi kenyeret.

Dr.Horváth Zsuzsanna

Dukakis (egyik) menedzsere (volt)

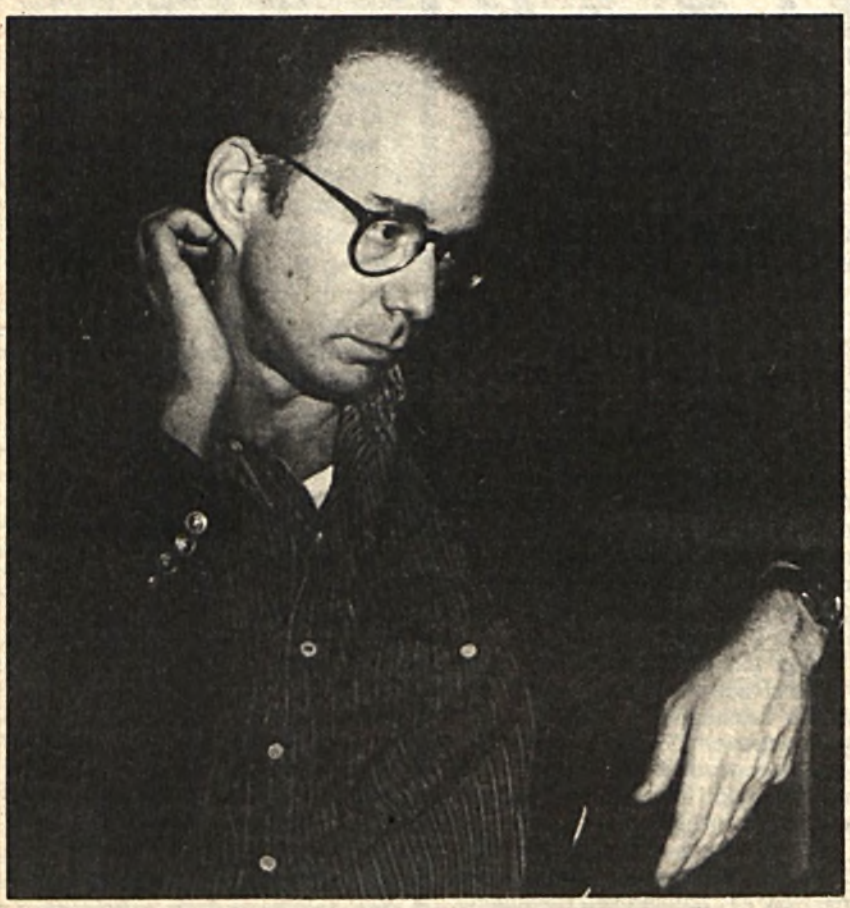

— A pénz kérdésében és mennyiségében alapvető a különbség a két ország között.

— A politika az USA-ban szükséges rossz — állítja **Fred MARTIN**, aki Amerikából érkezett és mesterségének igazán megfelelő címert nálunk eddig még nem talált. Foglalkozását tekintve kampánymenedzser és tagadja, hogy tőkét invesztálna. Felebaráti segítségből, a hasonló szeretet okán érkezett a szabaddemokratákhoz.

Véleménye szerint a magyarországi reformok, a nép alulról jövő kezdeményezésére indultak, bár ez ügyben egyes vezetők személyes felelőssége sem kizárható.

Fred Martin úr, mielőtt interjút adott volna, még elcsodálkozott az SZDSZ és a Világkiállítás viszonyán, hogy ti. az előbbi ellenzi az utóbbit. Szerencsére házigazdája, *Fekete Gedeon* közgazdász, az SZDSZ komlói képviselőjelöltje felvilágosította az összefüggésekről.

Az elvtársias légkörű beszélgetés, néhány méterrel az amerikai lobogó alatt, legelőször a látogatás apropóját kérdőjelezte meg. Hogyan kerül a helyi viszonyokról, de a támogatott (SZDSZ) programjáról is csupán felületes ismeretekkel bíró, amúgy - hazájában - profi kampánymenedzser Komlóra, a „másik" világrendszer mentőjának színházába?

— Megvallom, nem én döntöttem el, hogy Komlóra jövök. Az SZDSZ döntött úgy, hogy itt van rám a legnagyobb szükség a kampányban. Miután SZDSZ-párti vagyok, s barátaim többnyire szintén e pártból kerülnek ki, hát szívesen vállaltam a részvételt e beszélgetésen.

— Magyarországi látogatása - ahogy említette - egy demokrata párti küldöttség élén gazdasági terepszemle, vagy kifejezetten politikai korteskörút?

— Nem, nem vagyok üzletember, annak ellenére, hogy az amerikaiakról elterjedt hírek mindenütt üzletet sejtetnek. Tíz éve már, hogy az Amerikai Demokrata Párt kampánymenedzsereként dolgozom. Magyarországra pedig azért jöttem, hogy egyrészt segítsek az SZDSZ-nek bizonyos taktikai kérdések megoldásában, másrészt pártom küldöttségének vezetője vagyok. Delegációnk a választások tisztaságát, és ennek a történelminek nevezhető választásnak a lefolyását tanulmányozza.

— Mi a véleményük az általunk néha botrányosnak ítélt választási küzdelemről?

— Azt hiszem jóval kellemesebbek a tapasztalataink, mint az Önöké. Önök föl vannak háborodva, ha a kopogtatók erősebben rázzák a kilincset, a mi szemlyre szóló telefonos kampányunkat egyszerűen zaklatásnak tartanák. A televíziós reklámok, amelyeket eddig láttunk, jóval ügyesebbek, okosabbak, mint a mieink. Ugyanakkor tudom, hogy mindezt jóval kevesebb pénzből hozzák létre, mint az USA-ban. Az Államok két nagy pártja a Republikánus és a Demokrata a kampány utolsó két hónapjában nagyjából hatvan millió dollárt költ. A pénz kérdésében és mennyiségében alapvető a különbség a két ország között. Ám mindez a nemzeti jövedelem arányaiban tekintve már reálisabb. Úgy gondolom nem egészséges, ha túl sok pénz jut kampánycélokra. Főleg a magánszemélyek adakozásával kell óvatosan bánni, mert nem feltételezhető az adakozóról a csupán önzetlen, baráti gesztus. Az egyes ember, a választópolgár viszonya a politikához országonként más. Az amerikaiak a politikát szükséges rossznak tartják, míg a magyarok szükségtelen rossznak, azt hiszem. Ez a hozzáállás számomra természetesnek tűnik, egy eddig politikailag alvó társadalom esetében.

— Az amerikai Demokrata Párt most egy vesztett csata után rendezi sorait és elnökjelöltjéről, Michael Dukakisról egyre gyakrabban hallani, mint rossz taktikusról, ügyetlen gazdasági szakemberről. Mindez láthatóan nem befolyásolta az SZDSZ-t választásában. Az amerikai demokraták lennének a „példakép"?

— Nem hiszem, hogy lenne az SZDSZ-nek kedvenc pártja az Államokban. Valószínűleg ugyanilyen szívesen fogadtak volna republikánus segítséget is.

— Külföldi párt ilyen nyílt segítségével az elmúlt negyvenöt évtől eltekintve nem nagyon találkozhattunk Magyarországon. Etikusnak tartja-e, hogy sajátosan magyar körülmények között, az itteni viszonyokat láthatóan csak felszínesen ismerve, részt vegyenek a választási hadjáratban?

— Ha fontos szerepet játszanék ebben a választási kampányban, akkor valószínűleg elgondolkodtam volna ezen a kérdésen. De miután - úgy érzem - olyan mértékben kicsi a szerepem és az SZDSZ-nek oly mértékben nincs szüksége külföldi segítségre kampányában, ezt nem tartom tisztességtelennek. Szeretném, ha tudnák, hogy az SZDSZ plakátjait, jelvényeit, jelszavait, szórólapjait és minden propaganda és pártanyagát magyarok készítik, mindenféle külföldi, személyes segítség nélkül.

Klausmann Viktor
Fotó: Baracs H. Dénes

Választási turf

Állandó szerzőnk esélylatolgatása bizonyára sokak egyet nem értésével találkozik. Úgy közöljük, mint egy véleményt a sok közül.

A TV képernyőjén a „Tom és Jerry" című rajzfilmsorozat egy rövid részletét látjuk: a macska egy hatalmas vörös légycsapóval kergeti az egeret, s végül a földhöz is lapítja, majd az egér váratlanul hatalmasra nő. A mit sem sejtő TV-nézőt felvilágosítják, hogy az SZDSZ politikai hirdetését látta. Kevés humoros eseménye volt az elmúlt hónap választási kampányának. Az öt perces politikai TV-műsorokat időnként pattogó katonai induló vezette be és zárta le, neves komikus színészek ismertették pártjuk gazdasági programját, hamuvá égette ajánlócéduláit az egyik párt, egy másik arra szólította fel az embereket, hogy dobálják meg kővel a TV épületét. Grósz Károlyt pedig majdnem megverték Leninvárosban a választópolgárok.

Mi mindenre emlékszünk? Grósz, amint hamburgert falatozik a MacDonalds-ban; amint a sportcsarnokbeli beszédét mondja a szélsőjobboldali veszélyről; a 20 órát dolgozó és 4 órát alvó vasember, amint Disneylandban kezet ráz Miki egérrel; amint ellépked a Kádár koporsójához sorban álló párttagok sok-sok méteres sorfala mellett; amint kozáktáncot jár A HELYZET egyik illusztrációján; ugyanő, 40 millió forintért átalaktítatott főtitkári szobájában. Ez a leninvárosi este talán Grósz pályájának utolsó, dicstelen felvonása volt. Akkor is így van ez, ha a verni akarókat éppen úgy nem szeretjük, mint az ütések elől a Wartburgba menekülő politikust. Miközben ezt írom, Bukarestben éppen Lenin óriási szobrát igyekszenek eltávolítani egy térről -, ez nekünk magyaroknak, 1956-ban Sztálin szobrával gyorsabban ment. Az újságírók mindig elmondják a várható tréfát: „Lenin állt, Lenin áll, Lenin állni fog!" Jellemző közép-európai híresztelések szerint a munkásőrruhákat, a Lenin-, sztahanovista-, stb. szobrokat, az óriási vörös csillagokat méreg-drágán lehet Nyugatnak eladni.

Most alig három héttel a választások előtt már sok mindent sejthetünk az áprilisi parlamentről. A magyar választási rendszer egyik alapvető szabálya az, hogy az a párt, amelyik nem tudja megszerezni a pártokra leadott összes szavazat legalább 4 százalékát, annak listái (a megyei és az országos is) érvénytelenek, az a párt csak megválasztott egyéni képviselői révén kerülhet be a parlamentbe. Számottevő parlamenti csoporttal csak az a párt fog rendelkezni, amelynek érvényes listái lesznek, tehát eléri a 4 százalékot. A közvéleménykutatási adatok szerint a 4 százalékos határtól mindössze négy pártnak nem kell félnie: az MDF-nek, a Független Kisgazdapártnak, az MSZP-nek és a szabaddemokratáknak, a többieknek igen. Négy másik pártnak, a FIDESZ-nek, a szociáldemokratáknak, a kereszténydemokratáknak, és az MSZMP-nek 4-5 százalék körüliek a közvéleménykutatási adatai, a Magyar Néppártté nem éri el a 4 százalékot. A 4 százalékos határ szempontjából a fontos kérdés az, hogy egy párt hány megyei listát tudott állítani, hiszen erre érkeznek a pártszavazatok. Annak a pártnak, amelyik Budapesten nem tud listát állítani, kevés esélye van a 4 százalékos határ elérésére, hiszen rájuk a választók egyötöde eleve nem szavazhat. Mint ismeretes, a 12 országos listát állítani tudó párt, illetve választási koalíció közül három nem tudott Budapesten listát állítani: a Magyar Néppárt, az Agrárszövetség, és a Vállalkozók Pártja. Bizonyosnak látszik, hogy sem a Magyar Néppárt sem a Vállalkozók Pártja nem fogja elérni a 4 százalékos határt. A novemberi népszavazás megmutatta, hogy egy hagyományos kádárista kommunista párt, mint amilyen az MSZMP, mire számíthat a szabad választásokon: kb 5 százalékra. Mivel valószínű, hogy az MSZMP egyéni jelöltet nem tud a parlamentbe juttatni, még akkor is törpepárt lesz, ha esetleg eléri a 4 százalékos határt. A Hazafias Választási Koalíció a közvéleménykutatások szerint január végén a szavazatok 1 százalékát kapta volna meg. Előfordulhat, hogy a mindenütt listát állítani tudó HVK el sem éri a 4 százalékos határt., s ennek nem az lesz az oka, ami televíziós ötpercükben elhangzott, miszerint ők szegények, mint a templom egere(?) , hanem az, hogy az emberek 30 éven át szavaztak a Hazafias Népfront jelöltjeire, s most már nem kívánnak rájuk szavazni.

Most úgy tűnik tehát, hogy az áprilisi parlamentben három pártnak lesz nagy parlamenti csoportja (MDF, Függ. Kisgazdapárt, SZDSZ), egy pártnak közepes (MSZP), és háromnégy pártnak kisebb, s úgy gondolom, legfeljebb a mandátumok 4 százaléka oszlik meg majd további pártok és független jelöltek között.

Takács József

Glatz elzárkózik

Élő szakmai lelkiismeret

Betölteni az élő szakmai lelkiismeret szerepét. Ennyiben lehet összefoglalni a Magyar Pedagógus Kamara célkitűzését. Alapítója s elnöke, *dr.Kiss Elemér* március 9-én tájékoztatja a sajtót a kamara lassan egyesztendős tevékenységéről. Mint emlékezetes, az alakulás színhelye Pécs volt, dr. Kiss Elemér is pécsi, a Pollack Mihály Műszaki Főiskola tanára.

Az elmúlt őszön sok helyen megalakultak a kamara megyei szervezetei -, így Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemlén, Győr-Sopron, Hajdú-Bihar, Komárom-Esztergom, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Vas és Veszprém megyékben, Kecskemét, Sopron városokban és Budapesten; valamint kamarai szervezetet alakítottak az egészségügyben dolgozó pedagógusok, az óvónők és a műszaki oktatók. Ami a Dél-Dunántúlt illeti, virulens a somogyi szervezet; ez nem mondható el a baranyairól, s nem alakult megyei szervezet sem Tolnában, sem Zalában.

Pedagógus körökben úgy hallani, nem érzékelik igazán a kamara jelenlétét. Ennek igazságát dr. Kiss Elemér elnök is helyben hagyja, s a következő tájékoztatással szolgál:

— Baranyában, Pécsett 187 alapító tagunk van, akik a megalakulás első lelkesedése után nem nagyon hallatták hangjukat. Van viszont egy csoport, amely dolgozni akar. A furcsa helyzetbe belejátszhat az is, hogy Pécsett van a Magyar Pedagógus Kamara országos központja (a lakásom szerepel székhelyül), s én, mint országos elnök nem avatkozhatom a megyei szervezet életébe csak azért, mert ugyanott élünk. Másutt nagyon sok minden történt: Nyíregyházán például a kamara szervezte meg a találkozót az egyházakkal; a szegediek a pártokkal; Kecskeméten mondhatni, beépült a tanácsba a kamara; a győriek saját újságot adnak ki, Sopron saját kamarai szervezetet alapított, például Győrben, Szegeden a megyei Pedagógiai Intézetek mindenestül beléptek a kamarába; Kecskemét kamarája meghívta Glatz Ferencet, aki ugyan elzárkózik előlünk, ott mégis a kamara mellett, a szakszervezettel szemben foglalt állást.

Glatz tehát elzárkózik, a többi miniszter viszont tárgyal a Magyar Pedagógus Kamarával. Kulcsár Kálmán így vélekedik róluk: „Annyit értek, amennyit kiharcoltok magatoknak!"

— Ez így is van. Alulról szerveződve, nekünk kell megjelennünk, képviselnünk a pedagógus szakmai, etikai, gazdasági és szociális érdekeit. Ez a fő feladatunk, különösen amikor a tanácsok átalakulásával nálunk csak az igazgatási feladatok maradnak. A szakszervezetekkel egymást támogatva - mi a bérharcaikat, ők a mi szakmai küzdelmeinket segítve - tudnánk kiegészíteni egymást. A szakmai kontrollt, vagyis a pedagógia, a pedagógus érdekeit feltétlenül szeretnénk érvényesíteni. Különösen most, a nemzeti tanterv kidolgozásánál. Ugyanígy a struktúra lebomlásánál, átalakulásánál. Éppen ezért kerestem fel a Baranyai Pedagógiai Intézetet, de nem tudtunk olyan megegyezésre jutni, amint az más megyékben sikerült.

A fő feladat, a szakmai, etikai érdekvédelem dolgában a kamara a pedagógiai intézetekkel kerül egy pásztra. És újra felvetődik a kérdés: ténylegesen számolnak-e a Magyar Pedagógus Kamarával? Komolyan veszik-e? Meghallják-e véleményét?

Dr.Kiss Elemér elnökkel arra jutunk, hogy ez nem igazán következik be mindaddig, amíg meg nem születik a kamarai törvény. Nem is az egységes, hanem az egyes kamarákra, külön-külön kialakítva. Mint ahogyan a gazdasági valamint a jogász kamara már törvénybe van iktatva. A többiek egyszerű cégbejegyzéssel bírnak, mint bármely egyesület a sokezerből... Ők hatan, az építészek, a gyógyszerészek, a mérnökök, a pedagógusok, a pszichológusok közös kamarai kerekasztalt hoztak létre. Az építészek kezdeményezésére közösen kidolgozták a kamarai törvény előtervezetét, és azt a múlt őszön eljuttatták az igazságügy-miniszterhez. Ami a törvényalkotást illeti, tudjuk, van dolga bőven a törvényhozóknak. Nem egyhamar kerül sor e kicsiny, ám egyes szakmák ügyeit tekintve fontos kamarákra.

— Sokan fantasztának véltek bennünket az alapítás idején, és annak tűnhetünk most is. Az igazgatástól, hatóságtól független szakmai érdekképviselet érvényre juttatásáról azonban semmiképp nem mondhatunk le.

G.O.

Magyar párt Horvátországban

Az Eszéki Rádió számolt be arról, hogy megkezdték a Horvátországi Magyar Néppárt szervezését. A kezdeményezők jelmondata: „Biztonságot a családnak, életet környezetünknek, a nemzetiségieknek; egyenjogúságot a múltnak, jelennek, jövőnek!"

A magyar pártba nemzetiségre, nemre, vallásra való tekintet nélkül bárki beléphet. Céljaik között említik a nemzetiségi és általában az emberi jogok védelmét, a magánszektor, a kisgazda mozgalom népszerűsítését, hogy a magánvállalkozók egyenrangúvá váljanak a kombinátokkal, vállalatokkal.

A kezdeményezők szerint azért van szükség a pártra, mert fennáll a veszély, hogy „politikai szervezetlenségünket olyan egyének használják ki, mint amilyenek az elmúlt időszakban zömmel nevünkben beszéltek, vagy vettek részt a kommunista hatalomban, miközben számunk állandóan fogyott". Üdvözlik a többpártrendszer létrejöttét, de arra is figyelmeztetnek a kezdeményezők, hogy ez a magyarság további szétforgácsolódását is elősegítheti. Ezért tartják szükségesnek a saját párt megalakítását. A köztársaságban egyébként 40 éve működik a Horvátországi Magyarok Szövetsége.

(F. P.)

Senda - Pannonvin Pusztavásár

Az egyenesség

Vukot várnánk, hogy elűzze a híres nagy vadászokat, amint megyünk Grécpuszta felé, de csak talicskás emberek jönnek. A talicskákból a szemetet az út gödreibe öntve barna kupacokat formálnak, amiket aztán lapáttal simára döngölnek, mert itt az egyenesség a lényeg.

Akácfák ettől ugyan még vannak, bajkereső rókakölyköknek való bokros csalitok is. Ám de mit is keresne itt Vuk? S hogyan akarna mesebeli módon igazságot tenni, amikor Grécpuszta maga is elrettentően gyönyörű mese.

S így hát minden rendben van, mert egyszer volt - és van ma is - háromszázegy hektár állami - még korábban nem állami - tulajdonú földdarab a Villány-Siklósi hegység északi vállán, amelynek előbb kezelői, majd tulajdoni jogát megkapta a proletár hatalom legkisebb Pannonvinje, illetve elődei.

Barackost telepítettek ide, s pavilonokat is építettek mellé az önkéntesen és munkatábori alapokon szüretelő diákoknak. S mert voltak előírások, így hát iható víz is kellett, meg villany, crossbar telefon, konyha és mellesleg hatalmas istálló, aztán méregraktár, szolgálati lakások. Még zászlófelvonó hely is, mert nemcsak a munka nemesít, a mozgalom is.

Aztán a barackost kivágták. Az elmozdíthatatlan föld viszont maradt.

— És mi szántóföldde nem foglalkozunk — mondta *Halmai János, a Pannonvin Rt. vezérigazgatója.* — Egyébként is rossz helyen volt az a gyümölcsös, huzatos területen, állandóan leverte a szél a barackot, de amikor a hatvanas években telepítették, ilyesmi még nem számított. Ki is vágtuk a fákat, és szabadulni akartunk Grécpusztától. Felajánlottuk az újpetrei téesznek, a bólyi kombinátnak, de egyiknek sem kellett. Így aztán örültünk, amikor jelentkezett egy társaság Szegedről. Vadásztatni akarnak majd ott.

Megint csak, mint a mesékben: ki álomherceget vár, ki vevőt, s mindegyik messziről és váratlanul bukkan elő. Mindamellett hiszünk a vezérigazgató úrnak, kötelességszerűen mondhatni, hisz készségesen telefont emel, s kérdi a látatlantól, kinek is sikerült eladniuk azt a fránya Grécpusztát.

— „Senda" Kft., Szeged, Sóhordó út 23. — diktálja aztán, s mi jegyezzük szorgalmasan, mert a tények a többszintesen avantgard mesékben sem elhanyagolhatóak. Amúgy meg pláne!

Bioálom

— Én szóltam a barátaimnak — mesélte Vári Károly hivatásos vadász odakint Grécpusztán —, hogy van itt ez a terület, s lehetne valamit kezdeni vele. Egy vadaskertet szeretnénk. Először csak fácánnevelővel, nyulakkal. Később aztán más vadakkal is. Hisz hol lehet manapság nálunk vadnyulat lőni? Sehol. Itt pedig megnő, mert felhagyunk a kemizálással. Ezért is hozunk létre egy szarvasmarha-telepet. A trágya miatt. Mert a mi álmunk a biogazdálkodás.

Hideg és még csak sebtében berendezett irodában beszélgettünk Vári Károllyal. De az átalakítás tempósan folyik. A tervek szerint a volt konyhában lesz a keltető. Már meg is rendeltek tizenötezer darab fácántojást.

Ámuldoztunk a spontán gyorsaságtól, miközben vastag derekú cigányasszonyok mosták odakint horganyzott vödreikből tisztára a széles folyosókat,

— Én harminc éve hivatásos vadász vagyok — mondta Vári Károly. — Nemcsak a szakmát ismerem, de rengeteg embert is. Debreceni Pálnak szóltam Szegeden, hogy van itt ez a terület, lehetne vele valamit kezdeni.

Ugyancsak népmesei fordulat, hogy Debreceni Pál neve soha többet nem került szóba. Ma sem tudjuk, ki ő. Talán táltos avagy varázsló? Ám az tény, hogy Grécpusztát a szegedi „Senda" Tanácsadó és Kereskedelmi Kft. vásárolta meg, amelynek hivatalosan két tagja van: dr.Darányi István, a szegedi „Régi Hungária" Szállodavállalat igazgatója és Szentesi Jánosné, születtett: Pipicz Matild. A kft-t 1989. december 4-én jegyezte be a szegedi cégbíróság.

Meglátni és megszerezni

— Honnan szereztünk tudomást Grécpusztáról? — kérdezett vissza dr. Darányi István. — Ez roppant egyszerű. Én ugyan nem vadászom, de a barátaim már jártak azon a környéken puskával, s ott hallották, hogy Grécpuszta eladó. Sőt, az ottani urak úgy vélekedtek, a terület kiválóan alkalmas fácánnevelésre és tenyésztésre. Lementünk, megnéztük és alkalmasnak találtuk.

Nem említette ugyan, kivel, de nyilván szakértővel mentek át-le, mert ő maga szállodásként a fácánügyekben igazából nem tájékozott.

— De szó sincs arról — folytatta dr. Darányi —, hogy monkulturális termelésre rendezkednénk be.

(Már csak azért sem lehet szó a fácán, a nyúl és az egyéb vadak „monokultúrájáról", mert szántóterületet büntetlenül nem lehet kivonni a termelésből. S ha ez mégis bekövetkezne, súlyos milliókat kellene a „Sendá"-nak földvédelmi járulék címén fizetnie. Egy tanácsadó kft. pedig nyilván nem éppen önmagának fog rossz tippeket adni.)

— Beállítunk egy istállót szarvasmarha-nevelésre — mondta elegáns szegedi irodájában Darányi doktor, miközben felém kínálta Malboroját, s akár a mesékben, úgy tettünk, mintha nem tudnánk, mit is akar a másik. Ő meggyőzni engem a dolgok tükörsima voltáról, én pedig eljátszani: hagytam, hogy meggyőzzenek. — S ez a szarvasmarhatartás nem puszta ötlet, hanem gondolkodás eredménye. Mi intenzív gazdálkodásra törekszünk, hogy nyereségesek legyünk. Mert Magyarországon most mindenki arról beszél, megy az állami kótyavetye. A kényesebbek nyilván erre gondolnak Grécpuszta kapcsán is. De tudomásul kell venni, Magyarországon ma az az ár, ami a piacon realizálódik. Mi tettünk egy ajánlatot, amit nem fogadtak el, de tárgyaltunk tovább.

Mint a mesékben, tennénk hozzá, ha nem azt játszanánk, hogy játszunk, s ha nem azon tűnődnénk mégis éppen, hogy Magyarországon az az ár, ami a piacon realizálódik. Csak éppen piac nincs, és Grécpuszta esetében sem volt, mert a területet nem hirdették meg, nem írtak ki árverést, versenytárgyalást és így tovább. Darányi doktor szerint az ottani urak hallották az itteni uraktól, hogy a háromszázegy hektár szőröstül bőröstül eladó, és alku után létrejött az üzlet. Hétmillió forintért, akár a mesékben.

Két doboz gyufa

A „Senda" Kft. a háromszázegy hektáros területért két forint harminckét fillért fizetett négyzetméterenként. Alig valamivel többet, mint amennyibe két doboz gyufa kerül. Csak összehasonlításként: Robinson-lelkületű szomszédom az egyik téesztől másfél évvel ezelőtt tíz forintért vásárolta a művelhetetlen galagonyadzsungel négyzetméterét.

Az már szinte mellékes, hogy a grécpusztai és magyarosan piaci két doboz gyufában már benne van a sokszáz négyzetméter alapterületű épületek ára is, a fácánnevelőnek szánt konyhától az istállóig. S benne a villanyé, a vízé, a crossbar telefoné, a szolgálati lakásoké akkor, amikor egyetlen kisméretű tégla tizenkét forintba kerül, egy kétszobás panellakás másfélmillióba, egy közepes helyen fekvő, közepes méretű, közepes kivitelű és igényszintű családi ház pedig ötmillióba. S ha levonnánk a hétmilliós vételárból az épületek és az el nem hanyagolható infrastruktúra piaci árát, ki lehetne-e számolni, hány fillérbe is került valójában egyetlen négyzetméter gréci föld, amely pedig nem is az ország értéktelenebb területei közé tartozik. Hisz a szomszédban gazdálkodó újpetrei termelőszövetkezet egyike Baranyában a legjobbaknak.

Ám játsszuk csak azt, hogy mesékben élünk, s így már csak mellékes az is, hogy dr. Darányi István közlése szerint 1989 novemberében hallottak először az eladó földdarabról.

1989. december 4-én jegyezte be egymillió alaptőkével a Senda Kft-t a cégbíróság, s ugyancsak Darányi István szerint még aznap megvásárolták Grécpusztát. A hétmilliós piaci árért. S mert a tényt azóta már a földhivatal is bejegyezte, a mesebeli ügylet törvényességéhez nem férhet kétség. Csupán a törvények törvényessége lehetne kérdéses. Ám a mesékben legföljebb csak szól a csodákról, de nem hisz bennük az ember.

Dr. Darányi szerint a befektetéseik öt-hat év alatt térülnek majd meg. Részben a szarvasmarha-tenyésztésből, amit olcsóvá tesz, hogy a kukorica helyben megterem. Most a gépesítés a tő gondjuk. Épp kukoricakombájnt keresnek, ám idáig még nem találtak megfelelőt.

A bevétel másik része a fácánexportból és a bérvadásztatásból származik majd.

— Magyarországon a bérkilövőkkel együtt lassan hetvenezer vadászt tartanak számon. S akkor még ott vannak a külföldiek — magyarázta Vári Károly, miközben ismét a vadnyulakat emlegette. — De addig még be kell kerítenünk a területet — folytatta —, mert mindent a lehető legtökéletesebben akarunk csinálni. Hisz a jó helyeknek előbb-utóbb híre megy.

Ez kétségtelen, csak bírja-e mindezt egy szigorúan kétszemélyes kft. tőkével? Amikor csak a kerítésépítés is mesebeli összegekbe kerül. Ott van példának a hirhedt Kaszópuszta, amellyel a hadsereg is csatát vesztett. Bár a gréci háromszázegy hektár jóval kisebb terület az ottaninál. Csupán csak érzékeltetésül: mindössze harminc kilométer hosszú és száz méter széles földsáv. Elméletileg és kiterítve. Ám huzatos, s még a jóhírű Pannonvin is csaknem beleroppant. Ezért is szabadult tőle. Piaci áron.

Aki nem hiszi, járjon utána. Esetleg Vukkal, mert ilyen ügyekben csak a parlamentárisan legalizált mesék segítenek. Vagy Debreceni Pál. Őt viszont nem ismerjük, mint ahogyan az érdekeltek közül másokat sem.

Bencze János
Cseri László felvétele

Vízicsíny

A Pécsi Távfűtő Vállalat számlázási gyakorlatának újabb anomáliájára hívták föl figyelmünket az Apáczai Csere János Nevelési Központból. Lapunkban kétszer foglalkoztunk e kérdésekkel (Távhőguta, 1989.május 26., Csőkígyóméreg 1990.február 24.), s utóbbi híradásunk nyomán kerestek meg bennünket az 1-es, illetve 2-es számú óvoda-bölcsőde számláival.

A két gyermekintézmény a siklósi városrész kettes számú hőközpontjához tartozik. Ez látja el melegvízzel a környék kétszáznál több lakását is. Az „alapanyagot", a hidegvizet a Vízmű biztosítja, méri, de a befolyó melegvíz mennyiségét a PÉTÁV olvassa le, és ezek alapján kell(ene) számláznia. A bizonylatokon a Vízmű számai is szerepelnek.

Az adatok - lesz belőlük néhány - az alábbi szóródást mutatják:

1988. második negyedévében 1789 köbméter a Vízmű szolgáltatása, ugyanezen időszakban az egyes óvoda 300, a kettes 200 köbméter melevizet fizet.

1988. negyedik negyedévében a Vízmű 560 köbmétert szolgáltat, a melegvízszámla 88, illetve 99 köbméterről szól.

1989. negyedik negyedévében a 696 köbméteres hidegvízszámlával 343 illetve 353 köbméteres melegvízszámlák állnak szemben. A különbözet tehát eltűnt. De hova tűnt vajon? Illetve miért volt?

Lapunk főszerkesztője írásban kérte a felügyeleti szerv, a Pécs Városi Tanács Elnökét, hogy a PÉTÁV számlázási gyakorlatáról szóló - most újabb adalékkal gazdagodott - írásunkat tekintse közérdekű bejelentésnek, s az abban jelzettek kivizsgálására intézkedjen.

eszkál

Mindegy,hogy hova, csak el!

Mi lesz az Olajbányásszal?

A 45 éves múltú Olajbányász SE a legdrámaibb évnek néz elébe. A nemrégiben még tucatnál is több szakosztályból 3 maradt, de ezek jövője is bizonytalan. Az atlétikai, a női kézilabda után az eddig stabilnak vélt labdarúgó szakosztály fölött is viharfelhők gyülekeznek. Az elmúlt év tavaszán még NB I-es álmokat szövögető csapat a kieső zónához közeli helyen kezdte az idényt.

Ősszel néhány játékost amatőr státuszba helyeztek, ami azzal járt, hogy heti 20 órát a vállalatnál, másik 20 órát az egyesületnél kell a játékosnak dolgoznia. Előbbit olykor nem is tanult szakmájában. Az évnyitó megbeszélésen Czotter László szakosztályvezető közölte, hogy a szűkös anyagi helyzet miatt nem tudják a korábban megszokott étkezést biztosítani a játéknapokon, például a felkészülés időszakában, a hazai mérkőzéseken. A csapat ezt, ha morogva is, de tudomásul vette. Aztán jött a focifarsang. Egész napos játék lévén a játékosok jogosnak tartották az egyesületi ebédet. Kérésüket nem teljesítették. A csapat ezért sztrájkolt, bojkottálta a tornát. E felhívást 17 játékos írta alá. Az egyesület vezetése fegyelmi eljárást kezdeményezett, s 10 játékost - nevelő célzattal - egyenként ötezer forint pénzbüntetésre ítélt. Az érdekeltek többsége felháborodottan fogadta a döntést.

Szőke László, aki NB I-es szereplést követően 6 éve került a Bányászhoz, azt remélte, itt karriert csinál. Jelenleg egyike az amatőr státuszban lévőknek -, úgy érzi becsapták. A fegyelmit jogtalannak, a büntetést túlzottnak tartja. A csapat első számú kapusa Csáki László. Sérült volt, mégis aláírta az ívet. Tarthatatlannak véli az Olajbányásznál kialakult helyzetet: a vezetőket sohasem vonják felelősségre, mindig csak a játékosokon verik el a port.

Nehéz helyzetben van Madár Gábor vezető edző, akinek ilyen körülmények között kell a munkát irányítania. Mint elmondta, a focifarsang előtt becsületes munka folyt, de azóta a fegyelmi ügy köti le a figyelmet. Véleménye szerint a vitás kérdéseket mielőbb megnyugtatóan le kell zárni, megfelelő kompromisszumokkal. És végre a bajnokságra, a játékra kell koncentrálni. (Az Olajbányász az első fordulóban hazai pályán 4-2-re legyőzte a Paksi SE-t.) A szurkolókat, a közönséget ez érdekli. Kepe Tibor csapatkapitány ugyancsak igazságtalannak tartja a fegyelmi határozatot. Úgy véli, a szezon végére széthull a csapat. Több játékos is fontolgatja a távozást: mindegy hova, csak innen el.

Bacsky Zoltán

Egy nyitott rendszer körvonalai

Megújul a középiskola?

Bizony, optimistább írásjel illenék ide a kételyt jelző kérdőjel helyett. Nem is a tanácskozás tartalma, szelleme sugallja e bizalmatlan intonációt - csupán kimerülőben lévő optimizmuskészletem. Az iskola, tudjuk, eleddig nem a reformszellem, nem az újító merészség fellegvára volt. Ezért nem elég tiszta még a jóhír íze sem.

Vannak pedig reményteli, bizakodásra bátorító fejlemények is. Ilyen a megye középiskola-igazgatóinak legutóbbi, pécsi értekezlete, ahol az MM főosztály-vezetője, Boldizsár Gábor vázolta egy végre hatékonynak, teljesnek ígérkező reform körvonalait.

— Aki ma a középfok jövőjéről beszél, többnyire csak a gimnáziumra gondol — hangsúlyozta beveztőjében Boldizsár Gábor. — Feledve, hogy a korosztály nagyobb része szakmunkásképzőkben tanul. A középfok jövőjéről érdemben csak a korosztály egészével számolva, **az oktatás és szakképzés együttes reformját tervezve** gondolkodhatunk.

Az előadó elismerte: a pártok fellépése, deklarációi felrázták az oktatásügyet. S bár nézőpontjaik különbözők - polgári, nemzeti, valláserkölcsi és így tovább -, az ellentétek áthidalhatók; sok a közös alapgondolat. Reméli azonban, a közoktatás nem lehet pártküzdelmek tárgya, alakulását nem a választás eredménye, hanem a szakmai ésszerűség dönti el. A demokratikus oktatáspolitika ismérve, hogy stratégiáját a parlament jelöli ki, a minisztériumra a taktika kidolgozása, a végrehajtás tervezése-szervezése vár.

A sokat emlegetett, bizakodva-szorongva várt **nemzeti alaptantervről** elmondta: független szakértők csoportja kapott elkészítésére megbízást. Az alaptanterv amolyan erős háló, melyből tetszés szerinti anyagokból s technikákkal készülhet szövet. A 6-16 éves oktatási korhatáron belül rögzíti az életkori csomópontokat, melyek egyben elágazási pontok; a tanuló több irányban, különféle iskolatípusokban haladhat tovább. Ilyen szakaszhatár a tíz, a tizennégy és a tizenhat éves kor, s esetleg tizenkét évesen is „váltani" lehet (6 + 6).

A standard műveltséganyag közös minden szakaszon belül, a többlet képzéstípusonként s iskolánként változó. Az első négy évben szinte kizárólag alapképzést nyújt az iskola, később fokozatosan nő a speciális, nem standard elemek aránya. Tizenhat éves koron túl a képzés sokrétűen differenciált mind a gimnáziumon belül (fakultáció), mind a szakképzés különféle válfajaiban. A választék bő - zsákutcába azonban egyik képzéstípus sem vezet; az út - elvben legalább - bárhonnan bármely más irányba biztosítva van. S tizenkét év tanulás után bárki érettségizhet, bármely iskolatípusban, intézményben tanult. De a matura: lehetőség. Nem kötelező!

A szakképzést, szakmatanulást igazából minél később lenne kívánatos kezdeni. Csakhogy ez nálunk egyelőre illuzórikus. Ezért többféle változat adott. A szakmatanulás kezdhető 12, 14, 16 vagy akár 18 éves korban - ahogy a gyerek illetve a család igényének megfelel. (A szakképzés elemei az oktatásba persze már korábban is beépíthetők.) A szakmatanulás azonban, bármikor kezdődjék, legyen alternatíva, és ne a kiselejtezés, a lefokozás eszköze. A mostani, hároméves szakmunkásképzés ugyanis az! Ugyanakkor: költségei az egyetemét súrolják, miközben a tanulók negyedrésze be sem fejezi tanulmányait, de a végzettek zöme sem tanult mesterségét műveli. A mai gyakorlattal, a különböző minisztériumok anarchiájával szakítva, kezeljük a szakképzést végre a közoktatás részeként! Ami persze azt is jelenti: vonjuk egy tárca irányítása alá. Így enyhíthető remélhetőleg a beiskolázás körüli káosz (az utóbbi három évben például nőtt a kohászati szakmát tanuló fiatalok száma, miközben a szakmában leépül a termelés).

Az új rendszerben alapvetően más a **vizsgák** funkciója is. Egyrészt: a tanulók minden szakaszhatáron lemérhetik a szerzett tudást az iskolától független bizottság előtt, ily módon kontrollálva az iskola értékítéletét. Másrészt viszont: a vizsgák sehol, soha sem kötelezők. Céljuk ugyanis a megerősítés, nem a szelekció.

Tán az **érettségi** kivételével. Mely ha nem is lesz kötelező, végső soron a tudás mércéje marad. S egyszersmind belépő a felsőoktatásba is.

Az új rendszerben valószínűleg háromféle érettségi lesz. A gimnáziumi érettségi kötelező tárgya a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika (illetve valamilyen matematikai jellegű tárgy, például a számítástechnika). Szerepel továbbá egy-egy szabadon választott természet- és társadalomtudomány, no meg egy - szintén választott - idegen nyelv természetesen. Hatodikként tetszés szerinti, az iskolában tanult tárgyat választ a diák. A hat közül két, tetszése szerinti területen emelt szinten kell helytállnia. Az érettségire, választott tárgyait megjelölve, másodikban (hatodikban) jelentkezik, s a további két évben ennek megfelelő tanrend, óraszám szerint tanul (fakultál). Ilyen érettségivel - elvben - bárhol továbbtanulhat. Az adott egyetem, szak természetesen meghatároz bizonyos szaktárgyi kívánalmakat, irányt. A művészeti főiskolákon a felvételi - pontosabban: alkalmassági - vizsga persze megmarad.

A „szakközép" típusú érettségi felerészt szakmai - elméleti - tantárgyakból áll, s csak bizonyos szakirányú továbbtanulásra képesít. A szakmai érettségivel csak a szakképzés folytatható.

A tervezet első hallásra korszerűnek, kellemesen józannak s egyszersmind rugalmasnak tűnt. Nem jár a fellegekben - de nem is földhözragadt. A hallgatóság számos kérdéssel jelezte: a téma elevenbe vág.

Csalog Judit
Fotó: Cseri László

Amikor még mindenki elvtárs volt

A Petőfi Kör hiteles története

Micsoda szerencse, hogy Hegedüs B. András még 1957 elején összegyűjtötte, majd biztonságba helyezte a Petőfi Kör dokumentumainak jelentős részét! Ennek köszönhető, hogy letartóztatásakor, 1958 október 17-én, nem találták meg nála a házkutatással megbízott személyek ezeket az iratokat.

Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának Politikatudományi Tanszékcsoportja mostanában a Politikatudományi Füzetek újabb darabjaiként adja közre a Petőfi Kör vitái hiteles jegyzőkönyvek alapján című dokumentum-gyűjteményt.

A bevezetőben említett Hegedűs B. András a DISZ pártfogásával megalakított Petőfi Kör egyik titkára volt. A Rákosi-rendszerrel szembenálló fiatal értelmiség vitafóruma aránylag rövid életű volt, de múlhatatlan érdemeket szerzett a társadalom súlyos gondjainak föltárásában és a lehetséges megoldások kidolgozásában. A kör történetét részletesen és hitelesen foglalja össze Hegedűs B. András a Két közgazdasági vita című első kötetben (a tanulmánya megjelent a Világosság 1989. januári számában is).

Megállapításai közül érdemes kiemelni, hogy a „Petőfi Kört és Nagy Imrét az eszmeiség kötötte össze; szervezeti kapcsolatuk egyáltalán nem volt, személyi is minimális... A politikai program megfogalmazása azonban valóban nem volt és az adott stuktúrában nem is lehetett a Petőfi Kör feladata. Nagy Imre emberi és politikai magatartásából, pártszerűségéből következik, hogy bár megjelenését és megszólalását a Petőfi Körben egyre nagyobb hévvel követelték, Nagy Imre nem a fórum előtt kívánta először kifejteni programadó nézeteit. Meghívása süket fülekre talált: Nagy Imre és a Petőfi Kör közvetlen találkozása nem jött létre." Hegedűs cáfolja azt az elterjedt állítást, amely szerint a Belügyminisztérium 1956 nyarán betiltotta a kört.

Az első kötetben olvasható jegyzőkönyvek közül az egyik „A marxista politikai gazdaságtan időszerű kérdéseiről és a második ötéves terv irányelveiről" szólt (a vitát májusban tartották, két alkalommal), a másik pedig „Hazánk természeti és gazdasági adottságainak kiaknázása népgazdaságunk tervezésében" címmel zajlott le júniusban. A két vita résztvevői közül sokan még ma is élnek és dolgoznak; némelyikük azóta vált igazán ismertté itthon és a világban. Csak néhány név: Nagy Tamás, Szabó Kálmán, Kornai János, Márton János.

A második kötet - a Filozófusvita - látszólag nagyon elvont kérdésekről szól. Valójában ott is sok szó esett az időszerű politikai kérdésekről, a marxizmus elkeseríto helyzetéről, a kultúra sanyarú sorsáról. Ennek a vitának a központi alakja Lukács György volt, de fölszólaltak tanítványai is: Heller Ágnes, Hermann István, Mészáros István és Szigeti József. Ellentétben a közgazdasági szakemberek vitáival, a filozófusvitán már-már gusztustalan önkritikák és a személyeskedést sem nélkülöző kritikák is elhangzottak. Amint Hegedűs B. András írja a közgazdasági vitákkal kapcsolatban: „a viták természetesen személyek között (is) folynak, az eltérő nézeteket és áramlatokat személyek testesítik meg. A pártot mint bírálhatatlan intézményt és az eszmét (ideológiát) a maga egészében nem érintik. De a személyeket ért bírálat még csak a második vonalat éri: alig néhány hét múlva a valóságos főszereplők nevét harsogják a vitázók... Mindenesetre 1956 májusában és júniusában formailag még mindenki elvtárs volt, akár a sztálinizmus szószólójaként, akár a megújulás híveként szólalt meg".

A következő hónapokban várhatóan a történészvita és a - később is sokszor meghamisított - sajtóvita jegyzőkönyveit olvashatjuk.

Todero Frigyes

ÖRÖMHÍR

Az evangélium örömhírt jelent. Ezt kívánjuk megosztani olvasóinkkal hétről-hétre. Ökumenikus szellemben, lelkészeket: magyarokat és nem magyarokat, hazaiakat és a világ különböző tájain élőket megszólaltatva, közreadva a következő vasárnap igéjét.

A hegyről a völgybe

***Bazsó Béla* református lelkészpásztor. A magyaroszági Református Egyház szeretetszolgálatnak egyik irányítója, diakóniai osztályvezető, zsinati tanácsos. A Schweitzer Albert szeretetotthonban rendszeresen, másutt vendégként igehirdető szolgálatot végez. Képviselőjelölt; „egyike a nagyon kevés valóban független jelöltnek"... Gondolom, mielőtt - ahogy ő mondja - „az amatőr politizálás"-ba belevágott, átelmélkedte a Máté 17,1-8 Urunk színeváltozásáról szóló evangéliumi szakaszt is...**

B.B.: — Ezekben a napokban hívők és nem hívők együtt tapasztalhatják azt, hogy történelmi idők részesei vagyunk. Hazánkban és egész Kelet-Európában a szabadság eddig nem látott és nem remélt lehetőségeit kaptuk ajándékul. Kinek köszönhető mindez? A történelem Ura az, aki kegyelmesen tekintett le reánk? A nemzetek és népek jóravaló ösztönös törekvése és az ebből adódó tömegnyomás feszítette szét az eddigi megkötözöttséget? Gorbacsov kényszerű vagy célszerű kísérlete hozott ilyen eredményt? Magányos hősöké az érdem, akik kívülről és belülről bontották le az eddig uralkodó intézményeket? Csak ösztönösen érezzük azt, hogy ebben a folyamatban a hétköznapi embernek is szerepe lehet? Tudok-e a saját érzéseim, érdekeim mellett másra és másokra is figyelni? Máté evangéliumának e néhány verse csodálatos bibliai tájakra hív. Az egyházi hagyomány szól arról is, hogy a Megdicsőülés Hegye, a Tabor lehetett. Izrael szépségét bemutató útikönyvek szerint a Tabor hegy rendkívül magas, nehezen járható, tetején egy erődítmény romja található. Számos történész és Bibliával foglalkozó tudós szerint a Megdicsőülés Hegye valószínűleg a Hermon hegység volt. Ide vezette Jézus három kiválasztott tanítványát.

D.M.: — Mi lehetett az ide vezető gyalogút célja?

B.B.: — Lukács evangélistánál olvashattunk erre nézve. Azt mondja, hogy itt Jézus imádkozott. A Megváltó elindult a kereszt felé vezető úton. Tanítványainak már előzőleg többször kijelentette ezt. Amikor tanítványait kérdőre vonta „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?", tudjuk, hogy Péter volt az, aki felismerte benne az Isten fiát: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia."

D.M.: — Ezt a kérdést tehát megválaszolta Péter, de volt még egy kérdés, melyre Jézus, azt hiszem, magától Istentől várta a választ.

B.B.: Valóban, minden kétségen túl meg akart győződni arról, hogy valóban Isten akaratát cselekszi, azért ment tanítványaival a Hermon hegyére, hogy meghallja Isten szavát. Egyetlen döntését nem hozta meg úgy, hogy ne állott volna mögötte a kérdés: valóban Isten is azt akarja amit én tervezek? Földi szolgálata, váltságműve Isten akaratának beteljesítése volt. Óhatatlanul adódik a kérdés: tudunk-e figyelni másra is, mint önmagunkra? A keresztyén ember tud-e Istenre figyelni? A nem hívő ember tud-e törődni embertársával? Csak egyéni érdekeink, elgondolásaink irányítanak minket? Emberi kapcsolatainkban csak a miénk lehet az egyedül helyes és igaz vélemény, vagy cselekedet? Magabiztos eljárásom tényleg annyira megalapozott? El tudom fogadni a másik embert egyenrangú családtagnak, munkatársnak vitapartnernek? Istenhez való viszonyulásom személyes, vagy csak illem, megszokás, rutin? Jézus Krisztusban személyes Megváltót találtam vagy csak az emberi értékek hordozója és kifejezője számomra? Mindenre elégséges az, amit tudok, amit teszek, és nem igénylek senkit és semmit?

Mózes a törvényadó, Illés a próféta megerősítik Jézust, az imádságra adott válaszként: Isten akarata az, hogy végig kell járni a kereszthez vezető utat, vállalnia kell a teremtett világ váltságát munkáló exodust, a küldetést.

D.M.: — Ugyanaz a görög szó jelöli Jézus útját, mint egykor a választott népét.

B.B.: — A választott nép Egyiptomból az ígéret földje felé vezető úton temérdek viszontagsággal és nyomorúsággal szembesült.

Visszakívánkoztak a rabszolgaság földjére, a húsos fazekak mellé. Jézus küldetése során, a kereszt felé vezető úton kevés elismerést kapott. Talán csak a virágvasárnapi bevonulás volt kivétel, de akkor is inkább a lehetséges nemzeti szabadítót, szabadságharcost ünnepelték, nem a világ megváltóját, nem a Messiást látták benne.

Minden teremtett embernek megvan a személyre szóló küldetése, amit helyette más nem tölthet be. Ezt a küldetést félreismerhetjük mi magunk, nem értik meg gyakran környezetünkben, engedetlenek vagy értetlenek vagyunk, megriadunk veszedelmeitől kellemetlennek, vagy kényelmetlennek véljük, sokszor teljesíthetetlennek vagy megnyomorítónak. Saját sorsát, saját küldetését kinek-kinek vállalnia kell. Nem azért, hogy ez az életút öncélúan és önmagáért kiteljesedjen, hanem azért, hogy ez a küldetés vagy szolgálat embertársainkat, a közösséget segítse vagy építse. Az emberi élet nem lehet öncélú, nem csupán egy biológiai halmaz, amely eljutott a fejlődésnek egy magas fokára. Értelmét a másokért való szolgálat jelenti. Értelmes életet lehet élni hitbeli döntés következményeként ugyanúgy, mintha csak a természeti erkölcs vezetne minket.

D.M.: — A Jézus kíséretében lévő három tanítvány közül Péter alakja a legismertebb, legemberibb.

B.B.: — Természetesen szeretne ott maradni Jézussal az időtlen dicsőség ragyogásában, szeretné, ha a megdicsőülés pillanata örökké tartana. Minden emberi életben adódnak felülmúlhatatlannak hitt, rövid ideig tartó boldog időszakok, ünnepek. Elröppenésük miatt nem keseregni és sajnálkozni kell. Helyénvalóbb a hálaadás, mert ezek a pillanatok és percek erősíthetnek meg minket a nekünk jutó exodus elvégzésében, küldetésünk betöltésében, ahogyan Jézus nyer erőt a Megdicsőülés Hegyén.

Személyes vallomásként is mondhatom: a komolyan vett küldetés, a másokért való szolgálat megerősít. Elsősorban nem a nehézségekre, a kereszt terhére figyelünk: van öröm és erő az áldozatban is. Az embertársainktól kapott szeretet csodákra képes, átalakítja és kicseréli megszokott önmagunkat, engedelmesebb, jobb, minőségibb embert formál belőlünk is. Az első lépést a szolgálat útján, a hegyről a völgybe nekünk kell megtenni. S ezt az első lépést sohasem késő meglépni...

Dobos Marianne

FÜR UNGARN DEUTSCHE

RESSORTLEITER: BÉLA SZENDE

Die Minderheitenpolitik

Gespräch mit Kandidaten

Die "Neue Zeitung" und das Regionalstudio Fünfkirchen des Ungarischen Fernsehens baten Vertreter der verschiedenen Parteien zu einem Gespräch ins Lenau-Haus. Erfahren wollte man seitens der Medien für die Ungarndeutschen, welche Vorstellungen hinsichtlich der Planung und Durchführung der Minderheitenpolitik bei den einzelnen Parteien zur Sprache kamen oder kommen sollten, wenn ihre Kandidaten ins Parlament ziehen würden. Gekommen sind aus den Komitaten Baranya, Tolna und Bács-Kiskún, aus den Städten Bonyhád/Bonnhard, Szekszárd, Baja/Frankenstadt, Mohács/Mohatsch und Fünfkirchen, weiterhin Kandidaten, die sich für eine Region einsetzen wollen.

Chefredakteur Peter Leipold moderierte das Gespräch und griff im weiteren Verlauf stets zielorientierend ein, damit der Zuschauer und der Leser im gegebenen engen Rahmen die wichtigsten Informationen erhalten kann.

Bei der Beantwortung der Frage, wie die bisherige Minderheitenpolitik zu beurteilen sei, schieden sich bereits die Geister, denn es gab Teilnehmer, die alles das, was bisher geschah, für verfehlt und für das Fortbestehen der Minderheiten als abträglich fanden, aufgrund ihrer geäußerten Vorstellungen war jedoch nicht auszumachen gewesen, welche grundsätzlichen Maßnahmen zu treffen wären, das Verfehlte und Abträgliche abzuschaffen und eine allgemein zufriedenstellende Situation zu schaffen. Eine besondere Mißgunst mußten alle jene sich gefallen lassen, die sich in den Jahren und Jahrzehnten des Einparteiensystems für die Durchführung der offiziellen Nationalitätenpolitik eingesetzt und versucht haben, innerhalb der gesetzten Rahmen das Mögliche im Interesse der Minderheitenangehörigen ins Werk zu stellen. Mit einem Wort: heute wird pauschal über die Vergangenheit befunden und nicht differenziert. Wer ohne Engagement aufgrund seines Namens als Interessenvertreter fungierte, sollte doch auseinandergehalten werden von den vielen, die zwar keine Machtpositionen, doch Verantwortungsbewußsein besaßen. Sie einfach an den erreichten Errungenschaften zu messen erweist sich als Widerspruch. Warum sollte das mit Grund kritisierte System gerade auf diesem Gebiet besser funktioniert haben?

Als generell durchsetzungswürdige Fragen fanden die Gründung von eigenständigen Institutionen, die Garantie für den Erwerb, die Pflege und den Gebrauch der Minderheitenmuttersprache sowie die angemessene Repräsentanz der Nationalitätenangehörigen allseits Anerkennung, wie man jedoch die ökonomische Basis für die Verwirklichung dieser edlen Zielsetzungen schaffen könnte, hatten die Kandidaten keine kurzfristig ausführbaren Ideen.

Einige Teilnehmer, so vor allem Dr. Wekler in Vertretung des Gemeindebundes, legten Wert darauf, sich an der Diskussion in ihrer deutschen Muttersprche zu beteiligen. Auffallend war, daß der Vizepräsident des Verbandes der Ungarndeutschen, Dr. Anton Zorn (Agrarverband - Patriotische Wahlkoalition), kein einziges Wort auf deutsch von sich gab. Einige andere erschienenen Vertreter gaben sich die Mühe, entweder in ihrer Mundart oder in einer Mischform zwischen Mundart und Umgangssprache vorübergehend Deutsch zu sprechen.

Einige Parteien konnten keinen Vertreter mit Sprachkenntnissen zum Gespräch delegieren, was freilich bei den klangvollen deutschen Vor- oder Nachnamen gleichzeitig symptomatisch für die Minderheitenpolitik der vergangenen (nicht nur vier) Jahrzehnten war.

Auf lange Sicht geplant, erklangen einige hörenswerte Vorhaben. Mit recht muß man sich da die Ermahnung gefallen lassen: ohne die tatkräftige Mitarbeit der Minderheitenangehörigen wird sich wenig ändern lassen.

(B.Sz.)

Foto: Farkas István

Kinder haben zu mir immer Vertrauen

Das nachstehende Interview möchte auf eine Ausstellung hinweisen, die im Lenau-Haus Pécs/Fünfkirchen zu sehen sein wird. Die Lehrerin *Gabriella Cziráky* zeichnet als Textilkünstlerin.

— Wie läßt sich Ihr künstlerischer Werdegang kurz zusammenfassen?

— Als Kleinkind lebte ich auf dem Lande, spielte mit Steinen, die meine Pferde waren und wickelte meine Finger -meine Puppen - in bunte Blätter. Ich belauschte die Natur ständig, ihre Stimmen, ihre Veränderlichkeit, die Bewegungen der Tiere beeinflußten mich am tiefsten. Mein erster Satz soll nach Worten meiner Mutter gewesen sein: 'Mama, zeichnen wir eine Puppe'.Alle Tanten mütterlicherseits konnten sehr schön zeichnen. Die Einstellung zur Kunst habe ich aus der Familie mitgebracht. Und dann kam die Begegnung im Gymnasium mit Ferenc Lantos, der gleichzeitig Meister und Freund war. Eine Schule, wo das schöpferische Tun selbstverständlich war. Und wir verbanden unser Kunststudium mit Konzertbesuchen, wobei wir uns gegenseitig mit einem Schmuggel-Anrecht in den Saal schleusten. Auch der Sport hat mit seinem ehrlichen Bewährungsprobecharakter viel geholfen.

— Woher schöpfen Sie Kraft und Invention?

— Die größte Schaffenskraft geben humanistische Werte, wie Mutterschaft und Liebe. Ich arbeite instinktiv, meine Inspirationen kommen aus der Natur, Verwandlungen der Wolken, das Schimmern des Flusses erscheinen auf meinen Textilien. Und was das Technische betrifft: ich arbeit in der Regel mit Buntstift, Ölkreide, mit graphischen Mitteln, weil sie schnell meine Gedanken auf Papier bringen helfen und auch nach einer Zeit fortzusetzen sind. Ich mag die fein ineinander übergehenden Farben.

— Welche Ausstellungen hatten Sie bisher?

— Meine Graphikarbeiten wurden noch nie ausgestellt. Ich war als Deutschlehrerin sehr beschäftigt. Auch gute Mutter wollte ich sein. Bei meinen Textilien versuche ich einfache, variable frauenhafte und die Bewegung betonende einfache Stücke zu gestalten. Ich nehme nur Naturstoffe. Bis jetzt hatte ich nur zwei Ausstellungen gehabt, eine 1988 in der Bibliothek des Erziehungszentrums und ein Jahr später daselbst. Meinen Schülern und meinen Freunden haben sie gut gefallen. Frauenhaft, jugendlich und, die Eckigkeit des Wohnviertels lösend, wurden sie eingeschätzt.

— Wie soll es weitergehen?

— Ich möchte noch mehrere Technik- und Stoffvariationen finden und nach der Ausstellung in kleinen Serien Kleider herstellen, um sie in Boutiquen zu verkaufen, vor allem in der, die den Namen "Perczel 27" auf dem Schild trägt. (Als Erinnerung an meinen Großvater, der diesen Namen trug.) Doch jetzt beschäftigt mich vor allem die Frage, wie die Ausstellung im Lenau-Haus am 15. März aufgenommen wird.

(B.Sz.)

MALA SEDMICA

UREĐUJE: STEVAN POPOVIĆ

JURE KAŠTELAN 1919 - 1990

Ja nisam plakao suze
same su se plakale
Ja nisam rekao riječi
same su se rekle
Ja nisam snivao san
sam se snivao
Ja sam se grijao suncem
i kišom umivao.
(Nevidljivo)

Prošlo vrijeme iz citirane pjesme 24. veljače 1990. godine postalo je, na žalost, stvarnost. Jure Kaštelan, književnik, profesor i borac za uvijek nas je ostavio.

Krenuvši na "put" iz Zakućca kraj Omiša (18. prosinca 1919.) stigao je na poslijednju stanicu koju nitko ne može zaobići.

Od prvog do zadnjeg koraka znao je kuda ide. Bijaše svjestan svih nedoumica i svih izazova, ali nije bježao od njih, već je pokušao u riječ pretočiti ono što se ne može "orječotvoriti".

Ako zatvorim oči -
vidim smrt.

Ako rastvorim oči -
život me gleda.

Ja ću rastvarati i zatvarati
kao dan i noć
kao noć i dan
svoje oči.
(Najezda slika)

Taj temeljni razlog svakog istinskog pisanja pratit će ga cijelog života od prve zbirke pjesama (Crveni konj, 1940) do poslijednjih tragova ostavljenih na papiru. Već "Crveni konj" (koji je bio zabranjivan) sadrži osnovne poetske postavke poezije Jure Kaštelana. Njegov osebujni pjesnički jezik obogaćen neočekivanom i svježom metaforikom naslanja se, s jedne strane, na hrvatsku poetsku tradiciju, a s druge strane, na nadrealističko iskustvo. Ali Kaštelanov nadrealizam, za razliku od klasičnog, temelji se na razmjemo preciznom registriranju realnog svijeta u kojem su svi zbiljski odnosi poremećeni pod pritiskom apokaliptičnih predosjećanja.

Jahači apokalipse doista prohujaše svijetom. Nakon iskustva rata, u kojem je i pjesnik aktivno sudjelovao, 1950. godine objavljuje zbirku *"Pijetao na krovu"* kojom učvršćuje svoje već ionako značajno mjesto u poslijeratnoj hrvatskoj poeziji. Ciklusi pjesama u kojima je evocirana narodnaooslobodilačka borba (Tifusari, Krvavija) najblistaviji su primjeri hrvatske ratne lirike dostižući izražajnost Goranove Jame. Osnovna pitanja čovjekova bitka postavljena su jasno i nedvosmisleno u pjesmama s ratnom tematikom. Ta pitanja prisutna su, možda manje eksplicitno, ali zato snažno i u kasnijim zbirkama.

Biti ili ne (1955), Malo kamena i puno snova (1957), Divlje oko (1978) samo su najvažnije postaje jednog života posvećenog književnosti. Pjesnički svijet obilježen njegovim kamenjem, njegovim morem, njegovim suncem, njegovim jezerima, njegovim konjima - nije priznavao kompromise. Svoj križ nosio je dosljedno do zadnjeg trenutka. Uloženi nadčovječanski napor nije bio uzaludan!

"Prevladao si smrt
sa svojih pet čula čovjeka"
(Konjic bez konjika)

Stjepan Blažetin mlađi

KO ĆE KOGA - KAKO ĆE?

Ispravljati krivu Drinu, zna se, spada u krajnje jalove poslove. Ispravljati krive zakone, pokazalo se, slična je rabota.

Uzalud su dobronamerni stručnjaci, narodni poslanici blagovremeno upozoravali najširu javnost i najviši organ da zastupništvo narodnosti u budućem mađarskom Parlamentu nije rešeno, donesen je zakon o izborima koji o tom zastupništvu nije vodio računa. Da li je to učinjeno namerno, ili ne - teško je pogoditi. Tek sada uoči izbora, a u jeku izborne kampanje, Parlament je ipak rešio da na neki način garantuje zastupništvo manjinskih naroda, priznajući tako slabost i nekorektnost prethodnog zakona koji je to zastupništvo predviđalo putem partijskih delegiranja. Za dolazak narodnosnog poslanika u Parlament ostavljena je tako samo teoretska šansa, biće prijatno iznenađenje ako sa raznih lista neko od narodnosnih kandidata ipak zauzme mesto u Parlamentu. Međutim, ukoliko je dotična osoba kandidovana na listi bilo koje partije moraće braniti boje određene partije sa kojom se, pretpostavimo, dobar deo određene narodnosti ne slaže, ili barem ne simpatizira. Nije naročito demokratski specifične interese manjina podrediti partijskim programima, bilo kako su oni lepi sada pre izbora. Narodnosna politika jedne zemlje bi trebala biti nadstranačka.

Da li zbog ove spoznaje, da li zbog zbivanja izvan granica, Parlament je stavio na dnevni red ovo pitanje (prilično kasno) i doneo odluku da svaka narodnost bude zastupljena sa po jednim narodnim poslanikom. Ni čoveku koji je pratio poslednje zasedanje na televiziji i pročitao izveštaje dnevne štampe nije sve sasvim jasno, a kamo li za one koji nisu vični politiziranju, a o čijim se interesima ustvari radi.

Parlament je izglasao (u prilično iskomplikovanoj glasačkoj proceduri) jedan, po svemu sudeći, ponovo polovičan zakon. Tim zakonom se potvrđuje kooptacija narodnosnih poslanika u Parlament. Svaku narodnost, bez obzira na njenu brojčanost, zastupaće jedan poslanik. To je već nešto, ali će se pravi problemi tek sada javiti. Kako će se izabrati ta osoba? Prema nekakvoj demokratičnoj logici svaka narodnost bi trebala izabrati svog poslanika. Da stvar bude još komplikovanija tu su i razne zvanične i alternativne narodnosne organizacije koje smatraju sebe pravim i legitimnim predstavnicima određenih narodnosti. Taj problem se najozbiljnije javlja kod nas Južnih Slovena. Koja će organizacija sprovesti referendum, ili kako će se uopšte izabrati onaj Hrvat, Srbin i Slovenac koji će imati svetu dužnost da zastupa čitav jedan narod? Nije teško pogoditi da će Savez Hrvata, Mladost, Srpski demokratski savez (u osnivanju) nuditi alternativna rešenja - što uopšte ne smeta. Ali, opet nije teško pogoditi da će se voditi vrlo ozbiljna (nadajmo se i čista) borba - čiji čovek da zauzme ono jedno mesto. Istini za volju treba spomenuti i onu međupartijsku komisiju koja će konačno odlučiti o tome ko da uđe u Parlament. Čini se da bi narod čiji se interesi zastupaju u Parlamentu bio najkompetentniji da o tome odluči. Ovako preostaje da se prihvati ovo polovično i prelazno rešenje, valjda će se ubrzo povesti diskusija i o uspostavljanju tzv. "manjinskog doma" što je sugerisano i na zadnjem zasedanju.

s.p.

Ha értékén kelnek el a dolgok

Volf Kati táncol

A pécsi Művészetek Háza esti beszélgetésre hívta a közönséget Fodor Antallal, a pécsi balettest bemutatója előtt. Az utolsó sorban csöndesen ücsörgött Volf Kati. A nemzetközi hírű koreográfus épp azt sorolta, kik azok a balerinák, akik az Operából vendégként dolgoznak majd az előadásokon.

„Volf Kati a világ egyik legjobb táncosa" — mondta Fodor, mikor a hátsó sorból jött egy jókedvű hang: „Ezt nem hallottuk jól, mondd még egyszer".

Volf Kati hangja volt.

— *Sok helyen táncolhatnál a világban, mégis itthon vagy. Miért?*

— Fiúkból hiány van a pályán mindenütt. Lány van elég. Csak nagy együtteshez mennék, ott pedig biztos, hogy megvan a két első női táncos. Én csak utánuk következhetnék. Nem akarom elölről kezdeni.

— *Nem hiszem, hogy sokáig kellene harmadikként táncolnod.*

— Lehet, hogy ez csak kifogás. Igazán sose izgatott, hogy kimenjek külföldre. Nagyon szeretek itthon lenni, itthon táncolni, szeretem ezt a repertoárt. Nekem fontos, hogy kikkel dolgozom. Imádom az Operaházat, gyönyörű, szerintem a világ egyik legszebb színháza. Ha ott „megy fel rám" a függöny, annál szebb nincs.

— *Fontos, hogy kivel dolgozol - mondod. Ez mit jelent?*

— Kell olyan ember aki, „kintről" megmondja milyen vagyok és akinek ezt el is hiszem. Most már talán eljutottam odáig, hogy érzem mikor produkálok jót, rosszat vagy semmilyet, de kell a „külső" vélemény is. Ezeket az embereket meg kellett találni. És én akkor tudok a legjobban dolgozni, ha annak, akivel dolgozom, száz százalékig hiszek. Ha nincs, amit én megkérdőjelezek. Azt mondja: nekem így kell állni; akkor az úgy a jó.

— *Sok ilyen ember van?*

— Nem. Nagyon kevés. Seregi László ilyen, neki maximálisan hiszek. És vannak kollégák, akiket nagyra becsülök. Tőlük szívesen hallom, ha mondanak valamit.

— *Milyen hát a jó partner?*

— Olyan, akivel nem arra kell figyelni, mit hogy csinálok, hanem csak táncolhatok. Nagyszerű, ha ez az érzés az előadás alatt végig bennem van, de ha csak egy pillanatra jön létre, már az is nagyon jó.

— *Gondolom ismered a színpadi féltékenységet...*

— Nem veszek róla tudomást. Sőt! Szeretem, ha olyan partnerem van, aki mellett bizonyítanom kell. Kicsit hajlamos vagyok arra, hogy, lazítsak: ha neki sem fontos, hát nekem se. Ha látom, hogy a másik mindent kipróbál, akkor én is jobban dolgozom. Egy idő után ebből közös munka és jobb előadás is lesz.

— *Milyen szerepekben érzed jól magad?*

— Ahogy érek, úgy változik, miről gondolom ezt. Lírai alkat vagyok, az ilyen szerepekért nem kell úgy megküzdenem, mint azokért amik nem valók nekem. Kezdem szeretni ezeket a nem nekem való szerepeket. A Diótörőt, a Hamupipőkét valaha nagyon szerettem, de ma már érettebb nőket szeretnék a színpadon táncolni. Ezért is a kedvencem Seregi Júliája: kislányból érik a szemünk előtt nővé. Ez volt az első olyan főszerep, amit nem fogok elfelejteni. Öt hónap kemény munka volt. Egy alkotóval együtt dolgozni, együtt gondolkodni, csodálatos... Nagyon sokat szenvedett velem, mert „jójó, táncolni azt tud, de szörnyű, olyan üres, nem mozdul meg az arca". Egyszer aztán elbőgtem magam a próbán. Ő pedig nagyon örült neki, hogy ott zokogok. Én akkor nem értettem, most már tudom, hogy annak örült, végre valami érzelem. Régebben el se tudtam volna képzelni, most pedig egyre jobban izgat Seregi Csodálatos Mandarinja is. Boldogan eltáncolnám.

— *A pécsi est Bolerója is ilyen szerep?*

— Igen, nagyon szeretem.

— *Pécsre értünk. Talán tudod, hogy itt már az is elhangzott, hogy meg kellene szüntetni a Pécsi Balettet. Te és kolléganőid pedig itt táncoltok. Miért vállaltad?*

— Jöttem, mert hívtak, s mert nagyon szeretem ezt a két művet. A Himnuszt már táncoltam, a Bolero pedig nagyon izgatott.

Megszüntetni a Pécsi Balettet? Őrültség. Itt olyan erős színpadi egyéniségek, olyan karakterek vannak, hogy ki kellene találni nekik valami mást. Olyan koreográfiákat, olyan anyagot, amit meg tudnak csinálni. Tény, a tánc már nem az erősségük. Nem kaptak olyan feladatokat, nem is úgy dolgoztak, s ez ebből következik. De őszintén mondom, az, hogy nem forog nyolc tourt, vagy nem üt olyan dupla cabriolt, hogy fél óra szünet van közte, nem érdekel. De ha elhiszem a színpadon, hogy a férfi férfi, és akkor én is máshogy táncolok. Hidd el, a közönség a klasszikus balett elemeit nem kéri számon. Az a fontos, hogy az előadás jó legyen, s ahhoz egyéniségekre is szükség van. Ezért kell megmenteni a Pécsi Balett értékeit, nem pedig megszüntetni. Itt van egy csapat. Talán, ha értékén kelnek el a dolgok, és nem megy mindenki külföldre, s a pécsi új színház is elkészül, újra jönnek ide fiatal, jó táncosok.

Talán.

Schillinger Erzsébet
Fotó: Kálmándy

Miénk itt a tér!

Rotterdam után Budapestre került egy kiállítás. A Holland Építészeti Intézet múlt év őszén *Ger van der Vlugt* fényképeivel mutatta be a világ ma élő tíz legjobb építésze között számon tartott *MAKOVECZ Imre* munkásságát. A nagysikerű vendégszereplés után az anyag március 15-ig a Magyar Építészek Múzeumában látható. Nyugat-Berlin, Stockholm, New York már korábban teret adott az építész önálló bemutatkozásának. Budapest - s tán ez is hozzátartozik a látványhoz - most először.

Nagyon szerény, mondhatni primitív körülmények között, minimális propaganda mellett, méltatlan visszhangtalanságban.

Makovecz Imre erős egyéniség. Rendkívül sokakat vonz, ugyanakkor sokakat taszít. Mint mindenki, aki nagyon karakteres, nagyon egyéni, nagyon új, akit a hatalom nem tud korrumpálni, és akiben a hivatalnokok nem találnak ivócimborát.

Ötvenöt éves, harminc éve tervez. És akkor itt ez a Táncsics Mihály utcai átjáróház. A sarokban odavetett, szakadozott bőrfotel. Egykor négy lába lehetett, ezekből hármat őriz. A vendégkönyv egy üvegpolcon hányódik, írószerszám nincs hozzá. Az őrizetlen képek egyikén pajkos széljegyzet, gyémántkemény "szakmai" megjegyzéssel. A helyiség távolról sem nyugalmas, a helybéliek, akik munkájuk után szaladnak, egymás nyomában vágnak keresztül a termen. Ugyanott, ahol az irodisták után lehet érdeklődni, üveglap mögött szerénykedik egy gyűrött katalógus. Ha kérsz belőle, a portás döbbenten figyelmeztet: — Száz forint ám!

— Az emberektől elvettek mindent, negyven éve mindenki csak engedelmeskedni tud, úgy érzi, joggal lop és hazudik. Ünnepeink is elenyésztek — írja a katalógusban Makovecz, majd később így folytatja: — Vegyük birtokunkba saját utcáinkat, falvainkat, városainkat, gyárainkat, földjeinket, vegyük birtokunkba azt, ami a miénk, hazánkat.

Vegyük birtokunkba Makovecz Imre házait - tehetnénk hozzá.

Vegyük birtokunkba Makovecz Imre épületeit, tereit.

Vegyük birtokunkba ezt a kiállítást.

Vegyük birtokunkba Makovecz Imrét.

És böcsüljük többre.

Böcsüljük végre meg.

Sz.Koncz I.

A sikoly ugyanaz

Megváltásra van szükség

Tolnai Ottó „Bayer aspirin" című monodrámáját március 2-án láthattuk *Ladik Katalin* előadásában Pécsett a Nevelési Központ Művelődési Házában. Az előadás után a darabról és sajátos művészetének titkairól beszélgettünk a művésznővel.

— *Mennyiben életrajzi ihletésű Tolnai drámája?*

— Tolnai Ottó partitúraként adta nekem ezt a darabot azzal, hogy nekem ajánlja eljátszásra. Persze van benne egy trükk, ami miatt olyan, mintha rólam íródott volna. Kért tőlem személyes adatokat, egészen intim dolgokat is, azért, hogy a monodrámában szerepelő színésznő hasonlítson rám.

A monodráma egy önpusztító, szörnyű, belső monológ. Egy bezárt világból való tragikus kitörési kísérlet. Olyan, mintha egy utolsó testamentumot, válogatást csináltam volna a kelléktáraimból, mindent belesűrítve a Bayer aspirinba. Mintha végrendelkeztem volna; ez az én kelléktáram, ez a cirkusz, ennyi maszkom van.

— *Miben különbözik ez a felújított változat az előzőektől?*

— A darab első változata a 60-as évek végén készült. Akkor még Beatles zenét válogattunk hozzá. A jelenlegi változat akkor készült, amikor a berlini falat kezdték döngetni. Úgy éreztem, hogy megérett az idő arra, hogy aktualizáljam, felújítsam Tolnai monodrámáját amúgy „ladikosan", de azért a szöveget is bizonyos mértékig tiszteletben tartva. Elhívtuk Jancsó Miklóst a felújítópróbára, hogy megbeszéljük vele az új változat elképzeléseit, rendezői részleteit.

A jelenlegi változatban kevesebb a szöveg és több a performance elem, és - mivel azóta már sokkal idegesebbek vagyunk - rövidebb lett az egész. A hangsúlyeltolódásokhoz tartozik, hogy a Beatles helyett most Nina Hagen zenéje szól. Nem csak azért, mert hasonlít a hangunk, hanem azért is, mert a 70-es évek elején ugyanazok a problémák foglalkoztatták őt is, mint engem. Ő németül és angolul, én magyarul és szerbül dolgoztam -, hasonló eszközökkel és hasonló ars poeticával. Legalábbis a színpadon.

— *Hogyan értelmezi ma a darab címét?*

— Bár Tolnai aspirint írt, én meditációs gyakorlatokat használok a felújításban. Mivel jógával és meditációval is foglalkozom, pontosan tudom, hogy az ami a 60-as években az aspirint jelentette, az én korosztályomnak már a meditáció. Akkoriban aspirint és fogamzásgátlókat szedni körülbelül annyit jelentett, mint ma meditációs gyakorlatokra járni. A darab olyan visszatekintés, ami egyben találkozik a mai fiatalok kíváncsiságával, igényeivel is. Ők azok, akiknek tíz-húsz év kiesett az életükből, és nem tudják, hogy mi a 60-as, 70-es évek avantgardja, hiszen ezek a dolgok annak idején csak szamizdatban jelenhettek meg, ha megjelenhettek egyáltalán. Az élő performance-ok tehát csak utólagosan, leírt, hiányos formában juthattak el hozzájuk. Most, amikor felújítottuk ezt a darabot, természetes, hogy változtattunk rajta. Ha már egyszer a műfaj performance, akkor legyen élő.

— *A darabban szerepel egy szó: tűgyökerek. A Bibliában a tű foka: az átváltozás kapuja. Át tudja-e vinni magát a tű fokán Ladik Katalin?*

— Általában az ars poeticámat szokták kérdezni, de ez még annál is nehezebb kérdés. Én egész életemben egy verset próbálok megírni, egyetlen verset, ami átvezethet a tű fokán. Nem akarok dicsekedni, de remélem, hogy nem kell nagyon sok kötetet írnom ahhoz, hogy átvezessem magam - és magammal azokat is, akiknek jelent valamit, amit csinálok - a kapun túlra. Nekem sajnos nem sikerült úgy, mint Rimbaudnak egyetlen kötettel, vagy két verssel megtenni ezt az utat.

— *A versíráson túl mi vezette a performance irányába?*

— Valójában akkor kezdődött nyilvános tevékenységem, amikor rájöttem, hogy a népművészet, tehát akár a népdalok, akár a balladák, vagy a szertartások és népi játékok nagyon alkalmasak arra, hogy egészen korszerű happening mondanivalóval ötvözzem őket. Tehát valahogy úgy egyesítettem ezeket, mint pl. a képzőművészetben Chagall vagy Joan Miró a maga motívumait. Nem népiesség volt ez, hanem egyfajta ötvözete a népinek, a szürrealizmusnak és a dadaizmusnak, ami nálam a performanceban jelent meg. Csupán arról volt szó, hogy én a magam módján, ösztönösen rájöttem, hogy archetípusokat használok fel saját magam hangszerelésében. Éreztem, nincs sok időm, nincs sok lehetőségem, tehát direkten keményen bele kell találnom azokba a dolgokba, amelyek közérthetőek. Azt hiszem, ez az én igazi tevékenységem. Írok, majd ez átmegy mozdulatba, sikolyba és csöndbe. Utána megint sikoly, mozdulat, csönd és írott szó. Valahogy így van. Természetesen a színészi munkámban időnként eltávolodom az úgymond Ladik féle imágótól. Nem is gondoltam - példának okáért -, hogy olyan szerepeket kapok majd, mint amilyeneket az utóbbi években kaptam. Ki gondolta volna, hogy én fogom játszani Tótnét Örkény Tóték c. darabjában, Székely Gábor rendezésében. Nem is beszélve a korábbi szerepekről Beckett és Csehov darabokban. De annak idején az is nagy meglepetés volt, amikor Harag György rám bízta A három nővérből Másа szerepét, jóllehet a klasszikus szerepek nem idegenek tőlem.

— *A Bayer aspirinben szereplő nihilt mennyire tartja jelenvalónak életünkben?*

— Azt hiszem, hogy alapjában véve optimista vagyok. Ilyen a természetem. Mivel annyi minden rosszat átéltem, hogy szerintem már rosszabb nem lehet, illetve annyira rossz minden, hogy most már csak az igazán értékes dolgokkal foglakozhatunk. Különben nem lehet versenyképes az ember bizonyos dolgokban. Úgy gondolom, egy idő után megszűnik az emberekben a félelem, és egyszerre csak olyan dolgokkal kezdenek foglalkozni, amelyek valóban érdeklik őket. Úgy, mint például nem is olyan rég Romániában, vagy akár a középkorban, amikor kényelmesen foglalkozhattak a misztikával és bármilyen tudományokkal, mert már nem volt tétje semminek. Én abban a korban születtem, amikor a munkának valóban nem volt értéke, semminek nem volt értéke. Az emberek nyugodtan tanulhattak akár kínaiul, foglalkozhattak a buddhizmussal, vagy bármivel, mert semminek nem volt értéke. Egész Közép-Kelet Európában mindenki így élt, de most talán valami más következik.

— *Divat manapság világkorszakokban gondolkodni. Véget ért valami. Vagy véget ért minden?*

— Azt mondom, hogy borzasztó szerencsénk van. Ami most következik az egy nagy átalakulás, a purgatórium. Ez kimondottan a költők, a művészek korszaka. Az utánunk következő korosztály sajnos unalmas időszakban, légüres térben, hullámvölgyben növekedett fel. Magyarázom a fiamnak és azoknak, akik a 60-as évek végén és a 70-es évek elején születtek: milyen szerencsétek van, ti is körülbelül azt érzitek át, amit én húsz évvel ezelőtt ugyanabban a korban. Most megint történik valami, figyeljetek nagyon jól oda.

Tehát mindenféle értelemben váltásra, vagy ne mondjam megváltásra van szükség a mi életünkben is. Hogy most a művészi megváltás a fizikai halállal váltható-e meg, vagy sem, erre én nem tudnék válaszolni. Az én jelenlétem mindenesetre kiégés, elégés, egy-egy ilyen előadói esten. Függetlenül attól, hogy Tolnai szövegét adom elő, vagy a sajátomat, én minden alkalommal meghalok. Ha életben maradok, már egy új bekezdés.

Kovács Gábor
Fotó: Keresztes Zoltán

Isten nem kockázik

Fogalmunk sincs semmiről

Azt mondták egy-két éve van hátra. *Stephen Hawkingról*, a modern fizika egyik legnagyobb alakjáról 1963-ban az orvosok megállapították, hogy a gyógyíthatatlan Gehrig-kórban szenved (a mozgóidegek sorvadása). Azonnal abbahagyta doktori disszertációjának írását, hogy a legsúlyosabb kérdéseknek szentelhesse idejét. Dosztojevszkij sem lett volna Dosztojevszkij, ha nem a vesztőhelyen, az utolsó pillanatban éri a kegyelem. Hawking egy-két évnél szerencsére többet kapott. Azóta számos rendkívül fontos tudományos közleménye jelent meg, felesége van, három gyereke, jóllehet ma már csak egy, a tolókocsijára szerelt számítógép révén képes kommunikálni.

Hawking a két legembertelenebb: a végtelen és a halál árnyékában él és gondolkodik.

Nemrégiben jelent meg magyarul könyve: Az idő rövid története. Kifejezetten laikusok számára íródott: „Egy jóakaróm figyelmeztetett — írja Hawking: — Minden leírt egyenlet megfelezi az eladható példányszámot. Eltökéltem tehát, hogy egyet se használok. Végül mégis megkegyelmeztem Einstein híres egyenletének: $E=mc^2$. Bízom benne, hogy ezzel még nem rettentem vissza minden reménybeli olvasómat."

Én is bízom benne, már csak azért is, mert Hawking szándéka nem csupán a „hogyan?", hanem a „miért?" kozmológiájának megteremtése és közérthető leírása. Két alapvető és mindezidáig összeegyeztethetetlen elmélet határozza meg a modern fizikát: a kvantumelmélet és a relativitáselmélet. Az előbbi a Heisenberg-féle határozatlansági elv szellemében azt állítja, hogy elvileg kiszámíthatatlan egy elemi részecske mozgása. Einstein ezt nem hiszi, mivel „Isten nem kockázik". Hawkingot nem csupán olyan szaktudományos problémák foglalkoztatják, hogy e két elméletet összhangba hozza, hanem, hogy ez a leendő nagy egyesített elmélet legnaivabb kérdéseinkre is válaszolni tudjon. A szakember megőrzi ember voltát - Hawking ezért izgalmas.

Hawking nagyon jól tudja, hogy a jó elmélet nem a valóság „valósághű", vagyis „igaz" leírása. Ez a modern fizikában is teljesíthetetlen követelmény, hiszen az a valóság, amelyet le kellene írnia, valami nagyon-nagyon más, mint a mi szemléleti valóságunk. A világ és a létezők mind kicsinységükben, mind nagyságukban végtelenek, ezért az átfogó elméletnek eleve le kell mondania az ellenőrizhetőség követelményéről. Hawking alapállása azonban ez: végességünk tudata nem gátolhatja erőfeszítéseinket. De nem kellene-e mégis itt az elméletnek megtorpannia, nem kellene-e a tudósnak végtelen gőgjét levetve Isten felségterületéről azon nyomban elkotródnia? Hawking szerint nem.

Ő Isten gondolatait akarja kitalálni.

Még mielőtt elragadtatnánk magunkat a fékevesztett hübrisz olvastán, gondoljunk csak arra: Ágoston vagy Aquinoi Tamás, Pascal vagy Simone Weil, teológusok, misztikusok, pápák, az összes egyházak nem ugyanezt akarták? Isten gondolatainak kifürkészésére az európai hagyomány épp oly magától értetődősséggel olvas a természet könyvéből, mint a Bibliából. Sőt, az a furcsa, hogy Hawking előfeltételezi, hogy a „természet könyve" az utolsó betűig értelmes, és hogy ez az értelem számunkra elérhető. Hawking egyszer egy jezsuiták szervezte konferencián vett részt a Vatikánban, melyen a kozmológia alapvető kérdéseiről volt szó. Utána a pápa audiencián fogadta és kifejtette neki, hogy tanulmányozzák csak az ősrobbanást követő időket, de a Nagy Bummot hagyják ki ebből, mert az a teremtés pillanata. Vegyük észre a történet fonákságát: a pápa tudni véli, hogy a teremtés Isten magánügye, és bűnösnek nyilvánítja a harapást a tudás ezen almájából. Hawking, ha lehet ilyet mondani, alázatosabb, vagy úgy is fogalmazhatunk, keresztényibb: ő nem ilyen biztos benne, mik Isten szándékai.

Az ősrobbanás pillanatában a világegyetem nulla méretű, végtelen forró, végtelen tömegű, a téridőben végtelen görbületű pont volt. Aztán eltelt tizenötmilliárd év, azért, hogy itt ülj (állj, feküdj), kedves olvasó, és ezeket a sorokat olvasd. Hát igen, változnak az idők. Annak az esélye, hogy egy szélvihar végigsöpörve a roncstelepen összeállítson egy repülőgépet, sok-sok milliárdszor valószínűbb, mint annak az esélye, hogy a Nagy Bumm pillanatának szingularitásából a világegyetemben értelmes lény kialakuljon. És Te, kedves olvasó, Mégis itt ülsz (állsz, fekszel stb.) a világ végtelensége és saját végességed kettős gravitációjában és fogalmad sincs semmiről.

Farkas Zsolt

paletta

Rovatszerkesztő: Schillinger Erzsébet

Zalaegerszeg, a Hevesi Sándor Színház műsora:

Lila ákác - március 15-én és 16-án

A kopasz és a lágerkurva - március 14-én (Kamara Színház)

Várj, míg sötét lesz - március 8-án, 9-én és 10-én

Piros esernyő - március 14-én

Városi Művelődési Központ, március 14-én nyílik

Bayer Csaba grafikus kiállítása

Nagykanizsa, Színházterem, március 15-én 19 órakor

Hegedűs a háztetőn - a kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka

Színházterem, március 11-én 18 órakor

Kigyóballada - Kalyi Jag Zenés színháza

Kaposvár, a Csiky Gergely Színház műsora:

Állatfarm - március 9-én, 10-én és 16-án

Kameváli éjszaka - március 11-én, 12-én és 16-án (Stúdióelőadás)

Hegedűs a háztetőn - március 8-án

Hamupipőke - március 8-án és 9-én (14 óra 30 perctől)

Petra von Kant... - március 15-én (Stúdióelőadás)

Örmány és szerelem - március 13-án és 14-én

Boldogtalanok - március 14-én (Stúdióelőadás)

Somogy Megyei Múzeum, *Tamás Noémi* festőművész kiállítása március 25-ig látható

Szekszárd, Babits Mihály Művelődési Központ, Színházterem, március 9-én 15 órakor

Schwarcz: Godspell - a Pécsi Nemzeti Színház vendégjátéka

Színházterem, március 10-én 19 órakor

Koncz Zsuzsa koncert

Babits Mihály Szabadegyetem, március 14-én 18 órakor

Számmisztika, gólemkészítés - a gyakorlati kabaláról, előadó: *Dr Raj Tamás*

Művészetek Háza, március 14-én este fél 8 órakor

Az Izraeli Kibbutz Kamarazenekar hangversenye.

* *Az együttes évente hatvan hangversenyt ad. Turnéztak már Európában, Mexikóban és az USA-ban is. Szívesen játszák izraeli zeneszerzők műveit is, melyekből több hanglemez-felvételt is készítettek. Emellett természetesen igen gazdag a repertoárjuk. Tavaly Vivaldi és Corelli műveket megszólaltató lemezük is megjelent. Nemzetközi fesztiválok rendszeres résztvevői. Zenei igazgatójuk és vezető karnagyuk 1987-től Lior Shambadal, Koppenhagában 1978-ban, majd Firenzében 1979-ben nyert karmesterversenyen díjat.*

Baja, József Attila Művelődési Központ, március 9-10-én

Kisváros-konferencia - néhány érdekesnek ígérkező előadás a két napos programból; Csatári Bálint: A kisvárosi válságpontok, Gyimesi Sándor: Kisvárosaink történelmi tradíciói, Tóth Zoltán: Házak, utcák, terek - a kisvárosok térvilága, Bánlaky Pál: Szóvirág és realitás - pártok és a helyi hatalom

József Attila Művelődési Központ, március 11-én 18 órakor

Magyar táncház - zene: Pénzes együttes

Kiállítóterem, *Maurits Ferenc* újvidéki grafikus kiállítása

Komló, Színház- és Hangversenyterem, március 9-én 18 órakor

A Calcutta trió műsora

* *Közép-Európa egyetlen indiai zenét játszó együttese Indiában, Nepálban, Bangla-Deshben, Thaiföldön és természetesen itthon több száz hangversenyt adott. A trió vezetője, Kozma András, a szitár híres mestereiről tanult. Szalai Péter pedig, a hazánkban is nagy sikerrel szerepelt Shri Anthony Dais tablaművész tanítványa.*

Színházterem, március 13-án 19 órakor

Kakukkfészek - a Pécsi Nemzeti Színház vendégjátéka. Rendező: Balikó Tamás.

Pécs, Művészetek Háza, március 8-án és 9-én 19 órakor

Megáldva és leköpve - Villon verseit színpadra alkalmazta és elmondja *Moravecz Levente*, a PNSZ művésze

Művészetek Háza, március 12-én 18 órakor

Andy Warhol filmjei - a Chanel Four TV állomás összeállítása a pop-art irányzathoz tartozó amerikai művész alkotásaiból. Bevezető előadás: Antal István esztéta.

POTE Aulája, március 12-én este fél 8 órakor

A Pécsi Szimfonikus Zenekar hangversenye - vezényel: Nagy Ferenc, zongorán közreműködik: Székely István. Műsoron: Smetana, Chopin és Dvorak művek.

Pécsi Nemzeti Színház műsora:

Az élet és a halál rítusai - március 10-én és 13-án 19 órakor

Don Carlos - március 16-án este fél 7 órakor

Godspell - március 11-én 19 órakor

Hamupipőke - március 14-én 19 órakor

A leirat - március 16-án este fél 8 órakor

Forgatókönyv - március 14-én este fél 8 órakor

Én, Shirley - március 9-én, 10-én és 11-én este fél 8 órakor

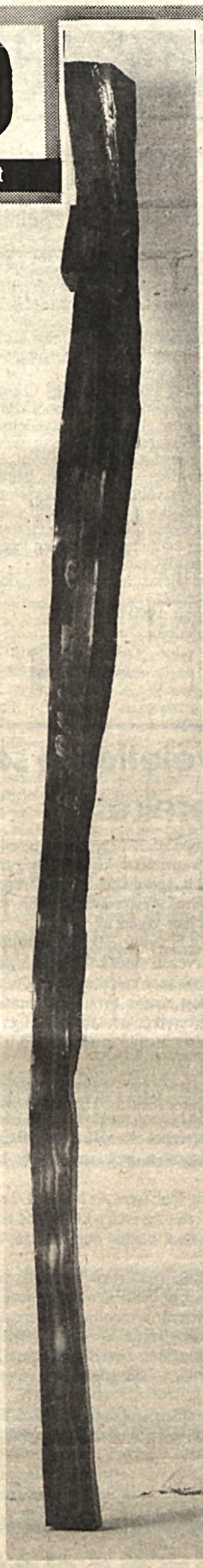

Botond

„Hogyan magyarázzuk el a tájat, a tájgyilkosságot?" — kérdezi a Műcsarnokban rendezett, március 18-ig látható kiállításával Botond, a Nürnbergben élő magyar képzőművész. A Műcsarnok termeiben elhelyezett térinstallációi megannyi tiltakozást jelentenek: Botond a huszadik század emberének gátlástalansága, a természeti és az emberi környezetet egyaránt pusztító vaksága ellen emeli fel „szavát". Festményei és plasztikái visszamutatnak a gyermekkor vidékére, valamint azokra a romániai falvakra, amelyek felett nemrég kimondták a halálos ítéletet. „Hommage" című kompozíciója e falvak elpusztítására, az erőszakra figyelmeztet, amit ember követ el az ember ellen — olvassuk Peter Laub művészettörténész műleírását a katalógusban. Az elmúlt két hónap eseményei utolérték Botond alkotásait, de meg nem előzték. A környezetpusztító vakság a diktátor halálával még nem tűnt el egészen környezetünkből. „Zengő" címen térinstallációit már bemutatta az NSZK kiállítótermeiben, többször és több változatban, mindig továbbfejlesztve. A Zengő Botond számára a szülőföld, a gyermekkor vidékét jelképezi, és egyúttal egy további környezetpusztítást. A Keleti-Mecsek vidékén, a Zengő oldalain kiirtott fákra, a megváltoztatott természeti környezetre válaszol térkompozíciója. Hasonlóképp az „Allee" is, a kiirtott fasorok mementója.

Botond Pécsett született, Budapesten végezte el a képzőművészeti főiskolát, 1979 óta él Nürnbergben. Számos kiállítása volt az NSZK nagyvárosaiban, egyéni és csoportos tárlatokon vett részt. Tavaly elnyerte a Kistner-díjat, negyvenegy éves. Műcsarnokbéli kiállítása a hazatérés és egyúttal a folyamatos kapcsolat jelképe. Ez utóbbi az idei nyáron tovább gazdagodik: Botond Pécsváradon, a Zengő alján lévő családi házukban szervez nemzetközi művésztábort.

G.O.

Szobros táncszínház

Harmadszor tért vissza a megéledő szobrok ötletéhez a pécsi *Art Kísérleti Stúdió*. A Nevelési Központ félemeleti előcsarnokában három estén (hat alkalommal) bemutatott *Magángyűjtemény III.* című műsor visszatükrözte e szobros táncszínház törekvéseit.

A produkció vonzó, szuggesztív. Magával ragadta a főleg huszonévesekből álló közönséget, s úgy tűnt nem érdemtelenül. Kifogásolható részeivel együtt is a csoport, talán eddigi legjobb, legérettebb műsorát láthattuk. Külsőségeiben, díszletvilágában is gondosan megtervezve (Pongrácz Éva intuitív munkája nyomán) és Szalay Tamás rendező-koreográfus érzelmi-gondolati síkokat egymásra vetítő - vagy éppen szétrobbantó - és szerkezetileg is csaknem egységes fantáziavilágával, jelképrendszerével. Tetszett a fények ellenpontos alkalmazása; a zenei, verbális, zörej és egyéb hangeffektusok harmonikus - vagy éppen funkcionálisan diszharmónikus - egysége a látványelemekkel; a műsor minden hagyományos színi, vagy színpadi formát széttördelő megjelenítése.

A közönség ugyanis a folyosón várakozik. Kezdetkor sejtelmes fények, gyertyavilág, félhomály közepette nyomakszik egy „óriáskifli-forma" színpadtérre, ahol tüllfátylak alatt vagy kockaelemeken szoborrá dermedt emberalakokra vetül a tekintet. Itt kezdődik a különös táncszínházi, "tárlatvezetés".

Hullámverés, vijjogás. Emberi fájdalmat szóró üvöltések és heppiendszerű utalások; avantgard--versorok. Karcsú nőalak sejtelmesen hívogató mezítelen karja; sikolyok és távolkeleti rítusok, amiket egy szép női szólótánc követ. A vernisszázs túlfelében egy fluoreszkáló(?) fénymozgás sétáltat bennünket. Megejtő lírai zenére egy szép pas de deux: légiesen szőke lány, markáns barna fiú szerelmi kettőse - az egész est talán legszebb pillanatai. Stilizált díszletkalitkában ismét madármotívum, Daidalosz tragikus halálát idézi. S valahol közöttük egy operakvártett: paródia. Önmagában kedves, ötletes nyelvöltögetés. A „tárlat" egészéből azonban kilóg, mint oda nem illő sál a kabátból. És véget ér, elhal a mozgás, a zene, a fény. Nincs taps.

A tárlatnézők hazaindulnak. Kavarognak bennük a képek, a szimbólumok, kiben ez, kiben az rögzült élményszerűen. Mint egy modern tárlaton. Vagy mint egy avantgard előadáson. Érezve: a tér tágasabb lehetne, apróságok elmaradhattak volna - a látottak minősége azonban élményszerű volt.

W.E.

Fotó: Keresztes Zoltán

SZABAD LAP

Rovatszerkesztő: Ferling József

Ezen az oldalon — a szerkesztőség álláspontjától függetlenül — tartalmi rövidítés nélkül közöljük a különböző társadalmi szervezetek működésével kapcsolatos írásokat, közleményeket. Válogatást közlünk olvasóink leveleiből.

A pénzügyminiszter egyetért, de

Marad minden a régiben

(Egészséges kormányprogram? - A HELYZET. 1990. február 10.)

Egészséges városok Magyar Nemzeti Hálózata
Pécs

A Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke illetékességből átadta a Pénzügyminisztériumnak az Önök tiltakozó levelét.

A tiltakozó levelükben foglalt követelésükkel kapcsolatban a következőkről tájékoztatom.

Mindannyian egyetértünk abban, hogy az egészségmegőrzés és a környezetvédelem közös ügyünk, többet kellene tennünk e területen. Az is tény azonban, hogy az egészségmegőrzés és a környezetvédelem nem kezelhető különállóan, mivel összefügg a társadalmi, gazdasági életünk minden területével. Ezért is nehéz konkrét választ adni tiltakozó levelükre, különösen most, hogy a lehetőségeket jelentősen behatárolja az ország gazdasági helyzete.

Az egészségmegőrzés programját és a környezetvédelem hosszú távú koncepcióját - aminek megvalósulása érdekében fejtik ki Önök is tevékenységüket - csak fokozatosan, az egyes részterületek összehangolásával, az anyagi lehetőségek függvényében lehet megvalósítani.

Ezért úgy vélem, hogy az üzemanyag és gépkocsi áremelésből származó bevétel környezetvédelmi alapba helyezése csupán pénzeszköz átcsoportosítást jelentene, a környezetszennyezés ettől függetlenül fennáll. A kiváltó okokat (korszerűtlen járműállomány, megfelelő szűrőberendezések hiánya stb.) viszont éppen az említettek miatt nem lehet rövid idő alatt megszüntetni.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásul vételét.

Budapest, 1990 február

Tisztelettel:

Dr. Békesi László
pénzügyminiszter

Pedagógus még véletlenül se irassa be gyerekét!

Irataim, feljegyzéseim között keresgélve kezembe került egy, a budai járásban 1953 augusztus 11-én megrendezett igazgatói értekezleten készült feljegyzés. Ezen az értekezleten általános iskolai igazgatók, igazgatóhelyettesek vettek részt. Jegyzetemből kiderül, a hatalom milyen ármánykodásával szemben kellett felvennie a harcot a papságnak. Az alábbiak hangzottak el:

Abból induljunk ki, hogy mit csinál a klérus! A hittan beiratkozásokat illetően szervezzünk családlátogatásokat. A szakszervezeti elnökkel karöltve válogassuk ki a feltétlenül megbízható kartársakat. Ezek az előrelátható legnehezebb helyekre menjenek el. Az osztályfőnökök egy fejlett nevelővel, vagy szülővel együtt keressék fel az osztályok tanulóinak mindegyikét. Mutassanak rá az iskola és az egyház ellentétes felfogására, a tanításukban rejlő kettősségre. Ez a világnézeti különbség csak megzavarja a gyereket, ártalmára lesz.

A hittanra való beiratkozást az igzgató vezesse le. Fel kell venni a kapcsolatot a párttal és az állami szervekkel is. A beiratkozáson jelen kell lennie az egyik szülőnek, ha nem élnek, a gondviselőnek. A szülő hozzon magával olyan írásos nyilatkozatot, amelyen mindkét szülő aláírása szerepel. Az aláírás valódiságáról meg kell győződnie az igazgatónak. A beiratáson a tanácsnak is jelen kell lennie.

Maga a beíratkozás egyenként történjék, éspedig több íven. Az íveken 1-2 név legyen csak, vagy pedig üres ív kerüljön a szülő elé. Az íven a következő adatok szerepeljenek: a tanuló neve, osztályszármazása, a szülő munkahelye, beosztása, lakcíme és az aláírás.

Erre az időre maradjanak nyitva a szakköri kiállítások. Ezekre a kiállításokra a nevelők hívják meg a szülőket, s beszélgessenek el velük a a kettős nevelés ártalmáról. A 4. hétre úttörőkirándulásokat szervezzünk, mondjuk Budapestre, előre megvásároltatott jegyekkel. Előzőleg uttörőfoglalkozásokat jelző hirdetések jelenjenek meg a beiratások idejére. A kiválogatott nevelőkkel beszéljék meg a taktikát, s keressenek helyi érveket a pap ellen. Pedagógus még véletlenül se irassa be a gyermekét!

A beiratkozás idején az igazgató szervezzen jelentőszolgálatot a járás felé. Különös eseményeket, valamint mindennap az eredményt, a második nap pedig a végeredményt azonnal jelentsék telefonon.

Kadosa Árpád
Esztergom

Nyissák fel a falusi lakosság szemét!

(Pártszéljegyzet a faluért - A HELYZET, 1990. február 10. és 24.)

Faluszövetség vezetőjének
Pécs

Tisztelt Uram!

Merem megírni levelem, bár nem tudom, hogy odaér-e vagy elolvassák-e, kérdés. Megjegyzem, óriási szimpátia veszi körül Önöket, de egy messze lévő felvidéki, alföldi, dunántúli vajon mit is tehet, hogy önöket támogassa. Ide önök nem jönnek, mi nem tudunk odamenni. Programjuk, céljuk igen! megegyezik a falusi lakosságéval, persze ezt teljesen nem értik, mert keverik a sok pártot és programját.

A kérdések illetve kételyek ott merülnek fel, lehet-e önökre országosan majd szavazni? Ha itt szavazunk, lesz-e ott foganatja, lesz-e több képviselő, ha igen, ezt országosan hogyan koordinálják. Szeretnék segíteni a választási harcban. A falusiakat ért hátrányokról, a lealacsonyított falu népéről szólok.

1. Nincs áru a falukon, hús, kenyér választék, sütemény, szeg, villanykörte, biztosíték.

2. Gyógyszertár nem illeti meg a falukat, így a falu népe távolságtól függően utazik!

3. Zárják a boltokat a vállalatok, nem kifizetődő, mert a kereskedelmi vállalat óriási improduktív irodai létszámmal dolgozik.

4. Olyan drága árukat hoznak a faluba, ami városon nem megy el, de falun elmegy, nincs olcsóbb.

5. A VOLÁN vállalatok szüntetik meg járataikat, nem kifizetődő pl. este vagy délidőben üzemeltetni a buszokat, hisz reggel, este olyan zsúfoltan viszik a dolgozó embert munkába, hogy mire munkába, vagy hazaér, holtfáradt, ez csak, ez fizetődik ki, a 15-20 nappali vagy esti ember nem kifizetődő. Például a mi falunkba és a környezőkbe este 8 után nem lehet hazajönnmi közeli városból 19,30-kor, a másikból 20,00-kor eljön az utolsó busz, hiába megy látogatóba, moziba, színházba, nem tud hazajönni, így el sem megy.

6. Nem lehet állatot tartani, nincs termény, nincs föld, ahol, aki tudna, megtermelné, betegek az állatok a rossz táptól, a hízó táp pl. 80 kg búza, 20 kg kukorica kész! ez nem jó az állatnak, ragadnak össze a belek, sok a mirigyes disznó!

7. A tanácsi apparátusba a régi rend híveit ültették a székbe és most kegyetlenkedik, nem enged a hatalomból, az öregeket semmibe veszi, újabb és újabb terveket agyal ki az emberek kizsebelésére, és hogy ez lesz ha nem a régi párt győz.

8. A budapestiek állami dotációt kapnak a szén, az olaj hazaszállításáért. A falusiak pedig 100 kg szén, fa hazaszállításáért 50 kg árát fizetnek.

9. A vízvételi kutakat a falunk népe TEHO pénzből 3 millióért furatta, most „egyenlők" leszünk azzal a várossal, fővárossal, amely állami költségvetésből élt, ezután a faluból fog élni? 2,60 Ft/m³ volt eddig, ezután 10,50 Ft/m³ lesz. Így ritkán fürdik a falu népe, az állatok víze nem lesz sokszor felfrissítve. A kerti növények elszáradnak.

10. A tűzhely, a fa hiánya előidézi, hogy PB gáz drágulása, vagy csökkenése esetén mivel főz a falu népe, nincs napraforgó-, kukoricaszár, gally stb.

11. Az áram eddig is kétszeresébe került a városihoz képest, ha még emelnek, így le kell mondani a tv-ről, az éjjeli vízmelegítésről.

12. A szén olyan rossz minőségű, hogy MŰVÉSZET vele fűteni, más pedig nincs. Ha bezárják a bányákat, ez sem lesz, vagy a megmaradó rossz szén a duplája lesz.

13. Munkaalkalom vidéken megszűnőben, így a nyugdijasok sem kellenek, míg azért városokban, Pesten van.

14. Utazás vidéken drága, vonzáskörzeti városok vannak, pl. itt H. 24 km. oda-vissza 64 ft. Gy. 20 km oda-vissza 48.-ft., városba kell menni ügyintézni, áruért, hús, csont, olcsó áru, műszaki áruért, de ehhez hozzá kell adni az útiköltséget és már jóval drágább az áru, mint a városiaknak! Pestinek havi bérlete 300-400 ft/hó, ezzel elér minden létező üzletet, és ott van is áru bőven. Falusi, nincs dotálás a jegyhez, mint a városinak, így én 100 km-re egy útra Budapestre, 200-250 ft-ot fizetek. Vagy a környező városokat járom havi 800-1000 Ft-ért.

Nem tudom segítek-e ezen gondok, problémák föltárásával, közlésével, de kérem használják fel a választási kampány idején, nyissák fel a falusi lakosság szemét. Egyszerűen-falusiasan beszéljenek. Ne legyen hangzatos a beszéd, de értelmes. Ha önök írnak, hogy lehet a faluszövetségre szavazni országszerte bárhol, így itt is, akkor én igyekszem meggyőzni a falubeli társaimat, hogy kik azok, kik érdekeinkért, a falusi nép további elnyomorítása ellen harcolnak és ha bejutnak a parlamentbe, ott igyekszenek elérni a falusi nép felemelkedését.

Teljes név és cím a szerkesztőségben

Igen vagy nem?

Február 17-én népes és élénk érdeklődés mellett tartotta az SZDSZ választási gyűlését Dombóváron.

Pető Iván az SZDSZ nevében határozott és konkrét programot ismertetett. A feltett kérdésekre is mindig egyenes és érthető válaszokat adott.

Ezért nem értem és talán mások sem, Sárhegyi Attilának, az SZDSZ dombóvári képviselőjelöltjének, a Dombóvár és Vidéke című lapban közölt nyilatkozatának egy mondatát: „Egyetértünk a Kisgazdák földosztásának törekvéseivel." Pető Iván szerint pontosan a földosztás körüli nézeteltérés az, amely a két pártot elválasztja. Hiszen másképpen akarja az SZDSZ ezt a kényes és bonyolult problémát megoldani és másképpn a Kisgazdapárt.

Vajon Sárhegyi Attila tisztán látja-e pártjának a földosztás módjáról vallott nézeteit, esetleg hiányosan fogalmazta meg a földosztásról szóló nyilatkozatát? Nem kételkedem a jóhiszeműségében, de túl sokan vagyunk már ebben az országban hitetlen tamások, és nagyon odafigyelünk, mit mondanak és ígérnek nekünk.

S. Tuli Ibolya (Dombóvár)

CONSORS Kft

A számítógépe biztonságos üzemeltetése érdekében vegyen olcsó

szünetmentes áramforrást

a Consors Kft-től.

Ára 49.500 Ft(plusz ÁFA)
Típusa:SE-550 UPS (Zselés)
550 VA/50 Hz..

Raktárról azonnal szállítunk

Cím: 1072 Budapest Dob u.22.
Telefon:142-5964,
Telefax: 122-5064

Pécsi Kirendeltség
7624 Pécs, Sallai u.22.
Telefon 72-32-426

Polgári engedetlenség

Miként lehet különbség ember és ember között. Ez a demokrácia lejáratása. Úgy tudom, a demokrácia alappillére, hogy minden ember egyenlő. Ez szerintem annyit jelent, hogy ugyanakkora bűnért mindenki ugyanakkora büntetést kap. Nálunk viszont, aki milliós károkat okoz azt korkedvezménnyel, vagy anélkül nyugdíjazzák.

Milyen igazságszolgáltatás az, mely csak a szegényebb rétegre vonatkozik. Ez undorító és erkölcstelen. Vajon mit ért törvényen a Legfőbb Ügyészség? Hány ártatlan embert ítéltek el az évtizedek során? Hány törvényszegő iratot láttamoztak és hitelesítettek? Hogyan nézték tétlenül ezt az állami maffiát? Itt egyesek milliókat harácsoltak össze, milyen jogon van mentelmi joguk? Vagy ha nincs, miért vannak szabadlábon?

Miért kell belenyugodnom, hogy a rossz is elfogadható a rosszabbal szemben. Nekem nem elég a rossz, nekem a jó kell. Élni szeretnék és nem vegetálni a fizetésemből. Milyen jogon hozzák a családfenntartókat anyagi csődbe?

Milyen jogon hozzák a becsületes fiatalokat olyan helyzetbe, melyben nem tudnak független életet élni?

Milyen jogon hozzák a nyugdíjasokat kétségbeejtő állapotba?

Milyen jogon fogadták el a hivatalukat, ha nem érdemesek rá?

Milyen jogon játszanak velem mint a rongybabával?

Milyen jogon határozták meg azt az ötven dollár éves keretemet, amikor én az adómból finanszírozom „tisztelt" vezetőink sokmilliós útjait?

Milyen jogon adják el az országot a külföldi tőkének?

Milyen jogon írnak alá akár egyetlen papírt is a Köztársaság nevében?

Milyen jogon dőzsölnek egyesek a nyugdíjukból az ún. nehéz munka után?

Milyen jogon kap valaki milliós juttatásokat, míg beosztottjai a századát sem?

Milyen jogon mondanak le az évtizedes vívmányokról, mint az ingyenes egészségügy, ingyenes iskoláztatás?

Milyen jogon hozott a Magyar Népköztársaság parlamentje a Magyar Köztársaságnak törvényeket ill. rendeleteket?

Milyen jogon lépte túl a hatáskörét a parlament és hozott számomra elfogadhatatlan intézkedéseket?

Milyen jogon akarja nyomortanyává süllyeszteni ezt az országot, ahol az eddigi tolvajok és csalók lesznek a kiváltságosok?

Törvényen kívül helyezem személyemet. Nem engedelmeskedek olyan törvényeknek, melyek csak a többségre vonatkoznak.

Polgári engedetlenséget fogadok, nem vagyok hajlandó együttműködni semmiképpen az állami vezetéssel, és annak megyéire, illetve városokra lebontott szerveivel sem. Nem hiszek a rendfenntartó erők és az igazságszolgáltatás tisztaságában. Amennyiben a bűnösöket felelősségre vonják, és megkapják jól megérdemelt büntetésüket, bizalmam újra helyreáll.

Herke Péter
Pécs

Erdélyi helyzetkép

„Három rongyot Romániának..."

Február 19-én harmadszor indultam segélyszállítmányt kísérve Romániába. Ez utóbbi alkalommal az Arad melletti Ránusa faluba, egy Grenoble melletti kis francia falu testvérkapcsolatának kiépítése céljából, a helyi Zöldek felkérésére, hivatalos tolmácsként.

A héttagú francia konvoj egyik tagjával Marosvásárhelyig jutottam. Izgalmas találkozások, interjúk a megismétlődő csütörtöki diákdemonstráció után, élménygazdagon érkeztünk vissza Borsra, a határállomásra.

Magyar kocsik hosszú sora, útszélen vesztegző utasok, és néhány visszafelé tartó H jelzésű kis kocsi: mintha a forradalom első heteiben nem lett volna ennyi várakozó.

A vámtiszt mosolytalan, barátságtalan arccal nyitotta ki a Renault csomagtartóját. Egy kartondobozban néhány ajándékba kapott korondi kerámia, 2-3 kalotaszegi varrottas és néhány francia könyv - a sajátomból.

— Ezt visszaviszik, ott hagyják ahol akarják. A határon kivinni nem szabad — szólt a verdikt. Időbe telt, míg francia ismerősömnek elmagyaráztam, miről is van szó.

— De hát mi segélyszállítmánnyal jöttünk, hivatalos papírunk van Isére járásból...

Meg se hallgatták.

— A törvény mindenki számára törvény. Nem tárgyalunk. Forduljanak vissza! Visszakézből odadobott válaszomra - nem óhajt egy Ceausescu könyvet, éppen van nálam: Románia nemzetközi politikája, a béke, barátság és a világ népeivel való együttműködés szellemében?! - ceausescu-i replikát kaptam. Visszakérte és a diktatúra idejéből örökségül maradt, „fekete füzetébe " bejegyezte az útlevelem számát! Nem először. Tavaly november elsejétől a forradalom kitöréséig Király Károly egyetlen Magyarországon élő testvére, rokona se léphette át a határt. Helyben vagyunk. Megkezdődött a visszarendeződés.

Hétórás tanácstalanság, váradi bolyongás után, sikerült kapcsolatba kerülni a helyi RMDSZ vezetőjének, Nagy Bélának, a feleségével, aki a kolozsvári magyar rádió tudósítói minőségében elkísért minket a határállomásra.

A riporter és a szolgálatos vámtiszt között az alábbi párbeszéd folyt le:

R.: Az utóbbi időben, nem ez az első eset, hogy hasonló ügyben keresnek meg emberek. Legutóbb egy váradi általános iskolának szánt könyvrakományt, főleg mesekönyveket utasítottak vissza.

V.: Igen. Megengedhetetlen, hogy olyan történelemkönyvek jussanak be Romániába, amelyekben Magyarország határai a Kárpátokig terjednek.

R.: Ön látta ezeket a könyveket?

V.: Nem. De utasítást kaptunk rá.

R.: Gondolom, mielőtt visszafordítanák a rakományt, meg kellene vizsgálni miről is van szó. Miért fogadja el a „fentről" jövő utasítást minden további nélkül? S most, amikor az országnak oly nagy szüksége van segítségre, ügyet csinálni néhány könyvből és cserépből?! Éppen egy francia szállítmány kísérőivel?

V.: Hagyjuk ezeket a konvojokat! Hoznak három rongyot és kiviszik az országból nemzeti kincseinket! Egyébként is törvény van rá!

R.: Milyen törvény?

V.: Az 1979-ből való 30-as számú törvény 55. cikkelye.

R.: Ez Ceausescu idejéből való!

V.: Igen. De nem ez az egyetlen törvény, amely még érvényben van.

Mondanám: sajnos. Éjfél után sikerült átjutnunk a határon. Hogyan is szól az említett törvény? Külföldi állampolgárok csak valutával vásárolt, leszámlázott cikkeket emléktárgyakat hozhatnak ki Romániából. Bevinni lehet szinte bármit, főleg nagy kamionokkal: gyógyszert, élelmet, ruhanemű t, műszaki felszereléseket. (Igaz, mindez három ronggyá degradálódik...) Könyveket, magyar könyveket nem! A kihozatali tilalom főleg és elsősorban nem külföldi állampolgárokra, hanem magyarokra vonatkozik. Ennek nem egy esetben szemtanúja voltam. Francia ismerősöm kihozhatta volna az említett tárgyakat. De ott voltam én, a Magyarországra telepedett román állampolgár. Az erdélyi. Aki alkalomadtán, tolmácskodhat franciák és románok között. Köszönetből ennyi elég. Talán sok is.

Király Ibolya
a Széchenyi István Gimnázium francia tanára
Pécs

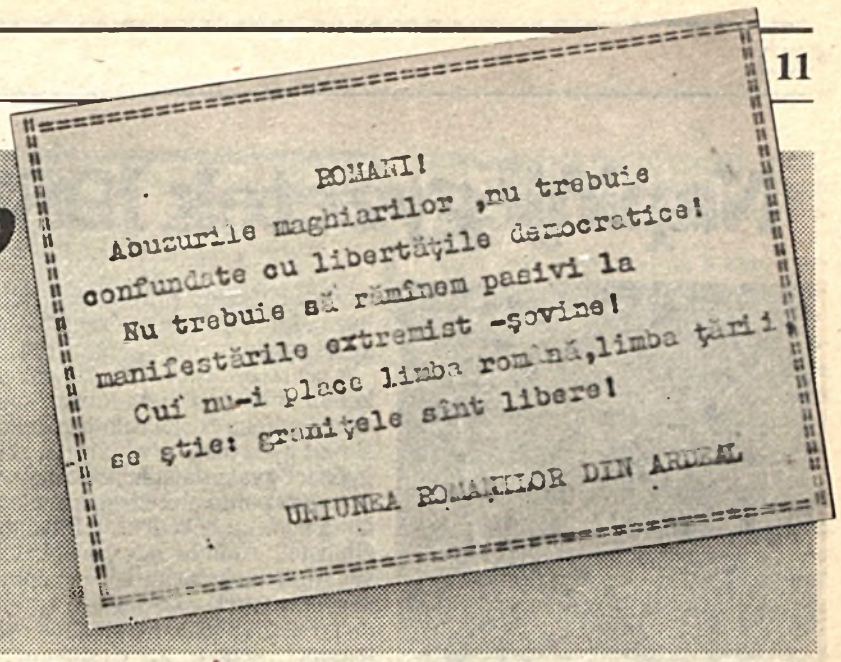
ROMÂNI!
Abuzurile maghiarilor ,nu trebuie
confundate cu libertățile democratice!
Nu trebuie să rămânem pasivi la
manifestările extremist -șovine!
Cui nu-i place limba română,limba țării i
se știe: granițele sînt libere!
UNIUNEA ROMÂNILOR DIN ARDEAL

Mi maradt a forradalomból?

A FIDESZ Baranya megyei választmánya február 23. és 26. között segélyszállítmányt indított Székelyföldre. Több, mint 6 mázsa könyvet és 2 rekeszre való élelmiszert vittünk Erdélybe. Előző este jelentették be, hogy könyveket csak a Román Kulturális Minisztériumnak címezve lehet Romániába bevinni. Ennek ellenére nekivágtunk az útnak és - gond nélkül jutottunk át a határon.

Úticélunk a Segesvárhoz közel fekvő kisváros, Székelykeresztúr, valamint Sepsiszentgyörgy volt. A könyvek elosztását nem akartuk intézményekre bízni, célszerűbbnek látszott magánszemélyek útján az elosztás megszervezése. Vendéglátóink minden helyen nagy szeretettel fogadtak és sikerült első kézből beszámolókat hallani a forradalom székelyföldi eseményeiről, illetőleg a jelenleg folyó és egyre szenvedélyesebbé váló politikai küzdelmekről. A forradalom Hargita megyében viszonylag szerény harci események után jutott diadalra, bár egy-két helyen a népharag tettlegességbe is átcsapott, amint ezt a Székelyudvarhelyen levő egykori milícia-szeku épülete tanúsítja. Noha több, mint két hónap telt el a forradalam kitörése óta, a ház azóta üszkösen meredezik, kiégett ablakain keresztül fütyül a szél, udvarán bokáig lehet gázolni az elégetett dokumentumok pernyéi között...

A nemzetiségi kérdés kiéleződése kissé váratlanul érte a magyarságot a decemberi nagy egymásratalálás után. Jogaikért most kell kiállniuk, mert ha újfent a hitegetésekre hagyatkoznak, kevés a valószínűsége a sikernek. Számtalan jelét látni a magyarság összefogásának. Az értelmiségiek rendszeresen összejárnak, még más városok között is, összejöveteleket szerveznek, amelyben nagy szerepe van az RMDSZ-nek. Épp ottjártunkkor tartották Sepsiszentgyörgyön III.Országos Találkozójukat, amelyen ismert vezetőik - Domokos Géza és Tőkés László - is részt vettek. Az RMDSZ erősen szűkölködik a működéséhez szükséges eszközökben. Szükség volna fénymásoló papírra, festékre, a sokszorosításhoz szükséges felszerelésekre, irodai eszközökre, számítógép tartozékokra. Egy héttel korábban ugyancsak Sepsiszentgyörgyön tartották országos gyűlésüket a moldvai csángók(!) is.

Az új idők jele, hogy rengeteg az újság. Szinte nincsen jelentős magyar város Erdélyben, ahol ne indult volna új lap, vagy ne újítottak volna fel régebbi újságokat: Népújság (Marosvásárhely), Hargita Népe (Csíkszereda), Jelenlét (Kolozsvár), Európai Idő (Sepsiszentgyörgy), Majomsziget (Nagyvárad), továbbá a Hét és a Valóság Bukarestből.

A magyarellenesség az utóbbi hetekben nagyon megerősödött. Ennek példájául szolgál az a röpcédula, amelyet autókból dobáltak ki a székely falvakban, vagy vonaton, a jegykezelő adta át az utasoknak két lyukasztás között. Szövege a következő:

„Románok! A magyarok túlkapásait nem kell összetéveszteni a demokratikus szabadságjogokkal! Nem szabad passzívnak maradnunk a szélsőséges soviniszta megnyilvánulásokkal szemben! Akinek nem tetszik a román nyelv, a haza nyelve, tudja meg, hogy a határok nyitottak.

Erdélyi Románok Egyesülete"

Magyar testvéreink nagyon örülnek mindenfajta segítségnek. A személyes megjelenést, a szolidaritást is nagyra értékelik.

Páva Zsolt
Pécs

Így látom

Az alábbi sorok írója,*Gyárfás István*,49 éves matematika tanár. Marosvásárhelyen született, ma is ott él, ott élte át Ceausescu 25 évig tartó „aranykorát", majd a decemberi eseményeket, s mindazt, amit a romániai forradalom azóta szült.

Decemberben a már-már négylábra kényszerített EMBER újra talpra állt. Némelyikünkben, lehet az aggodalmaskodóbbakban, felmerültek olyan kérdések is, hogy tulajdonképpen az új kormány miként született? Választották őket? Kik voltak a szavazók? Valóban forradalom volt-e decemberben, vagy államcsíny? Nem azért volt oly sürgős N.C. és felesége kivégzése, mert sok mindent elmondhattak volna az új vezetőkről?

Elhessegettük magunktól ezeket a gondolatokat, hiszen az új vezetés valóban a népért tevékenykedett, s a cél, a szabad, demokratikus jogállam megteremtése mindenki számára a boldog jövőt jelentette.

A forradalom győzött, a Nemzetmegmentési Front hozzálátott a munkás hétköznapok megszervezéséhez, a gazdaság talpraállításához, s mindezek mellett a bűnösök-gyilkosok megbüntetéséhez is.

A pártszervezeteknél, például a marosvásárhelyi megyei pártbizottságnál többszáz aktivista dolgozott. Ezek egy része eltűnt (senki sem tudja ma sem, hol tartózkodnak, szülőfalujukban vagy máshol), más része pedig ugyanannál az íróasztalnál dolgozik, mint eddig, büntetlenül. A megyei biztonsági szervezeteknél, a Securitate-nél ugyancsak több százan dolgoztak. Egy egészen kis részük eltűnt, hasonlóan a pártaktivistákhoz, nagyobb részük pedig ma is a régi helyén dolgozik, úgymond átállt! És érdekes dolog, hogy a helyi újság közlései szerint a katonai ügyészség szakértők bevonásával igyekszik azonosítani, kik voltak akik a tömegre lőttek, de ennek érdekében a volt kollegákat, akik közöttük vannak(!), senki nem kérdezi meg.

Január folyamán megindultak a külföldi segélyek is, számtalan teherautó gyógyszer, élelmiszer érkezett. Európa nyújtotta segítő kezét a román népnek. A szép képet azonban elcsúfítja, hogy például Marosvásárhelyen a cigányok árulták az utcaszélen a segélycsomagok tartalmát. A helyi klinika egyik vezető orvosa zsáknyi gyógyszert akart hazavinni a segélyszállítmányokból, egy kiskatona elkapta, letartóztatta, az egész város beszélte másnap az esetet. Vártuk a bírósági ítéletet. Harmadnap azonban a helyi újság közölte, hogy a városban rosszindulatú valakik valóttlan híreket terjesztettek az illető doktorról, akinek a zsákjában csak egy kiló cukor s talán három vekni volt a letartóztatás pillanatában! Épp hogy bocsánatot nem kértünk tőle!

Jól megvoltunk

Deklarálva lévén a nemzetiségi jogok egyenlősége, az erdélyi magyarság is hozzákezdett annak egy morzsányi megvalósításához. A magyar anyanyelvű- tannyelvű iskolák visszaalakítására gondolok. Ez több városban különösebb nehézség nélkül végbement, Marosvásárhelyen azonban, mintha bomba robbant volna, úgy ömlöttek felszínre a legszélsőségesebb nézetek.

A tények: Az RMDSZ vezetésével, a magyar anyanyelvű és nemzetiségű diákok kérésére újra magyar iskolává kell tenni a marosvásárhelyi Bolyai Farkas líceumot. Ez az iskola, Erdély egyik ősi „alma matere" 433 éves. 420 évig tiszta magyar tannyelvű iskola volt. N.C. idejében vezették be a román osztályokat, évenként szaporítva azok, valamint a magyar osztályokban is románul tanított tantárgyak számát. Kezdetben úgy nézett ki, csak adminisztratív kérdéseket kell megoldani a cél érdekében. De a román szülők leírhatatlan ellenakciókat szerveztek. Érzelmi okokra hivatkozva: a mi gyerekeink nem lehetnek többé együtt az annyira szeretett magyar barátaikkal, miért ez a szeparitizmus? A Bolyai líceum a miénk is! Olyan jól voltunk eddig!

Oda vezettek az állandó tüntetések, a gyerekek sztrájkjai, hogy február 8-ra oktatási miniszterünk három helyettese városunkba érkezett a kérdés eldöntésére. Erre az alkalomra a volt pártház és vármegyeház elé a már említett román szülők és tanerők körülbelül ötszáz tanulót gyűjtöttek össze, s szünet nélkül ordítoztak a szétválasztás ellen. Hasonló beállítású közönség került a tárgyalóterembe is. Egyik-másik magyar felszólaló elől félrekapták a mikrofont, síró-rívó román anyuka lépett a színre a gyermekek lelkivilágát siratva... A miniszterhelyettesek aztán meghozták a „salamoni" döntést (ezt is csak több próbálkozás után sikerült felolvasni a hangzavarban): a Bolyai líceum magyar tannyelvű lesz 1990 szeptember 1-től. A megyei tanfelügyelőség pedig dolgozzon ki (február 25-ig) egy alapos, részletes stúdiumot, amely ennek a lehetőségét tárgyalja. Tehát magyar líceum lesz, de még meg kell vizsgálni, hogy lehete-e az!

Megmozdult a magyar

Február 9-re a marosvásárhelyi sportcsarnokba nagygyűlést szervezett a Vatra Romaneasca társaság. Több ezren gyűltek a terembe, s megbeszélés, a vélemények civilizált nyilvánítása helyett hisztéria volt. Jelszavak hangzottak el: A Nyesztertől a Tiszáig románok, magyarok csomagoljatok! Mi kétezer év óta vagyunk itt, távozzanak az 500 év óta bejött magyar kolonisták! Országunk egyetlen hivatalos nyelve a román, aki mást akar elmehet!... Kizárták a gyűlésről a sajtó, a televízió képviselőit:„Nem akarunk nyilvánosságot!"(Azóta a marosvásárhelyi tv-stúdiót is megszüntették.)

Február 10-re az RMDSZ vezetősége országos néma tüntetést szervezett. Jelszavaink: Anyanyelvünkért harcolunk!, Testvériség-fratie!, Egyenlőség-egalitate! Magyar tannyelvű iskolákat!

És megmozdult az erdélyi magyarság! A város egyik szélétől a másikig 4-5 kilométer hosszú sor vonult a térre. A karzatról egy imádság, a Miatyánk hangzott el (a tömeg a pap után mondta soronként a szöveget), majd szeretett írónk, Sütő András mondott pár perces beszédet, igazi szózatot! Aztán a téren lévők csendben átadták helyeiket az újonan jötteknek s ötször hangzott el a Miatyánk, ötször beszélt Sütő András. Sírtunk mindenki könnyes szemmel távozott. Kezünkben égő gyertya meg egy könyv. Szimbólumok. Több, mint százezer ember, magyar ember, néma, méltóságteljes, fegyelmezett tüntetés jogainkért, igazunkért! S százezer embert lehetetlen nem észrevenni!

Az iskola kérdése azóta is nyitott. Az anyaország ráérezve legfőbb szükségletünkre nagyszámú könyvet juttatott nekünk. A tankönyvekről, mint nem kívánatos olvasmányokról nyilatkozott a román tanügyminisztérium. A könyveket román tisztek nézik át, különválasztják a szabad és a nem szabad olvasni kategóriát! A művelődési minisztérium hivatalosan is közzétette, hogy könyvadományok csak rajtuk keresztül juthatnak a lakosság kezébe.

Román demokrácia?

Több mint ötven párt jelent meg, amelyek majd mind részt akarnak venni a május 20-ra tervezett szabad demokratikus választásokon. Mindenik szabad, demokratikus jogállamot ígér. A demokráciáról egyébként mostani vezetőink már kifejtették, hogy nem olyan lesz, mint a svájci, a finn, az amerikai, vagy a francia! Román demokrácia lesz! Miniszterelnökünk párizsi látogatásán kifejezte véleményét, hogy az oktatás nyelve nem bír elsőrendű fontossággal. Húzódik a Nemzetiségi Törvény és a Nemzetiségi Minisztérium létrehozása. Megkezdődött a forradalom második szakasza. Ez a lassúbb, a kevésbé látványos szakasz.

Az idő múlásával (s nem kell erre éveket várni) előjönnek a román gazdaság rendkívül súlyos problémái. Talpraállás pedig nyugati kölcsönök, működő nyugati tőke, vegyesvállalatok létrehozása nélkül nem lehet. Európa és a világ arra vár, hogy megvalósuljanak az ígéretek.

Mindegyik romániai párt demokratikus jogállamot ígér. Nyitást igérnek a világra, belépést abba az elképzelt Európa házba, amelyen kívül nem létezhet ország Európában és a huszadik század végén! És ott, kívül, nem létezhet Románia sem! De ehhez el kell tűnnie a nacionalizmus, a sovinizmus minden formájának, az emberi jogok bármilyen megsértésének.

Magyarország szerepe ebben alapvető. Az utóbbi időben végre tartalommal telt meg a szó: ANYAORSZÁG! Magyarország leleplezte, az egész világ elé tárta azt, ami velünk, erdélyi magyarokkal történt, és Magyarország a lelket, a bizakodást tartotta és tartja bennünk!

Naplójegyzetek 1989 – 1990 (II.)

Mottó: „A reformretorikától nem meghatódva és nem félrevezettetve kell a társadalomnak önmaga és a párt (Pártunk, az MSZMP) számára tudatosítania: nincs már hová félrevezetnie a magyar társadalmat. Nincs már mivel visszaélnie a pártnak. Ilyen jellegű történelmi szerepét betöltötte."

Antirend

Október 23-án az ország szabadon ünnepelheti a forradalom évfordulóját. Délben kikiáltják a IV. Magyar Köztársaságot.

Talán: rendkívüli eredmény ez, amit nem mér fel kellően az ember. Az MSZMP széthullása megnyitotta a parlament előtt azt a lehetőséget, hogy feloszlassa a Munkásőrséget, kitiltsa a pártokat (az MSZMP-t és jogutódait) a munkahelyekről, elszámoltassa az MSZMP-t a vagyonáról, törvénybe iktassa a sarkalatos törvényeket. S összegezésként törvénybe iktassa a módosított Alkotmányt (törvényen és hatályon kívül helyezze a proletárdiktatúrát), s ezzel megváltoztassa az államforma megnevezését. Magyarország: köztársaság. Ez egyben 1956 október 23-a teljes rehabilitációját is jelenti.

Akárhonnan közelítjük, kikerülhetetlen problémaként ütközünk a nemzeti megbékélés miértjébe, még inkább mikéntjébe, hogyanjába. Alapkérdés: kinek kell kivel megbékélnie? Kinek mivel kell megbékélnie? Ezekre az alapkérdésekre képszerű választ ad az 1989-es év három nagy ünnepe: március 15., június 16., október 23. Az állampárt és a pártállam 1989-et a nemzeti megbékélés éveként kívánta kihúzni. Reméljük, ki is húzzuk! De nem az állampárt érvrendszere szerint.

A nemzeti megbékélés szolgálatát a kommunista párt 1945-től akadályozta, szaboltálta és elutasította. Amikor a „ki kit győz meg" elv helyett a „ki kit győz le" gyakorlatát honosították meg a magyar politikai életben, megalapozták a nemzeti békétlenség folyamatos állapotát. Amikor egy demokráciára vágyó, demokráciára képes népre rákényszerítették a bolsevista, sztálinista, posztsztálinista diktatúrát, a békétlenséget tették a társadalmi lét alaprendjévé. Antirenddé.

Ebben az értelemben a kommunista diktatúra rombolásait nemzedékek múlva heveri csak ki a magyar nép. Bár: lehet, hogy az immun-oltás oly erősen hatott, hogy hamarabb is felépülhet a nemzet. Különösen, ha akarjuk!

Mondják, a jót hamar meg lehet szokni.

Mégis: ott marad egy forradás, egy sebhely a nemzet arcán: véglegesen. Mégis: a nemzet kollektív emlékezete, mint a leghosszabb diktatúra korát fogja számontartani az 1948-tól 1988-ig tartó 40 évet. Mint a Nagy Hazugság nagy kísérletének korát.

Szóval, kinek kell kivel megbékélnie? Az állampárt elképzelései szerint, aminek jegyében manipulálni próbálta az év három ünnepét, elsősorban az állampárt/pártállam, a diktatúra áldozatainak kellene megbékélniük: politikai üldözötteknek, az áldozatok és üldözöttek rokonságának, a diktatúra meghurcoltjainak, károsultjainak, veszteseinek, az egzisztenciálisan tökretetteknek, kisemmizetteknek, az életükben megroppantottaknak. Soroljam, fel lehet sorolni??? Mindazoknak, akiknek meg- és kirabolták az életét, megrabolták élete értelmét, alkotását, szépségét, örömét, akiknek lehetetlenné tették, hogy kibontakoztassák alkotóerejüket, tehetségüket, akiket külső-belső emigrációba kényszerítettek, akiknek mindig, mindenütt a rövidebbet kellett húzniuk, lett légyen az szakmai, társadalmi, szociális terület, soroljam? Elő lehet sorolni??? Akiknek a politikai szelekció megszenvedése mellett el kellett szenvedniük a politikai kontraszelekció összes (direkt és indirekt) hatását, s végül, a bűn logikája szerint a bűnözők, a diktatúra gyakorlói is saját tetteik, saját logikájuk áldozataivá válnak (lásd: Rajk).

Igen, mindezeknek meg kell békélniük, ki kell békülniük a hóhérokkal, a verőlegényekkel, a szadista börtönőrökkel, életük elrablóival és kifosztóival, a törvénytelen törvények kiagyalóival, szentesítőivel és végrehajtóival, a kontraszelekció pojácáival, kiskirályaival, a spiclikkel, a felügyelőkkel, a szemmeltartókkal, a fehérkesztyűs és fehérköpenyes gengszterekkel: a cenzúra és a szelekció uraival, a személyiségtorzító viszonyok kitervelőivel, megvalósítóival és torz személyiségeivel, kompromittálódott ellenfeleikkel, barátaikkal, önmagukkal, az arctalanokkal, a jellegtelenekkel, a seszínűekkel, a könnyebb ellenállás irányába mozdulókkal, a megalkuvókkal, a diktatúra tudatos/öntudatlan haszonélvezőivel; kizsákmányolóikkal. Politikai kizsákmányolóikkal. A kisistenekkel.

Kései közteherviselés

Hogy az ismétlődő társadalmi leszámolás tragédiáját elkerüljük, kellene becsületesen elszámolni. Mert az állampárt által szuggerált megbékélés többnyire azt célozta, hogy a proletárdiktatúra áldozatai ne álljanak bosszút a diktatúra urain és haszonélvezőin.

Nos, nem állnak.

De: mit tesznek a diktatúra urai és haszonélvezői? Érzik-e egyáltalán, hogy kellene valamit is tenniük? Mert amíg az áldozatok mind személyes sorsukban hordozzák és tudják a diktatúra ütéseit, a diktatúra urai és kiszolgálói mintegy elszemélytelenedtek, eltűntek a társadalom elől, s önmaguk elől is. A nemzeti megbékélés elemi feltétele és követelménye tehát, hogy mindazok magukra ismerjenek, akik a diktatúra „kollektív felelőtlenség" mechanizmusában résztvettek. Azzal, hogy vállalják tetteiket. Ekkor kezdenék megérezni, hogy a diktatúra milyen súllyal nehezedett embertársaikra. Megvalósulhatna valamiféle kései „közteherviselés", a diktatúra súlyát cipelők kezet foghatnak a diktatúra bűneinek súlyát cipelőkkel. Olyan szép e látomás, hogy nem is lehet igazi. Míg az áldozatok a részleges és gesztus-értékű elégtételre várnak, addig a diktatúra urai és kiszolgálói kámforrá válnak, köddé válnak, „elhatárolják magukat", „szakítanak a múlttal", jobb belátásra térnek, loholnak Damaszkusz felé, kifordítják-befordítják nerc- és kékróka bundácskáikat, mindent megtesznek, hogy bűneikkel ne kelljen szembesülniük.

Iszonyú lehet a belső szobában a tükör előtt állva kimondani: spicli voltam (vagyok). Verőlegény voltam (vagyok). Gerinctelen fejbólintó képviselő voltam (vagyok). Fehérkesztyűs gengszter voltam (vagyok). S beugranak a képek: XY-t följelentettem. XY-nak levertem a veséjét. Megszavaztam ezt és ezt a diszkriminatív törvénytelen törvényt. Elegánsan kikészítettem XY politikai ellenfelemet.

Ilyenkor, a diktatúra teljes kiürülése, összeomlása idején válik napnál is világosabbá, hogy minden diktatúra, a proletárdiktatúra is eleve reménytelen feladatra vállalkozott. Annak az elemi nonszensznek a megpróbálására, hogy az emberekkel elfogadtassa, megszerettesse, hogy verik őket. Hogy örüljenek, ha diszkriminálják őket. Hogy boldogok legyenek ha megfosztják őket elemi emberi jogaiktól. Hogy mindezekről elhiggyék, az érdekükben történik, s hogy ez nekik jó. S hogy a diktatúra sosem képes rendes, teljes munkát végezni: nem lehet mindenkit felkötni, emigrációba kényszeríteni, földönfutóvá tenni, nem lehet mindenkinek lakatot rakni a szájára, nem lehet mindenkit elhülyíteni. Így hát a 22-es csapdájában vergődik szegény diktatúra, amíg össze nem omlik. Mert minél inkább diktatúra egy diktatúra, annál zártabb rendszer, ezért annál fejlődésképtelenebb.

Münnich Ferenc márkanév

Mit is mondhatnak a diktatúra urai és kiszolgálói: milyen kár, hogy félmunkát végeztünk, most nem kellene bárkivel is kezet fognunk. Hála a marxista szentháromságnak (M.E.L.) félmunkát végeztünk, s most van, aki helyreteszi, amit mi tönkretettünk.

S ez az a pont, amikor röviden érinthetjük a következő kérdést: kinek mivel kell megbékülnie? A diktatúra elszenvedőinek meg kell békülniük tönkrement, felemás életükkel, félresiklatott elképzeléseikkel, csonka családjaikkal, elveszett éveikkel, töredékes életművükkel, a veszteségek pótolhatatlanságával, az újrakezdés lehetetlenségével, hátrányaival, az életükre terhelt, azt visszahúzó tehetetlenségi nyomatékkal, a másod-harmad-negyedrendű/rangú állampolgári lét minden hatásával.

A diktatúra urainak és a kevezményezettjeinek meg kell békülniük a csapdahelyzet minden rafinált hátulütőjével: hiábavaló életükkel, hiábavaló önés világámításukkal, hiábavaló hitükkel, hiábavaló erőfeszítéseikkel, azzal, hogy mindezek nem végül lettek hiábavalókká, hanem kezdettől fogva azok voltak; meg kell békülniük kedvezményezett és kiváltságos helyzetük megváltozásával: azzal, hogy nem ők diktálják és ellenőrzik a társadalmi játékszabályokat, normákat, értékeket; azzal, hogy nem kérnek tőlük engedélyt, hogy nem igénylik többé, amit sosem is igényeltek -, a vezetésüket, jótanácsaikat; azzal, hogy megszűnik vindikált történelmi szerepükből fakadó minden formális és informális előnyük; a változás kényszerével; azzal, hogy nekik is demokratákká kell lenniük valamiképpen, mint ahogy azt üldözött, megvetett, lenézett és lesajnált ellenfeleik mindig is hangoztatták.

S ha netán az a jámbor kérdés merülne fel bennünk, hogy vajon kik hátráltatják, kik akadályozzák, kik szándékoznak lehetetlenné tenni a nemzeti megbékélés folyamatát, akkor tűnődjünk el kicsinység a fönti megbékélési kényszereken. Akkor tűnődjünk el kicsinység azon, hogy mit jelent a "Münnich Ferenc"-márkanév, hogy mi rejlik az „MSZMP"-márkanév mögött, hogy különb márkaneveket már ne is említsünk.

P. Gábor Pál

Hol van számukra hely?

Mindenki a helyét keresi. Az általános társadalmi válság már eddig is ezreket sodort létbizonytalanságba, de az eddigi intézmények a begyakorolt módon működnek tovább: védik bástyáikat, melyeken belül az erősek biztonságát szolgálják, s melyeken kívül maradnak azok, akik gyenge társadalmi és emberi pozícióból keresik a biztonság forrásait.

A függőségtől, kiszolgáltatottságtól kezdeményezőkészségüket elvesztő vagy azt soha ki sem próbált bérmunkások számára az erő forrását az önállóság, az egyéni vállalkozás jelentené.

A puszták mai népéről szóló cikksorozatban a Szigetvári Állami Gazdasághoz tartozó Csobokapuszta lakói környezetük lepusztulásának személyes sorssá vált történetét mondták el. Az önálló gazdálkodás lehetőségétől megfosztott közösség tehetetlenül és kiszolgáltatottan tűrte a helyi munkalehetőségek fokozatos és végérvényes megszüntetését. A helyi tehenészetet évekkel ezelőtt felszámolták, s a központosítás jegyében új istállóba terelték a jószágokat. A több milliós istálló azonban az állatok elhelyezésére alkalmatlannak bizonyult.

Az üresen tátongó még megmaradt két istállóépületet inkább az enyészetnek engedi át a Szigetvári Állami Gazdaság, semhogy az élettelenné dermesztett puszta lakói számára hasznosíthatóvá, hozzáférhetővé tenné. Az előző két lebontott istálló tégláit is elszállították.

Az ÁG igazgatója persze - mikor erről kérdezik - a vállalkozás híve, felmondja a leckét: a vállalkozás adna esélyt a puszták fennmaradásához. Mégis, a puszta egyik lakója, mikor az istálló egyéni hasznosításának lehetősége felől érdeklődik a területi vezetőnél, elutasításba ütközik: az istállót lebontják. Pedig az újrakezdési kölcsönhöz való hozzájutás lehetőségének szűkülése vagy éppenséggel teljes megszűnése után különösen felértékelődnek azok a vagyontárgyak, amelyek egy vállalkozás indítását megalapozhatnák.

Az ÁG egyik vezető állású tisztviselője nem tompít érzésein. Számára öröm volt a látvány, ahogy dózer vitte el a házakat, s az istállókat. Az ÁG apparátusa nem gyötrődik önvizsgálattal, inkább a puszták lakóit minősíti tehetetlennek.

De míg azok számára, akik eddig is kiszorultak saját életük alakításából a vállalkozás csak vágy marad, van, akinek a vállalkozással való foglalkozás biztos terep.

A pártapparátus funkcionáriusa, aki minden egyéni és társult kezdeményezés kerékkötője volt, ma a vállalkozás zászlajába kapaszkodik. Menedzserként támogatja az eddigi gazdaságpolitika kárvallottjait, akik most munkanélküli bérmunkásokként keresik a megkapaszkodás lehetőségét.

A megkapaszkodást nem csak a most elbizonytalanodottak keresik, hanem azok is, akik kisiklott életükkel eddig is sodródtak olyan hivatalok, intézmények között, melyek cégjelzésén a „szociális" vagy a „gondozó" fogalom szerepelt. Az alkoholista, aki gyógyítás helyett kényszermunkában részesült, Nagyfáról szabadulva üres zsebbel járhatja végig az ajánlott munkahelyeket. Két évi elzárás után sem segélyben, sem azok támogatásában nem bízhat, kik büntetése előtt már nyilvántartásba vették. Aki egyszer is igénybe vette vagy kényszerűen elviselte a hivatal, a gondozó intézmény támogatását, arról már kész a „szakmai" vélemény.

Varsányi Erika

Homályos pontok a Világ Világosságán

(A hatalom 22-es csapdája...)

A Szent István kora óta működő és bevált jogintézmény a szocializmusnak már nem volt jó. A népi demokrácia úgynevezett „direkt megfelelés" elmélete az alapítványokat száműzte a magyar polgárjogból. Helyette valamiféle torzszülöttként a kötelezettségvállalás közérdekű célra elnevezésű tákolmányt ajánlották. Persze ez senkinek sem volt jó, így huszonnyolc év után végre visszakerült az alapítvány is az őt megillető helyre. A végső rehabilitáció pedig ez év elején történt meg, amikor is megszűnt az állami, közigazgatási felügyelet. Így a „Világ Világosságáé" is, amelyet a Baranya Megyei Bíróság mint önálló jogi személyt tart nyilván...

Persze hiába a törvényi elégtétel, a régi beidegződéseket nem lehet máról holnapra eltörölni. Talán ezért is tart ott a „Világ Világossága" ahol tart.

Elképzelhető, hogy nem sikerül átadni azt a Gyermekszemészeti Rehabilitációs Központot, amely Pécsett épülne meg, kezdetben harminc szembeteg napköziotthonos ellátását biztosítva. A további terv pedig, egy olyan bővítés, ahol a dél-dunántúli kicsiket tudnák fogadni, hisz ebben a régióban „csak" kétszáz vak és csökkentlátó gyermek van, ellátásukat biztosító intézmény pedig kettő. Az egyik a fővárosban, a másik Debrecenben...

Tehát fontos lenne, hogy legyen gondozási központ. Ezzel senki sem vitatkozik. Baj csak akkor van, ha konkrét lépéseket kell tenni.

Az előzményekhez tartozik, hogy az alapítók 1987-ben a Gyermekkórházat tartották arra alkalmasnak, hogy segítse az elképzelést. Tény, hogy a kórház karöltve a Megyei Tanács illetékes osztályával sokat tett. De az is igaz, hogy nem mentek gyorsan és olajozottan a dolgok. Szerény számítások szerint is legalább másfélmillió forintot veszített az alapítvány eddig az összegyűlt pénzből azzal, hogy hiányzott az „igazi gazda". Ez év februárjában megelégelve a tehetetlenséget — az alapítók Lakner Tamás, a Szélkiáltó és Szabó Sándor, a PANNONIA KISZÖV táncegyüttes vezetői - a történelmi egyházakat hívták segítségül. Példa nélküli, hogy hazánkban az evangélikus, a katolikus és a református egyház ilyen célra szövetkezzék. Tán ennek is köszönhető, hogy rögtön akadt vállalkozó, aki elfogadható áron vállalta a munkát, sőt már dolgozik is.

Persze ne gondolja senki, hogy az örömbe nem került üröm. Hiába az alapítványok jogi rehabilitációja, van ahol ezt nem veszik komolyan. Például még mindig nem kaphatták meg a terület kezelői jogát, amit korábban a Gyermekkórház vett át a pécsi tanácstól - arra hivatkozva, hogy állami tulajdont ilyen célra csak „állami szerv" kaphat. Az alapítvány jogi szakértője szerint ez ellentmond az 1990 évi I.sz. törvénynek... Meg kell említeni azt is, hogy eddig jókora késedelmi kamat gyűlt össze, amit szintén a vak gyerekeknek szánt pénzből kell kifizetni, mert a Megyei Tanács és az OTP között létrejött úgynevezett „bonyolítási szerződés" felbontásához testületi döntés kellett. A VB. pedig nem ülésezhet minden nap... Így a pénzéhez csak a napokban jutott hozzá a kuratórium. A legfőbb ellentmondás pedig abban van, hogy az építkezés után az ÁFÁ-t csak akkor kapná vissza a „Világ Világossága", ha az, amit épít a saját tulajdona. Ehhez elegendő lenne egy a hatályos PTK rendelkezés alapján megkötendő szerződés, ami azt szentesítené, hogy a telken készülő felépitmény az alapítvány tulajdonába kerül -, de nincs aki aláírja. Ezzel szemben a Végrehajtó Bizottság tagjai felajánlották a telek tulajdonjogát. Ezt viszont csak a Megyei Tanács hagyhatja jóvá. Igaz a kuratórium tagjai és vezetője többször is hangsúlyozták, hogy erre nincs szükségük...

Az ügy egyre bonyolultabb. Ki tudja mikor lesz vége? Az biztos, hogy a mostani patthelyzet a jelenlegi rendszer szabályainak tökéletesen megfelel. Csak az a kérdés, hogy a vak gyerekeknek mi lenne a jó?

Gungl László

S.O.S.

Új számítógép-vírus!

"Stoned marichuana"

Ellenszoftver megrendelhető csak nálunk!

MŰSZERTECHNIKA

Az egész világon közkedvelt **TELEXNET** számítógép háttér-funkcióként használható.

VENTURA 1.0, 2.0, 2.1.v. kiadványszerkesztő szoftver
Magyar nyelvű alkalmazói segédlet
Megrendelhető: 698 Ft + ÁFA

Iroda és bemutatóterem 7601 Pécs, Citrom u. 5.
Pf. 420 Tel/Fax: 27-466

Az elmúlt hetekben részletekben közöltük lapunk állandó szerzője kiadás előtt álló kisregényének egy nagyobb fejezetét.

Bencze János

Juli aranykora

VI.

A lány sötét haján fehér leöweysta sapka. Rengetegszer láttál már ilyet. Akkor mindanyian egyensapkát hordtatok különféle jelvényekkel, mert a jelvény és a sapka együtt állítólag gyönyörű. Juli barna szeme alatt sötétkék karikák, ettől szép arca kicsit koravénnek tűnik, de tudod, mindezt csak a fáradtság teszi. Juli értetlenül bámul téged és a szétdobált cuccaidat. Szégyelled is, hogy szegényes holmidat nézegeti; a gatyáidat és kirojtosodott nyakú ingedet.

— Hát akkor meséljetek! Hova akartatok menni? — mondja ridegen a százados.

Hallgatástok után következett a többi játék. Például a szembesítés.

Juli értetlen őzszeme egész keskenyre szűkült, hosszú nyaka megmerevedett. (Majd csak a spárgán nyúlik hosszabbra ennél.) Fejét felvetve rád meredt, s inkább megvetően, semmint kíváncsian nézett, amikor a százados, akinek még keskeny fekete bajusza is remegett a várható leleplezés nagy izgalmától, azt kérdezte tőle:

— Biró Júlia, mióta ismered az itt álló Beke Gáspárt?

— Ezt itt? — kérdezte enyhe undorral Juli, s kicsit előbbre lépve, bal keze mutatóujjával rád bökött. — Sose láttam.

— Beke Gáspár mióta ismered az itt álló Biró Júliát?

— Sose láttam — mondtad te is önkéntelenül Julit idézve.

— Brávó gyerekek! — ujjongott kényszeredetten a százados. — De elég a színházból! Ilyen ócska trükkökkel nem etettek meg. Mert hétszentség, hogy ilyen véletlenek nincsenek! Hogy ti még sose láttátok egymást? Mese! Egy városban éltek, gimnazisták vagytok mindketten, véletlenül mindketten harmadikosok, és véletlenül mindkettőtöket leszedett a járőr a vonatról a védett övezetben. Igaz, külön-külön, és nem is ugyanarról a vonatról, de ugyanott! Véletlenül mindketten megszöktetek. Júlia otthonról, Gáspár a kollégiumból. Júlia anyja véletlenül Nyugat-Németországban él. Úgy szökött oda, s a leveleiben szemérmetlenül maga után csábítgatja a lányát. Ti pedig most véletlenül itt álltok mindketten előttem, s épp azt akarjátok elhitetni velem, még sose láttátok egymást. Ilyesmivel a sarki próbarendőrt átverhetitek, de én elhárítótiszt vagyok. Halljam hát, melyikőtök ötlete volt a szökés, és hol akartatok átmenni a határon. Kit akartatok megkérni, hogy segítsen nektek? Ezek az alapdolgok! Minden másról, csak ezek után tárgyalunk... Most tíz percre magatokra hagylak benneteket, hogy gondolkodjatok.

És tíz percre egyedül maradtatok. Juli undorodva elfordult tőled, s az iroda szürke falán lógó fényképeket kezdte nézegetni. Tény, hatásos fotók voltak. Rajtuk mindenütt hó és mindenütt drótkerítés. A hősiesség fekete-fehér történetei sorakoztak ott fönt. És a kilátástalanság történetei, avagy a Gonosz eltiprása farkaskutyákkal és géppisztolyokkal.

Az első képen egy ember fekszik a hóban. Vagy talán nem is ember, hanem sötét, állati tömeg a szűzies fehérségben. Kezében hatalmas olló. Akkora, amekkora talán nem is létezik. Hanyatt fekszik, s azzal az ollóóriással próbálja átvágni a szögesdrótot.

A következő képen már katonákat láthatsz. Előre dőlve, géppisztolyosan rohannak a térdig érő hóban. Előttük hosszú pórázon vidáman lihegő kutya.

Örülsz a katonáknak, mert azoknak az aknaszedőknek is örültél, akik ott laktak valaha az utcátok felső végén, az internált Visnyeiék házában. Még barátod is volt közöttük, egy pesti villamoskalauz, akitől nagyon sokszor kaptál kenyeret. Anyád már rendszeresen számított a kalauz kenyerére, mert nagyon kemény volt a tél, búzátok egy szem se, még augusztusban, búcsú előtt elvittek mindent az alapos végrehajtók. Ti pedig másokkal együtt nyomorogtatok, s hogy éhen ne veszszetek, répát lopkodtatok Asztalos Mihállyal, a hó alól kapartátok ki az erdőben a makkot anyával, hogy el ne pusztuljon az egyetlen disznótok, mert ha az felfordul, ti sem húzzátok ki tavaszig. Pontosan tudta ezt a kalauz is. Ezért aztán szorgalmasan hordta neked a mit sem sejtő hadsereg kenyerét. Ha nem találkoztatok, a Visnyeiék hídja alá dugta újságpapírba csomagolva a napi adagot, s te onnan szedted elő. Óvatosan, sötétedés után osontál érte a kihalt, téli utcán. Egyedül kellett menned. Még Asztalos Mihály sem kísérhetett el, mert ő sötétedés után már nem léphetett ki a kapun.

Juli most a harmadik képet nézegeti. Ez már a győzelem. A kutya a hóban fekvő határsértő mellén. A férfi arcán fájdalommá kövült rémület, csuklója a kivillanó hegyes fogak csapdájában. A hatalmas olló a havon, s a sértetlenül feszülő drótok között vidáman fütyül a téli szél.

Juli most feléd fordul. Érdeklődés nélkül néz rád, pontosan úgy, mintha csak a százados sötétbarna íróasztalába pillantana, s közönyösen azt mondja:

— Vedd fel a cipőd, mert büdös a lábad!

Nyomban el is fordul tőled. Nem foglalkozik a zavaroddal, s azzal se törődik, hogy magyarázni kezdenéd, azért ácsorogsz itt zokniban, mert a százados átküldette a laborba az unokabátyádtól örökölt, hatalmas rocsócipődet. Amúgyis utálod azt a cipőt, s el is fogod dobni, amint kicsit jobban mennek a dolgok. De ez egy másik történet. Julit most az se érdekelné. Most merev és jólnevelt és ellenséges, mert iszonyú bajban vagytok, s a dolgok rosszabbul már nem is mehetnének...

Irina néni a tüzet piszkálja, az utcán szürkeség.

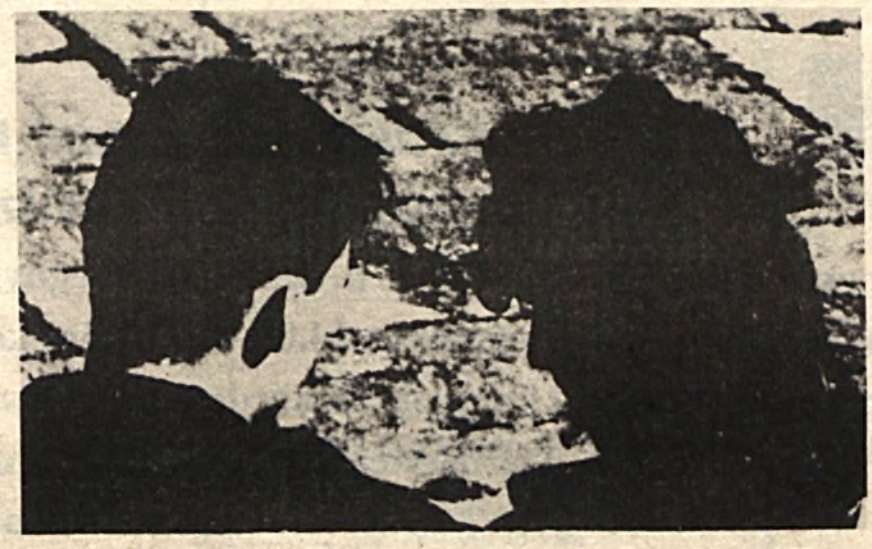

— Nem ennél valamit, Gáspár? — kérdi, miután becsukja a dobkályha ajtaját. — Hozok le almát és egy kis süteményt.

S már indul is fel a lépcsőn, Gáspár pedig azt mondja magában, legalább ötszáz forintot kell szereznem tőle. Annyi pénzre feltétlenül szükségem lesz, ha el akarok menni megkeresni a századost.

Irina néni fáradtan, aprókat lépve már lefele jön a lépcsőn. Egyik kezében szalvétás sütemény, a másikban alma.

Akkor este, amikor Zalaegerszegen mégiscsak vonatra szállhattak Julival, abban a vagonban, amelyben helyet találtak maguknak, kofák szorongtak a vasráccsal elkerített kályha körül, s mellettük az olajos padlón hatalmas almáskosarak.

— Kezit csókolom! Milyen gyönyörű alma! — mondta átszellemülten Juli, s a hangja, szeme, arca tele volt alázatos csodálattal. — De finom lehet!

A legközelebb ülő kofa végigmérte a lányt, s mert a rossznál azért egy fokkal jobb benyomást tehetett rá, a kosara tetejéről leemelte a két legrondább almát, és a kezébe nyomta.

— Ó nem azért mondtam! — szabadkozott Juli, s közben csupa hála volt, csupa jólneveltség.

Az almát is nagyon kulturáltan ette. Nem marokra szorítva, hanem két ujjal érintve csak könnyedén, s aprókat harapott finomkodva, majd a magházig lerágott almacsutkát vékony csuklója elegáns mozdulatával az ülés mellé süllyesztette.

— Ezzel már kihúzzuk Nagykanizsáig, kis butám! — mondta vidáman Gáspárnak. — Ott a büfében majd veszünk valami tisztességes zabálnivalót. Amíg engem látsz, éhen nem veszünk, de azért a lábad tényleg megmoshattad volna... Na mindegy! Az a lényeg, hogy túl vagyunk ezen a vadbarom századoson!

Gáspár ette a zserbót, s közben Irina néni sírástól vöröslő arcát nézve azt hajtogatta, ötszáz forintot mindenhogyan szereznem kellene tőle. Ennyi pénzre szükségem van, hogy el tudjak indulni.

De szégyellte szóba hozni a pénzt, s amikor már a sötét Jókai utcán haladt a kollégium felé, abban sem volt biztos, el akar-e indulni egyáltalán Zalaegerszegre, hogy megkeresse a századost, mert már azt fontolgatta, belemegy inkább abba az állami gondozásba, amit Bertalan tanárnő ajánlott neki. Tanévben a kollégiumban, nyáron intézetben. De neki ez is mindegy, csak végre egy kicsit könnyebb legyen.

A kollégium ajtajában Zsiga várta.

— Gu-gubanc van ö-öröregem! — dadogta idegesen. — Ho-hholnap KISZ-gyűlést kell tartanunk... S ki aakarnak zárni a KISZ-ből. De nne hagyd magad, mert mi lesz így a tto-továbbtanulással?

Nem tudták megbeszélni, mi is lesz így majd a továbbtanulással, mert a folyosó elején ácsorgó napos, meglátva Gáspárt nyomban ráförmedt, hogy azonnal tűnjön a dirihez, mert a Serif már másfél órája őrjöngve keresteti.

— Hol csavarogtál megint, kisfiam?! — támadt neki rögtön az igazgató, amint belépett a szűk irodába. — Ennek a te örök csámborgásaidnak egyszer s mindenkorra véget vetünk! — harsogta. — Az engedélyem nélkül még kimenők idején sem hagyhatod el ezen túl a kollégiumot... Tessék, olvasd! Délután kézbesítették a rendőrségről, s helyetted nekem kellett aláírnom az átvételi elismervényt! — az igazgató sértődötten egy gépelt lapot nyomott a megszeppent Beke Gáspár kezébe.

— Határozat — betűzte a fiú, s aztán már folyamatosan olvasta, hogy az ellene és a Biró Julianna ellen folyó büntető eljárás befejeztéig „Beke Gáspár gyanúsított Pécs város közigazgatási területét a Pécsi Városi Rendőrkapitányság külön engedélye nélkül nem hagyhatja el, s a város területének engedéllyel való elhagyása esetén nem közelítheti meg a Magyar Népköztársaság államhatárait 15 (Tizenöt) kilométer távolságnál közelebbre.

Beke Gáspár Biró Julianna bűntársával kapcsolatot nem tarthat, és 20 (Húsz) órától 06 (nulla hat) óráig ideiglenes bejelentett lakásán köteles tartózkodni. Minden hó első és harmadik vasárnapján, 11 óra 30 perckor jelentkezni köteles a Pécs, Hunyadi u.9.szám alatti rendőrőrs ügyeletvezető tisztjénél.

Ezen intézkedéseket az a tény tette szükségessé, hogy nevezett bűnelkövető hajlamos az elrejtőzködésre. Továbbá fontos államérdek fűződik annak megakadályozásához, hogy Beke Gáspár kapcsolatba lépjen esetleges bűntársaival, s együtt, avagy külön további bűncselekményeket kövessen(ek) el."

— Hát milyen embereket nevelünk mi, kisfiam? Banditákat?! — harsogta teli torokból a felbőszült igazgató. — De ennek vége! Mert azért kiderült, hogy volt búcsúlevél, csak te elsikkasztottad! S hagytad, hogy a város alja megrágalmazzon köztiszteleben álló vezetőket! Felelőtlen titkolózásoddal hagytad, kisfiam, hogy Biró elvtárs az ellenség kapcarongyává váljon! De vége a szökéseknek és a gengszterkorszaknak! Ez itt nem a Vadnyugat! Ez Magyarország! És vége a pátyolgatásnak is! Mi itt dédelgettünk téged, szegény nebáncsvirágot, s akkor te aljasul hátbadöfsz bennünket! Mintha kígyót melengettünk volna a keblünkön, kisfiam! — dörögte izzadságtól fénylő arccal az igazgató, aki már fehér köpenyét levetve, utcai ruhában állt előtte.

Gáspár fogta a rendőrségi papírt, bement a tanulóba, leült a helyére és gondolkodott. Füzeteit, könyveit se pakolta elő. Csak ült szótlanul, s akkor sem állt fel, amikor a csengő a vacsora kezdetét jelezte, és egyedül maradt a tanulóban.

Később Zsiga osont vissza hozzá. Szótlanul eléje tette az ebédlőből titokban lecsempészett vacsoráját, s mellé tett egy cédulát, amelyen az állt, hogy ő és még rajta kívül hárman a holnapi KISZ-gyűlésen Gáspár kizárása ellen fognak szavazni.

Nézte a tapintatból lábujjhegyen járkáló, hümmögő Zsigát, aztán felállt, biccentett neki, majd a sötét ablak elé lépett. Odakint szünet nélkül fújt a szél, s tépett újságok foszlányait kergette az esténként még most is lefagyó, útszéli tócsák fölött. A tér üres volt, csak a Mecsek Cukrászda kéken világító portálja előtt ácsorgott valaki. Miután kihajtotta az ablak belső tábláját, tisztán látta, hogy az ötvenhatos vétkei miatt jogtanácsosból újságárussá süllyedt doktor Kovács fagyoskodik ott kopott zakója gallérját a fülvédője pántjáig tűrve. A hóna alatt most is szorongatott néhány Esti Pécsi Naplót, de értelmetlenül viaskodott az egyre inkább nekilóduló északkeleti széllel, mert a nyakán maradt lapokat már nem volt kinek ajánlgatnia.

Éjszakánként még tél volt, s az alkonyattal lehűlt és kiürült az a mediterrán álmokat kergető látszatváros, amely zárt ajtajai mögött még mindig vad, téli viharoktól rettegve arra készült, hogy reggelre — engesztelésül — megtagadja Julit.

— Meg fogod találni a századost — mondta váratlanul Beke Gáspár —, és meg is fogod ölni. Pedig valaha a segítségére számítottál. De úgy segített, hogy a képedbe vágott, s nem tudtál védekezni. Juli sem tudott védekezni, pedig csak az anyjához akart menni Wiesbadenbe. Nem értetted, most sem érted, miért bűn az, hogy Juli megelégelve mindent, látni akarta az anyját... Így aztán már soha többé nem látja. Juli a föld alá ment, s oda is kerülővel. Először fel kellett kapaszkodnia a fürdőkád peremére. Ott egyensúlyozott kétségbeesve, amíg csak át nem tudta vetni a gázcsövön a madzagot. Összehurkolta, aztán kipróbálta, elég erős-e. És ezzel nem is volt semmi baj. Az valahogyan tiszta dolog, hogy Juli egyensúlyozva azt próbálgatja halálra rémült arccal, kibírja-e a spárga, ha majd Nyugat-Németország helyett világgá indul a fürdőkád síkos pereméről.

— A spárga bírta, s ettől mindenki megnyugodott — gondolta keserűen Beke Gáspár. — De velem ilyen könnyen nem bánnak el! — fogadkozott. Még mindig ártatlanul, de már túl az esélytelenség ostoba beletörődésén, konokul azt hajtogatta: vele majd sokkal nehezebben boldogulnak, mert ő azért kapott fegyvert Julitól, hogy ne hagyja magát, hanem védekezzen.

Állt az ablak előtt, s az üveg tükrében látta, arca két oldalán megállíthatatlanul csorognak a könnyei.

Zsiga szólt hozzá, próbálta vígasztalni, de nem is hallotta, mert félelem borította el, kegyetlenül gyötrő bizonytalanság, amelynek súlyától váratlanul megrendülve, keservesen siratta Julit.

Baracs H. Dénes fotóillusztrációja

Tisztelt Leendő Vásárlónk!

Második alkalommal jelentkezünk, s egyben utoljára a jövendő említésével.

Mert Üzletházunk - a Jurisics út 17 alatt, az MTA Pécsi Székházával szemben -
MÁRCIUS 14 - én megnyitja kapuit!!!

Az ÉLELMISZER áruház szerda reggel hat órától alkalmi meglepetéssel várja Önt. MÁRCIUS 14 - én 40 % - os árengedménnyel élelmiszer, műanyag és vegyi árukat kínálunk, valamint a Bólyi Mezőgazdasági Kombinát szójatermékeit: lisztet, szójagranulátumot és szójakockát.

SONY márkaboltunk különlegessége a CCD - F 250 E típusjelzésű videokamera. De csak akkor ajánljuk, ha úgy gondolja, hogy már profi operatőr, ám a biztonságos forgatást választja, vagy ha mégis...csiszolásra szorul a technikája...
A CCD - chip ugyanis különleges fényviszonyok esetében is optimális felvételt biztosít. Csak mintaboltunkban 125 384 forintért!

SONY walkmanok 3474 forinttól 8545 forintig, *szolgáltatásoktól függően.*

SONY KVC - 2911, 72 centiméter képátmérőjű televízió, 131 022 forintért.

"Világvevőnket" - a SONY ICF SW 20 -rádiót pedig 10 198 forintért ajánljuk MÁRCIUS 14 - től

.Svéd natúr fenyőbútorainkat, hajlított nádbútorainkat következő héten kínáljuk e hasábokon.

Köszönjük figyelmét.

Viszontlátásra március 14 - én az AGROKER ÜZLET HÁZBAN !

AGROKER ÜZLETHÁZ

PÉCS, Jurisics Miklós út 17. ☎ ABC 13-750 SONY 32-463

Gyulai Sándor
független képviselőjelölt

a 2. sz. választókörzetben élők bizalmából és segítségével országgyűlési képviselőjelölt lett. Ez a bizalom a politikai csatározások és az új politika születése közben is a válságövezetben élők érdekeinek szolgálatára kötelezi. Kéri a programjával szimpatizáló választópolgárok támogatását.

Kellemest a hasznossal!

Nőnapra meglepetést

a DDGÁZ mintaboltjából:

Gázkészülékek nagy választékban

- tűzhelyek
- lakásfűtő berendezések (kazánok)
- konvektorok
- vízmelegítők
- Pébé siesta kályhák
- Pébé egységcsomagok
- alkatrészek

DDGÁZ Szolgáltató Vállalat

Címünk: Pécs, Kossuth L.u. 34.sz. Telefon: 24-101

A Paksi Atomerőmű Vállalt
értesíti a Kedves Olvasókat,

hogy a Bátaapáti Kossuth L. u. 2. sz. alatt megnyitott Tájékoztatási Irodája minden kedden és pénteken 14.00—19.00 óra között várja a látogatókat, ahol az atomerőművel kapcsolatos kérdésekre válaszolnak az erőmű szakemberei.

Tisztelettel várunk minden érdeklődőt.

Paksi Atomerőmű Vállalat

Olcsóbban az Olcsóban!

A KONZUM Olcsó Portékák Boltjának ajánlata:

— Gyermek dzseki (146-158-as méretig)	490 Ft-ért,
— Fiú atlétatrikó	50 Ft-ért,
— Férfi alsónadrág	90 Ft-ért,
— Frottírtörölköző	115.-Ft-ért,
— Csehszlovák tapéták	150 Ft/tekercs
— Hő- és hangszigetelő POLIFOAM HABLEMEZ 1 m^2 most	50 Ft-ért vásárolható.

Várjuk a vásárlókat a KOP-ba 9 órától-16,30 óráig.
(Szombaton zárva)

Nyugati importból származó

HOLLAND-NSZK I. osztályú bontatlan bálás áruk

folyamatosan kaphatók nagykereskedelmi raktárunkban.

Nagyobb tételű vásárlás esetén jelentős árengedményt adunk.

Ciműnk: **T MODELL** Kft. Pécs, Rákóczi u.5.sz.
Telefon: 10-444.

MODELL

Nyitvatartás: hétfőtől-péntekig 7,30-14,30-ig

"SZUPER CSEMPE SZUPER ÁRON!"

Fal és padlóburkoló csempék
külső és belső burkolásra
Fagyálló mozaik.
Nyugati színvonalon!
Divatszínekben!
Olcsón szépet és jót!
Előjegyzést felveszünk:
Pécs, Gomba u.4. Telefon: 72/13-656
Komló, Bajcsy Zs. u.37.sz. Telefon 72/82-843
Szekszárd, Bogyiszlói u.6.sz. Telefon: 74/12-213
Simontornya, Petőfi u.35.sz. Telefon: 74/ 86-256

Számítástechnikai
Informatikai
Fejlesztő Leányvállalat

1011 Budapest, Iskola u. 10.
Telefon: 1154-065, 1350-180/180, 181, 182, 184
Telefax: 1 35 39 15, telex: 22 4599

Mikroszámítógépek, perifériák, kiegészítő elemek

1990 évi katalógusunk sok új termékkel, a tavalyinál kedvezőbb árakkal!

Néhány példa:

Alapkonfigurációk:

IBM PC/XT kompatibilis konfigurációk: 89.000,-Ft-tól,
IBM PC/AT kompatibilis konfigurációk: 139.000,-Ft-tól,

32 bites konfigurációk:

239.000,-Ft-tól, MS-DOS 3.30:1.300,-Ft.

Perifériák, kiegészítők:

PANASONIC KX-P1540 mátrixnyomtató: 69.000,-Ft (24 fű, 240 kar/s, LQ, opcionális magyar karakterkészlet, parancskészlet: EPSON LQ-1500,IBM Proprinter, Diablo 630)
A/3 plotter (TAXAN KPL-710, 6 színű) 99.000,-Ft,
CALCOMP 23120 digitalizáló tablet (305x305 mm, 40 vonal/mm felbontás, 0,635 mm pontosság) 110.000,-Ft
FARCHIV Fasttape 60 mB belső streamer+csatoló 69.000,-Ft
ARCHIV FASTTAPE 60 mB külső streamer+csatoló 82.000,-Ft,
RANK XEROX 4045 lézernyomtató (lapmásoló üzemmód, 10 lap/perc, 512 kB, Xerox 2700 és diablo 630 emuláció) 190.000.-Ft,
Extra Line (Telefax-telefon szeparátor) 29.000,-Ft

...és még sok más!

Egy telefont biztos megér! 115-4065

Kérje 1990 évi katalógusunkat!

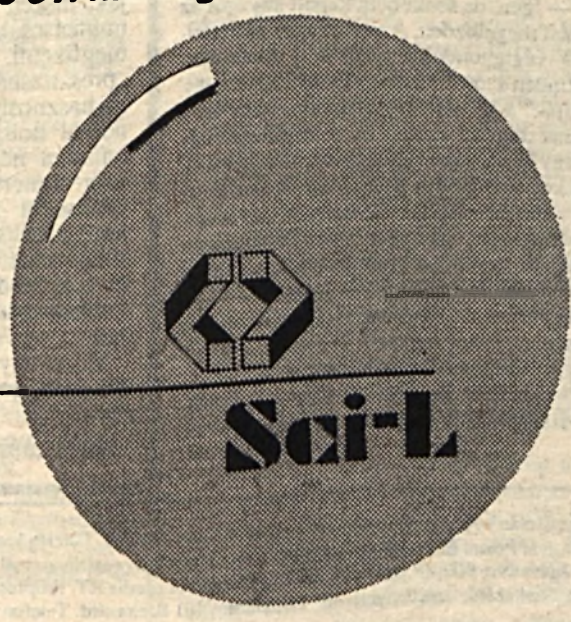

"SZOLNOKI" 1 típusú gyorslakóház

SZOTÉV

megtekinthető-megvásárolható igen kedvező áron, a Szolnoki Ipari- és Építőipari Rt. Márkaboltjában (Pécs, Közraktár u. 4-6. Verseny utca folytatása.)

I. emeleti 1,5 szobás telefonos lakást cserélnénk hasonló 2 szobásra.

•

Telefon 18-765
(17-19 óra között)

•

Fadd-Domboriban 225 m² közművesített üdülőtelek faházzal, vagy anélkül eladó.
Telefon: 72/ 90-885.

Műkő, márvány síremlék előregyártott lépcsőburkolat, ablakpárkány.
Buzády Károly kőfaragó

Pécs, Bolgár Néphadsereg útja 74.sz.
Telefon: 15-988.

Tavaszi bőrregenálás!
Természetes hatóanyagokkal, sejtregenerálással, lézer acupunkturával.

•

IRISZ-Bicskei

OPTIMER HARD Soft Számítástechnikai KFt.
7624 Pécs, Jakabhegyi út 2. 72/34-208

TURBO -AT
(16 mHz, 1 mByte DRAM, 40 mByte gyorswinchester, 1,2 mByte floppy, monokróm monitor 101 g billentyűzet)
Számítógép + nyomtató = 149.000 Ft.

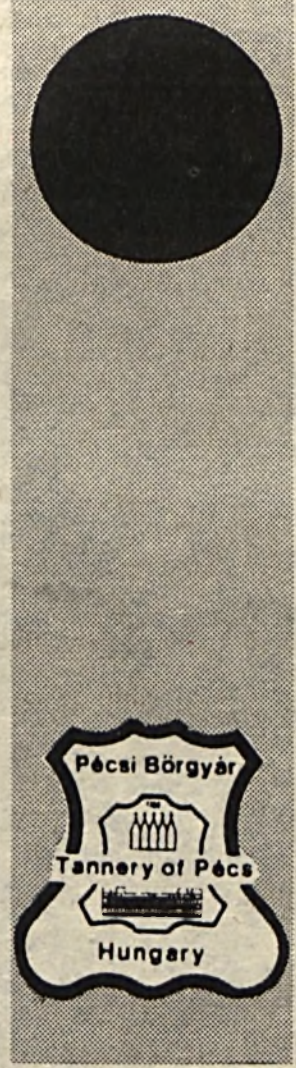

A Pécsi Bőrgyár felvételre keres

árosztályvezetőt.

Feltétel:
egyetemi végzettség, 5 éves szakmai és vezetői gyakorlat.
Bérezés:
megegyezés szerint.
Jelentkezni lehet:
a Pécsi Bőrgyár közgazdasági főosztályvezetőjénél

Pécs,
Bolgár Néphadsereg útja 52. sz.

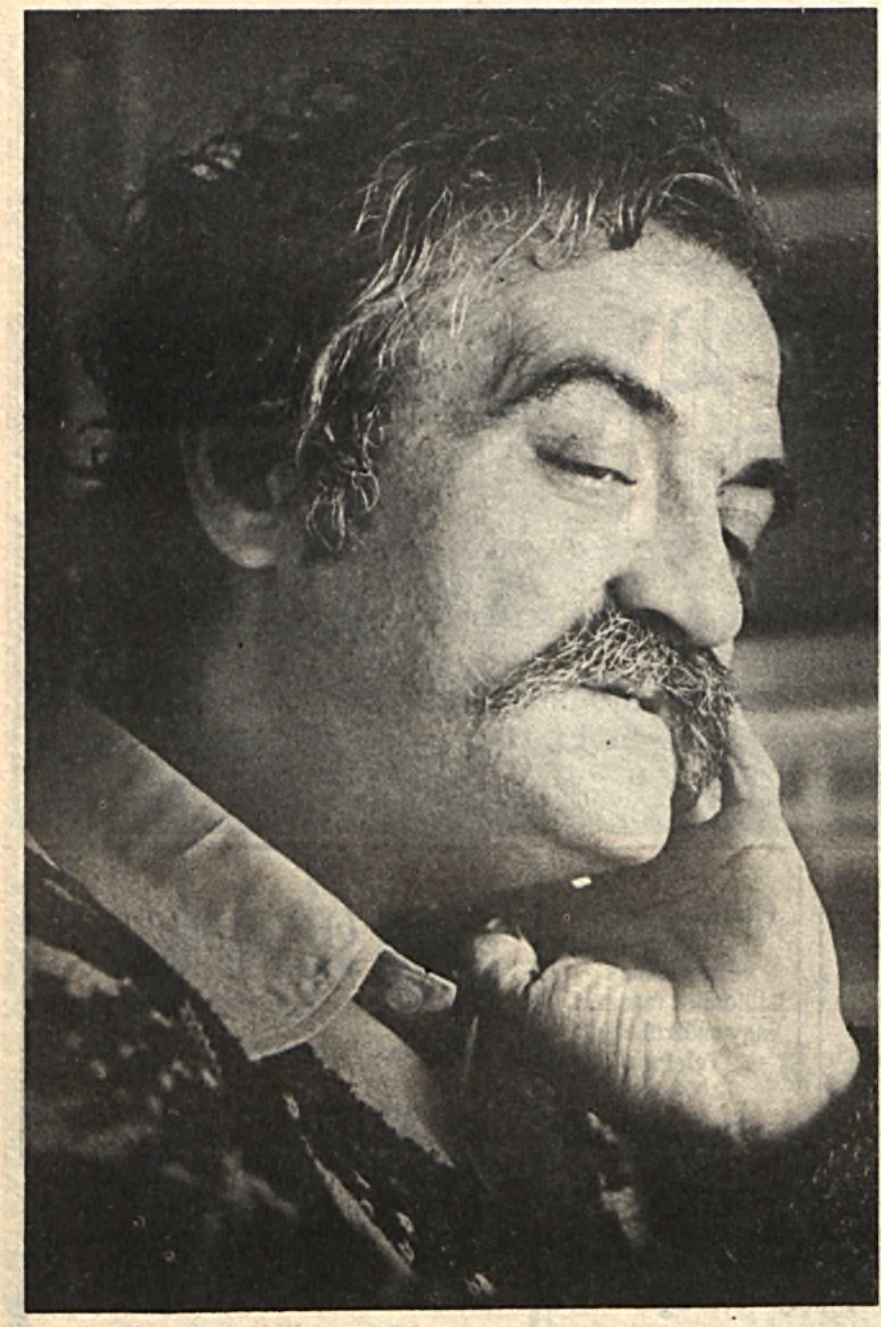

Tessedik László: *—Akkor inkább nem is mondom...*

Az elnök kiborult

Járdát vagy napközit?

Még fűtési szezon van, kint kellemes az idő, a magyarmecskei iskola folyosóján mégis fázosan húzom össze a kabátomat. Nyirkos, kifűthetetlen épület. Az egyik osztályból vidám gyerekhangok, franciául énekelnek.

Az Ormánság többszörösen hátrányos helyzetű kis települése. Kevés és rosszul fizető munkahely, kispénzű emberek, sok munkanélküli. Az iskolában pár éve mégis elkezdődött valami. A lelkes tanári kar pénzt tudott szerezni arra, hogy a korszerűtlen iskolában a lavórt végre vezetékes víz váltsa föl. Lassan befejezéséhez közeledik a bővítés. A faluban és társközségeiben a pedagógosokon kívül nincs más értelmiségi. A helyi vezetésnek fontos lehetne, ami itt történik. De nem. Az iskola és a tanács között egyáltalán nem felhőtlen a viszony.

— Néhány jó tanuló gyerek kivételével mindenki napközis. Egésznapos iskola ez, reggel nyolctól fél ötig. Napköziben tanulnak és itt van lehetőség arra, hogy azok akik lemaradtak felzárkózzanak. Otthon - a körülményeik miatt -, ez nem megy; már bebizonyosodott. Köteleztük is a rosszul tanuló gyerekeket arra, hogy napközibe járjanak. Nagyrészt ennek köszönhető, hogy több, mint kilencven százalékuk elvégzi a nyolc általánost és tovább is tanulnak sokan. Már a tanácsülést megelőzően feszültség alakult ki az iskola és a tanács között, a béremelések ürügyén. A tanácselnök közölte, hogy nem írja alá az átsorolásainkat, azt a plusz 14%-ot, pedig már a kezében volt a papír, hogy úton van a pénz. Sokallta a pedagógusok 30 százalékos béremelését, sőt elterjedt, hogy ezt a pénzt a falunak kell kigazdálkodnia. Végül aláírta, de ezzel is iskolaellenes hangulatot keltett — mesélik levert hangulatban a pedagógusok -, Horváth Józsefné igazgatóhelyettes, Sebők Károly, Békési Andrea, Heindl Péter és Derdák Tibor. Majd folytatják: — És akkor következett a rendkívüli tanácsülés, ami abszolut nem volt előkészítve. Mindössze egy meghívó és azon a két napirendi pont: a napközi térítési díjak és a tanácsi dolgozók bérrendezése. Ezt kapták a tanácstagok. Mivel az étkezési díjak körül már tavaly is volt vitánk, készültünk a tanácsülésre és közösen kidolgoztunk egy javaslatot.

— Ez egy többszörösen hátrányos helyzetű körzet. Tavaly a tanácsnak 2 millió négyszázezer forint volt a segélykerete. Ennek jelentős részét rendkívüli segély formájában fizette ki, ami nagyrészt a kocsmába vándorolt. Mi azt szeretnénk ha nem a kocsmába, hanem a rászoruló gyerekek hasába jutna több. Tehát, hogy a gyerekek jogán kapott pénzt valóban ők is kapják. Azoknak, akik nem tudják kifizetni a napközit, ingyenessé tennék, ahol pedig van kereset és nem fizetnek, a tanács behajtaná. Azzal vádoltak bennünket, hogy a cigányoknak akarunk így plusz segélyt juttatni. Ez nem igaz, mert cigány és nem cigány gyerekek szülei is vannak a nem fizetők között. Amit szeretnénk: akár a teljes ingyenesség, akár a lehető legalacsonyabb térítés. Mindegy melyiket fogadják el, csak a gyerek kapjon ebédet. Mert különben nem várhatjuk el, hogy egész nap itt legyen.

— Sajnos ez a kérdés úgy került a tanácstagok elé, hogy ha megszavazzák, ám legyen... Ugyanakkor félrevezették a vb tagokat is: ez az összeg a fejlesztési alapból megy el és akkor kevesebb jut járdaépítésre, vagy valami másra. Ha így informálják őket és így tálalják a dolgot, akkor egy olyan ember aki nem gondolja végig az ügyet, tényleg azt fogja mondani: fizessen mindenki maga, nehogy járda ne legyen.

— Ezt a kérdést a magyarok és a cigányok közötti ellentétre élezték ki. Nem tudom miért?! Kár ezt élezni. Mi az iskolában a gyerekek előtt ki sem ejtjük, hogy cigány vagy magyar. Arra törekszünk, hogy rendes emberek legyenek és dolgozzanak. Végig kellene ezt is gondolni komolyan. Ha a gilvánfai cigánygyerekek nem veszik igénybe a délutáni tanulószobát, akkor el vannak veszve. Pedig mindannyiunk érdeke, hogy a cigánygyerek tanultabb legyen, másként viselkedjen, rendeződjön az élete. Én több, mint három évtizede itt élek. Ismerem a körzet életét. KIs körzet vagyunk és nagyobb megértéssel kellene megoldanunk ezeket a dolgokat. Nekünk kell itt együttélnünk továbbra is. Az iskola az egyik eszköze annak, hogy minél hamarabb megszűnjenek a konfliktusok. Ezért gondolom, hogy az ingyenesség lenne a legjobb, sok mindennél előbbre való.

— Talán az is fontos, hogy mi nem csak kérni tudunk. Tavaly különböző pályázatokon 5 millió háromszázezer forintot nyert ez a kis pedagógus csapat. Átszerveztük az úttörőmozgalmat és faluközpontot hoztunk létre. Azokban a falvakban, ahol nincs iskola, ott találkozhatnak a gyerekek szombatonként. Szeretik a programokat a gyerekek, s részt vesznek ezekben a tanárok is. Sok gyereknek zűrösek a körülményei. Mi messzemenően el akarjuk kerülni, hogy tőlünk állami gondozásba kerüljön akár egy gyerek is. Diákotthont szeretnénk! Hétfőtől péntekig itt lehetnének és csak a hétvégét töltenék otthon. Ez mindenkinek megfelene így. Volt egy harmadik ötletünk is, amit elfogadtak és pénzzel is támogattak. A gyerekek példa híján sok mindent nem tanulhatnak meg odahaza. Egyszerű gyakorlati dolgokra gondolok: állattartás, hogy kell rendben tartani egy házat, hogy ne dűljön össze. Az orosz órák helyett ilyen gyakorlati ismereteket tanítunk. Ehhez persze eszközökre volt szükségünk. Hát ilyen dolgokkal is foglalkozunk, nem csak pénzt kérünk...

•

A tanácson Balogh Imre tanácselnök és a vb-titkár, Tessedik László: Nem értik miért jöttem.

— Nincs itt semmi baj — mondja a tanácselnök, némileg fáradtan, a művelődési osztály vezetőjével történt többórás „egyezkedés" után.

— Mi volt az oka, hogy ön a legutóbbi tanácsülésen lemondott, látványosan kivonult, majd egy perc múlva visszament és a tanács kulcsait teátrálisan az asztalra dobva végleg távozott? Most pedig újra tanácselnökként fogad...

— Kiborultam.

— De miért? Ha jól tudom, a pedagógusok tettek néhány javaslatot a napközi térítésekkel kapcsolatban, valamit szerettek volna pontos válaszként hallani, de a dolog válasz helyett az Ön kiborulásával végződött.

— Előzőleg a vb-n tárgyaltuk, mert itt a területünkön nagy feszültséget okoz évek óta a napközis étkeztetés ügye. Arról beszéltünk, milyen arányú lehet a támogatás a helyi költségvetésből.

— Tehát elhangzott, hogy öt méter járda épüljön-e vagy a napközi legyen-e ingyenes, az Önök tervén túl is támogatott.

— A vita azon indult, hogy a pedagógusok az ingyenes étkeztetés mellett akarták letenni a voksukat és olyan bejelentés érkezett a megyei tanácsra, hogy mi, a végrehajtó bizottság, ki akarjuk zárni a gyerekeket a napköziből.

— És ez Ön szerint alaptalan rágalom?

— Hát persze. Csak akkor zárunk ki bárkit, ha nem tudja kifizetni. Akkor ugye logikus következménye a dolognak?!

— De éppen azok nem tudják kifizetni, akiknek a leginkább szükségük lenne a napközire.

— Na figyeljen, elmagyarázom! A vita azon volt, hogy a tanácsülésen döntsük el, mekkora legyen a támogatás, vagy ingyenes legyen...

— Igen, de senki nem kapott anyagot az ülést megelőzően. A tanácstagok nem tudták végiggondolni miről kell dönteniük. Minden azon múlt, hogy Önök hogyan „tálalják" a kérdést. Nem hiszem, hogy ha a tanácstag azt hallja, hogy napközitérítés vagy járda, vagy valami hasonló fejlesztés, akkor ott rögtön végig tudja gondolni, hogy a napközi megszűnése milyen következménnyel jár: egy nagyszerűen dolgozó csapat jól bevált programja bukik el. Azok szorulnak ki egy képzésből, akiknek a legnagyobb szükségük van rá. Egyre távolabb kerülne ezzel annak a lehetősége, hogy végre eltűnjenek a különbségek.

— De hát miért nem fizetik be? — ismétli Balogh Imre, mintha az élete múlna ezen.

— Mert a szülő nem fizeti be, önök nem hajtják be, tehát a gyerek a hibás?...

Így győzködtük egymást még egy darabig. A vb-titkár időnként az orrom alá nyomta a törvényt a térítésekről, de nem jutottunk egymással semmire.

— Végül csak kiderült, hogy a teljes ingyenesség is megoldható lenne a segélykeretből.

— Hát, igen...

— Tehát az Önök felelőssége lenne úgy vinni tanácsülés elé a kérdést, hogy érvényesüljenek a gyerekek, a falu érdekei.

— Igen, erre törekszünk — mondta a vb-titkár magabiztosan.

Kételyek közt és a további szópárbaj fölöslegességének érzésével rakktam el a jegyzeteimet, a magnót. Ekkor a vb titkár elkezdett beszélni. Kértem, várjon: fonos dolgokat mond, hadd vegyem magnóra!

— Azt már nem! Ez csak magánvélemény. Akkor inkább nem is mondom. Mert az a véleményem, hogy a falu nagyon könnyen az egész napközügyet azzal fogja megoldani, hogy megszünteti...

Március nyolcadikán Magyarmecskén újra tanácsülést tartanak. Vajon kiborul-e most is valaki?

Schillinger Erzsébet

Cseri László felvételei

Néhány jó tanuló kivételével mindenki napközis.

Balatoni csőd?

(Folytatás az első oldalról)

donos, aki a szolgáltatás terheit viseli, cca. 8 márkát kap meg - forintban. S ezután még jövedelemadót is fizet! Római jellemnek kell lennie annak, aki ezután nem „maszekban" fogad vendéget, a németnek is kedvező 15 márkáért.

Soós Zoltán becslésekre és számításokra hivatkozva állítja: a nem hivatalos valutaforgalom 63 százaléka nem jelenik meg a Magyar Nemzeti Banknál. (A keleteurópai valuták esetében ez az arány 71 százalék.) Az idegenforgalomból származó évi 800 millió dolláros „hivatalos" bevételt figyelembe véve egyes szakértők **2,3 milliárd dollárra** becsülik Magyarország összes idegenforgalmi bevételét!

De hol van ez a pénz? A szalmazsákokban, a burgenlandi autó- és videokereskedőknél, nyugati bankszámlákon, luxusutazásokat szervező külföldi turistairodák pénztáraiban. És nem a vállalkozásokban, az egész nemzet számára hasznot hozó - egyebek között idegenforgalmi - beruházásokban.

Az elemzés nagy figyelmet szentel az ún. szociális üdültetésre szolgáló létesítményeknek. A parton sorakozó reprezentatív üdülőkről van szó, melyek összes férőhelye meghaladja a nyolcvanezret. A városgazdálkodási igazgató tapasztalatai szerint ma már zömmel a közép- és felsővezetők üdültetését szolgálják, hiszen áraikat az egyszerű munkáscsaládok nem tudják megfizetni. E színvonalas „presztizsüdülők" idegenforgalmi hasznosítása szinte beruházás nélkül dollárszázmilliókat hozhatna a nemzetgazdaságnak, s ezért átmenetileg még azt a feszültséget is vállalni kellene, amit a szakszervezetek esetleges tiltakozása jelentene. Hiszen hosszú távon az egész lakosság látná hasznát az így befolyt tőkének.

Vajon egyedül a balatoni üdülőhelyek gondja ez?

Havasi János

Cseri László fotóillusztrációja

A HELYZET

Pécsett szerkesztett pártonkívüli hetilap • Főszerkesztő: Havasi János • Főszerkesztő-helyettes: Sz. Koncz István • Kiadja: "A Helyzet" Lap-és Könyvkiadó RT. Felelős kiadó: Schillinger István ügyvezető igazgató•Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7621 Pécs, Sallai u.7. Telefon:72/27-377•Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető: bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, valamint a posta hírlapüzleteiben.•Előfizetési díj egy hónapra 75,-Ft, negyedévre 225,-Ft, fél évre 450,-Ft, egész évre 900,-Ft.•Készült az SZKI Computer Media RT. Propress rendszerével "A Helyzet" RT-ben. Laptervező: Hamóczy Örs. Grafikus: István László•Nyomási munkálatok: Szekszárdi Nyomda. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Postacím: 7101 Szekszárd. Telefon: 74/11-422 Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató.• Engedélyszám: III/PHF/174/Ba/1989.• HU ISSN 0864-974X